

Puitesopimus elinkeinoelämän energiankäytön tehostamisesta

1 Osapuolet

Tämän Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimuksen osapuolet ovat valtion puolesta kauppa- ja teollisuusministeriö (jäljempänä Ministeriö) sekä elinkeinoelämän puolesta Elinkeinoelämän keskusliitto ry (jäljempänä Keskusliitto), Elintarviketeollisuusliitto ry, Energiateollisuus ry, Kemianteollisuus ry, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Metsäteollisuus ry, Muoviteollisuus ry, Suomen Kaupan Liitto ja Teknologiateollisuus ry. Uusia toimialaliittoja otetaan sopimukseen kohdan 4.3 mukaisesti.

Yritys sitoutuu sopimusjärjestelmään liittymällä toimialansa toimenpideohjelmaan erillisellä liittymisasiakirjalla kohdan 4 mukaisesti. Yritys voi liittyä tarvittaessa useampaan toimenpideohjelmaan.

2 Lähtökohdat, perusteet ja määritelmät

Energiatehokkuussopimuksella jatketaan ja kehitetään käytäntöä, joka aloitettiin 20.10.1992 solmitulla sopimuksella teollisuuden energiansäästön toimenpideohjelmasta ja jota jatkettiin 10.11.1997 solmituilla ja 31.12.2007 päättyvillä teollisuuden, energia-alan sekä kiinteistö- ja rakennusalan energiansäästösopimuksilla.

Sopimuksella sovitaan yhteistoiminnasta niiden toimenpiteiden toteuttamiseksi, joita valtioneuvoston marraskuussa 2005 hyväksymän energia- ja ilmastostrategian tavoitteet ja toteutus edellyttävät. Energia- ja ilmastostrategiassa asetettiin tavoitteeksi energian kokonaiskulutuksen pienentäminen 5 prosentilla vuonna 2015 verrattuna siihen kehitykseen, mitä se olisi ilman uusia tehostamistoimia.

Sopimus edesauttaa uuden, energiatehokkaan teknologian käyttöönottoa ja energiatehokkuustoimiin liittyvien työpaikkojen syntymistä sekä mahdollisuuksien mukaan myös uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa ja käytön lisäämistä tähän sopimustoimintaan soveltuville keinoilla. Sopimusosapuolet katsovat tärkeäksi, että yrityksillä on käytössään paras mahdollinen teknologia ja osaaminen. Tämän varmistamiseksi sopimuksen puitteissa luodaan kiinteät yhteistyömallit Strategisen huipputoiminnan keskittymiin, tutkimus- ja teknologiaohjelmiin sekä muihin keskeisiin energiatehokkuuden hankkeisiin. Järjestelyllä edesautetaan energiateknologia- ja palvelutoimittajien sekä sopimusyritysten välisiä tutkimus- ja kehittämiskumppanuuksia, joiden avulla sopimusyritykset saavat uuden teknologian ensisoveltajina kilpailuetua ja teknologian tuottajat välttämättömiä tutkimus- ja koetoiminta-alustoja sekä mahdollisesti ensitoimituksia.

Energian loppukäytön tehokkuutta ja energiapalveluja koskeva direktiivi (32/2006/EY) (jäljempänä energiapalveludirektiivi) edellyttää vuosina 2008–2016 toimia, joilla pyritään yhdeksän prosentin ohjeelliseen energiansäästötavoitteeseen vuonna 2016 Euroopan unionin päästökauppaan kuulumattomilla aloilla laskettuna vuosien 2001–2005 keskimääräisestä energiankulutuksesta. Energiatehokkuussopimukset ovat keskeisessä asemassa sekä säästötavoitteemme saavuttamisessa että tulostemme raportoinnissa.

Energiankäytön tehostaminen vähentää hiilidioksidi- ja muita päästöjä. Suomi on ratifioinut kansainvälisen ilmastopöytäkirjan (FCCC) 31.5.1994. Sopimusosapuolet suhtautuvat vakavasti ilmastomuutokseen ja katsovat energiatehokkuussopimuksen osaltaan edesauttavan ilmastomuutoksen hillintää.

Sopimusosapuolet katsovat, että sopimuksen perusteella yrityksissä toteutetuilla ja toteutettavilla toimenpiteillä huolehditaan niiden energiankäytön tehokkuusvaatimusten täyttämistä, jotka sisältyvät Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiiviin (96/61/EY) ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämistä.

Ministeriö toteuttaa sopimuksella hallituksen energiapolitiikkaa, jossa energiansäästöillä on keskeinen sija. Osapuolet pitävät tätä sopimusta toimivana menettelynä energiatehokkuuden lisäämiseksi. Sopimusosapuolet pyrkivät toteuttamaan sopimukseen kuuluvia toimenpiteitä ja kehittämään sopimusjärjestelmää siten, että siitä tulee vaikuttavuudeltaan normeihin verrattavissa oleva sekä toteutukseltaan joustava energiansäästökeino, jolla ei ole kansainvälisestä kehityksestä poikkeavan verotuksen tai norminannon haitallisia vaikutuksia kilpailukykyyn.

Energiatehokkuus

Tässä sopimuksessa energiankäytön tehokkuuden parantamisella tarkoitetaan niiden toimenpiteiden toteuttamista, joilla tietyn tuotteen tai palvelun tuottamiseen tarvittavaa energiamäärää pienennetään. Energiatehokkuustoimenpiteet voivat olla teknisiä tai liittyä energiaa kuluttavien laitteiden käyttöön, toimintatapoihin, toimintaympäristöön tai käyttäytymiseen. Energiatehokkuuden muutoksen määrittäminen ja siitä raportointi soviin yksityiskohtaisemmin tämän sopimusjärjestelmän toimialakohtaisissa Toimenpideohjelmissa.

Uusiutuvat energialähteet

Uusiutuvien energialähteiden edistämällä tarkoitetaan tässä sopimuksessa uusiutuvasta biomassasta, biokaasusta, vesivoimasta, auringosta, tuulesta, jätepolttoaineen biohajoavasta osasta sekä maaperän, vesistön ilman tai jäteveden lämpösisällöstä saatavan energian hyödyntämistä Yrityksen omassa toiminnassa.

3 Tavoitteet

Tämän sopimuksen tavoitteena on osaltaan varmistaa, että niin kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa asetetut kuin energiapalveludirektiivin mukaiset energiansäästötavoitteet saavutetaan.

Tavoitteena on saada Elinkeinoelämän keskusliiton jäsenyritysten energian loppukäytöstä ja tuotannosta mahdollisimman suuri osuus mukaan sopimusjärjestelmään.

Tavoitteena on myös toteuttaa sähkönjakelu-, sähkönmyynti- ja kaukolämpöaloilla yhdessä energiapalveluja vastaanottavien asiakkaiden, erityisesti niiden asiakasryhmien, jotka eivät ole muutoin energiatehokkuussopimusten piirissä, kanssa toimia, jotka merkittävästi edesauttavat energiapalveludirektiivin energiansäästötavoitteen saavuttamista näiden asiakkaiden energiankäytössä vuosina 2008–2016 verrattuna kehitykseen ilman energiatehokkuustoimia.

4 Sopimusalat

4.1 Energiavaltainen teollisuus

Kohderyhmä

Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimusjärjestelmään voivat liittyä energiavaltaisen teollisuuden toimenpideohjelman kautta pääsääntöisesti ne yritykset, joilla on toimipaikka tai toimipaikkoja, joiden energian loppukulutus on vähintään 100 GWh vuositasolla.

Energiavaltaisen teollisuuden tavoitteet

Tavoitteena on saada sopimusjärjestelmään mukaan kaikki Suomen energiavaltaiset teollisuusyritykset.

Yritys määrittää määrällisen energiankäytön tehostamistavoitteensa Energiatehokkuusjärjestelmän käyttöönoton yhteydessä. Keskusliitto ja Ministeriö esittävät yhdessä viimeistään vuonna 2010 kohdan 7 mukaiselle johtoryhmälle energiavaltaisen teollisuuden energiankäytön tehostamistavoitteen koko sopimuskaudelle vuoteen 2016 saakka. Tavoite heijastaa toisaalta yritysten asettamia tehostamistavoitteita ja toisaalta kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa siihen mennessä asetettuja energiankäytön tehostamistavoitteita.

Yrityksen liittyminen sopimusjärjestelmään

Yritys liitetään sopimusjärjestelmään, kun Keskusliitto on todennut yrityksen allekirjoittaman liittymisasiakirjan asianmukaiseksi ja on merkinnyt yrityksen liittymisasiakirjarekisteriin.

Yrityksen veloitteet

Yritys sitoutuu ottamaan käyttöön Energiatehokkuusjärjestelmän (Liite 2) kahden vuoden kuluessa tähän sopimusjärjestelmään liittymisestä. Energiatehokkuusjärjestelmä sisältää menettelyt jatkuvan parantamisen toteuttamisesta, energiaterhokkuustavoitteet, suunnitelman energiaterhokkuuden parantamiseksi, energiaterhokkuuden huomioon ottamisen laite- ja järjestelmävalinnoissa koko elinkaaren aikana sekä energiankulutuksen seurannan ja vuosittaisen raportoinnin.

Lisäksi Yritys pyrkii uuden energiaterhokkaan teknologian käyttöönottoon aina, kun se on taloudellisesti sekä turvallisuus- ja ympäristönäkökohdat huomioon ottaen mahdollista sekä tehostamaan kuljetusten energiaterhokkuutta parantamalla kuljetusten logistiikkaa ja energiankäyttöä yhteistyössä näitä palveluja tarjoavien yritysten kanssa.

Yrityskohtaiset toimenpiteet on kuvattu yksityiskohtaisemmin Energiavaltaisen teollisuuden toimenpideohjelmassa (liite 1.1, kohta 2.3).

4.2 Energiantuotanto

Kohderyhmä

Elinkeinoelämän energiaterhokkuussopimusjärjestelmään voivat liittyä energiantuotannon toimenpideohjelman kautta pääsääntöisesti ne yritykset, joilla on sähkön ja lämmön yhteis- tai erillistuotantoa.

Energiantuotannon tavoitteet

Tavoitteena on saada 80 % energiantuotannosta sopimusjärjestelmän piiriin.

Tavoitteena on toteuttaa energiankäytön tehostamistoimia, joilla parannetaan primäärienergiankäytön tehokkuutta ja energiaterhokkuuden kokonaishyötysuhdetta. Ohjeellinen tavoite on saavuttaa sopimusyrityksissä kokonaisuutena vuoteen 2016 mennessä 1 000 GWh:n primäärienergiankäytön säästö ja 1 000 GWh:n sähköntuotannon tehostuminen sähköenergiaksi laskettuna verrattuna kehitykseen ilman näitä uusia toimia¹.

Yrityksen liittyminen sopimusjärjestelmään

Yritys liitetään sopimusjärjestelmään, kun Toimialaliitto on todennut yrityksen allekirjoittaman liittymisasiakirjan asianmukaiseksi ja merkinnyt yrityksen liittymisasiakirjarekisteriin.

Yrityksen veloitteet

Yritys sitoutuu ottamaan käyttöön Energiaterhokkuusjärjestelmän (Liite 2) kahden vuoden kuluessa tähän sopimusjärjestelmään liittymisestä. Energiaterhokkuusjärjestelmä sisältää menettelyt jatkuvan parantamisen toteuttamisesta, energiaterhokkuustavoitteet, suunnitelman energiaterhokkuuden parantamiseksi, energiaterhokkuuden

---

¹ Ohjeellinen tavoite arvioidaan uudelleen energiaterhokkuussopimuksen käynnistyskauden (2008–2010) lopulla saatujen kokemusten perusteella ja sen mukaan, mitä toimialan energiaterhokkuuden määrittämisestä ja seurannasta on yhteisesti sovittu

huomioon ottamisen laite- ja järjestelmävalinnoissa koko elinkaaren aikana sekä energiankulutuksen seurannan ja vuosittaisen raportoinnin.

Lisäksi Yritys pyrkii uuden energiatehokkaan teknologian käyttöönottoon aina, kun se on taloudellisesti sekä turvallisuus- ja ympäristönäkökohdat huomioon ottaen mahdollista.

Yrityksissä ja toimipaikoissa, joissa ei ole käytössä johtamisjärjestelmää, laaditaan energiatehokkuuden tehostamissuunnitelma vuoden kuluessa sopimusjärjestelmään liittymisestä ja päivitetään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla vähintään kolmen vuoden välein.

Toimenpiteet on kuvattu tarkemmin Energiantuotannon toimenpideohjelmassa (liite 1.2, kohta 2.3).

4.3 Keskisuuri teollisuus ja yksityinen palveluala

Kohderyhmä

Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimusjärjestelmään voivat liittyä toimialakohtaisten toimenpideohjelmien kautta pääsääntöisesti ne yritykset, joiden yhdenkään toimipaikan energiakulutus ei ylitä 100 GWh vuodessa.

Elinkeinoelämän yleiseen toimenpideohjelmaan voivat liittyä ne Keskusliiton jäsenyritykset, joiden toimialalla ei ole toimialakohtaista toimenpideohjelmaa ja joiden yhdenkään toimipaikan energiakulutus ei ylitä 100 GWh vuodessa.

Keskisuuren teollisuuden ja yksityisen palvelualan tavoitteet

Sopimusjärjestelmän piiriin on tarkoitus saada yhteensä vähintään 60 % keskisuuren teollisuuden ja yksityisten palvelualojen energiankäytöstä.

Kunkin toimialan ohjeelliseksi energiansäästötavoitteeksi asetetaan 9 prosenttia². Toimialan tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että kukin sopimusjärjestelmään liittyvä yritys asettaa vähintään 9 prosentin ohjeellisen energiansäästötavoitteen. Perustelluista syistä yrityskohtainen tavoite voi olla Toimialan tavoitetta pienempi.

Toimenpideohjelma

Toimialakohtaisessa toimenpideohjelmassa määritellään kyseisen toimialan erityispiirteet huomioon ottaen tarkemmin sopimuksen toimeenpanon edellyttämät toimet. Tämän sopimuksen kohdan 7 mukainen johtoryhmä päättää toimialaa edustavan liiton esityksestä uuden toimialan ottamisesta sopimuksen piiriin sitä koskevan toimenpideohjelman valmistuttua.

Yrityksen liittyminen sopimusjärjestelmään

Yritys liitetään sopimusjärjestelmään, kun Toimialaliitto on todennut yrityksen allekirjoittaman liittymisasiakirjan asianmukaiseksi ja on merkinnyt yrityksen liittymisasiakirjarekisteriin.

Yrityksen velvoitteet

Yritys sitoutuu energiatehokkuuden jatkuvaan parantamiseen ja alla lueteltuihin toimenpiteisiin aina, kun se on taloudellisesti sekä turvallisuus- ja ympäristönäkökohdat huomioon ottaen mahdollista:

- Toiminnan organisointi ja suunnittelu
- Energiatehokkuuden parantaminen
- Energiankäytön ja sen tehostamisen vuosittainen raportointi
- Koulutus ja sisäinen viestintä
- Energiatehokkuuden ottaminen huomioon suunnittelussa ja hankinnoissa

² Tavoitteen laskenta on esitetty toimenpideohjelmissa

- Energiatehokkuustoiminnan arviointi

Lisäksi Yritys pyrkii

- tehostamaan toimintaansa liittyvien kuljetusten ja varastoinnin energiatehokkuutta yhteistyössä alan palveluyritysten kanssa
- lisäämään uusiutuvien energialähteiden käyttöä silloin, kun se on teknisesti ja taloudellisesti mahdollista.

Yrityskohtaiset toimenpiteet on kuvattu tarkemmin toimialakohtaisissa keskiuuren teollisuuden ja yksityisen palvelualan toimenpideohjelmissa (liitteet 1.3–1.10, kohta 2.3).

4.4 Energiapalvelut

Kohderyhmä

Energiapalvelujen toimenpideohjelmaan voivat liittyä kaukolämpöä ja kaukojäähdytystä loppukäyttäjille toimittavat sekä sähkön siirtoa, jakelua ja vähittäismyyntiä harjoittavat yritykset.

Energiapalvelujen toimenpideohjelma sisältää myös kaukolämmön tuotannon energiatehokkuuden parantamismenettelyt silloin, kun yrityksellä on ainoastaan kaukolämmön erillistuotantoa.

Energiapalvelujen tavoitteet

Tavoitteena on saada 80 prosenttia³ loppuasiakkaille siirretystä sähköstä (sähkönjakelu), loppuasiakkaille myydystä sähköstä (sähkönmyynti) ja loppuasiakkaille myydystä kaukolämmöstä sopimuksen piiriin vuoden 2010 loppuun mennessä

Toimialan ohjeellisena tavoitteena on toteuttaa toimia, jotka johtavat 150 GWh:n sähkönsäästöön sähkön siirto- ja jakeluhäviöissä ja kaukolämmön tuotannon ja siirron sähkön kulutuksessa sekä 150 GWh:n säästöön kaukolämmön jakeluhäviöissä ja erillistuotannon polttoaine-energian kulutuksessa vuoteen 2016 mennessä verrattuna tilanteeseen ilman näitä uusia toimia.⁴

Yrityksen tavoitteena on toteuttaa yhdessä energiapalveluja vastaanottavien asiakkaiden, erityisesti niiden asiakasryhmien, jotka eivät ole muutoin energiatehokkuussopimusten piirissä, kanssa energiatehokkuustoimia, jotka merkittävästi edesauttavat energiapalveludirektiivin mukaisen 9 prosentin ohjeellisen energiansäästö-tavoitteen saavuttamista näiden asiakkaiden energiankäytössä vuosina 2008–2016 verrattuna kehitykseen ilman energiatehokkuustoimia.

Toimialan tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että kukin yritys asettaa energianmääränä vähintään 5 prosentin ohjeellisen tehostamistavoitteen⁵ liittyen oman energiankäytön tehostamiseen. Yrityskohtaista tavoitetta tarkennetaan kahden vuoden sisällä sopimukseen liittymisestä, kun yritys on tunnistanut mahdollisuudet tehostaa energian käyttöönsä.

Yrityksen liittyminen sopimukseen

Yritys liitetään sopimukseen, kun toimialaliitto on todennut yrityksen allekirjoittaman liittymisasiakirjan asianmukaiseksi ja on merkinnyt yrityksen liittymisasiakirjarekisteriin.

³ Kattavuustavoitetta voidaan johtoryhmän päätöksellä tarkentaa, mikäli se on toimialan energiankäyttötietojen täsmennyttyä perusteltua. Toimialaliiton on tehtävä esitys tarkennuksesta viimeistään vuonna 2011.

⁴ Toimialan tavoitetta voidaan perustelluista syistä tarkentaa viimeistään vuonna 2011.

⁵ Tavoite määritetään vuoden 2005 energiatiedoista.

Yrityksen toimenpiteet ja velvoitteet

Toimenpiteet asiakkaiden energiankäytön tehostamiseksi

Yritys sitoutuu energiapalvelujen tarjoamiseen asiakkaille sekä alla lueteltuihin toimenpiteisiin, kun se on taloudellisesti järkevää. Energiapalvelujen kehittäminen ja tarjoaminen edellyttää myös johdon sitoutumista.

- Toiminnan organisointi ja suunnittelu
- Energiatehokkuustoiminnan arviointi
- Toimenpideohjelmassa tarkemmin kuvatun Suunnitelman mukainen toiminta asiakkaiden energiankäytön tehostamiseksi
- Energiapalvelujen ja energiaterhokkuustoimien vuosittainen raportointi

Velvoitteet oman energiankäytön tehostamiseksi

Yritys sitoutuu oman energiankäytön tehostamiseen ja jatkuvaan parantamiseen sekä alla lueteltuihin toimenpiteisiin aina, kun se on taloudellisesti sekä turvallisuus- ja ympäristönäkökohdat huomioon ottaen mahdollista:

- Toiminnan organisointi ja suunnittelu
- Energiaterhokkuustoiminnan arviointi
- Energiaterhokkuuden parantaminen
- Energiankäytön ja sen tehostamisen vuosittainen raportointi

Yrityksen sisäinen toiminta energiaterhokkuuden parantamiseksi

- Koulutus ja sisäinen viestintä
- Energiaterhokkuuden ottaminen huomioon suunnittelussa ja hankinnoissa

Lisäksi Yritys pyrkii

- uuden energiaterhokkaan teknologian ja toimintatapojen käyttöönottoon
- ehostamaan toimintaansa liittyvien kuljetusten ja varastoinnin energiaterhokkuutta yhteistyössä alan palveluyritysten kanssa

Toimenpiteet on kuvattu tarkemmin Energiapalvelujen toimenpideohjelmassa (liite 1.11, kohdat 2.3–2.5).

5 Allekirjoittajaosapuolten velvoitteet

5.1 Keskusliitto

Elinkeinoelämän keskusliiton velvoitteet liittyvät kohtaan 4.1 ja kohdan 4.3 osalta elinkeinoelämän yleisen toimenpideohjelman toimeenpanoon.

Tavoitteiden saavuttamiseksi Keskusliitto:

- Kannustaa ja opastaa yrityksiä liittymään energiaterhokkuussopimukseen sekä osallistuu sopimusjärjestelmän käyttöönottoon
- Pitää yllä energiavaltaisen teollisuuden ja elinkeinoelämän yleisen toimenpideohjelman liittymisasiakirjarekisteriä ja energiankäytön vastuuhenkilöluetteloa
- Seuraa elinkeinoelämän yleisen toimenpideohjelman liittyneiden yritysten säästötavoitteiden toteutumista yhdessä Motiva Oy:n kanssa

- Perustaa tarvittaessa ohjausryhmän ohjaamaan ja seuraamaan elinkeinoelämän yleisen toimenpideohjelman toimeenpanoa, jos tähän toimenpideohjelmaan liittyneiden yritysten yhteenlaskettu energiankulutus ylittää 100 GWh/a. Lisäksi Keskusliitto selvittää mahdollisuudet laatia oman toimialakoh- taisen toimenpideohjelman, kun elinkeinoelämän yleiseen toimenpideohjelmaan on liittynyt 10 sa- man toimialan yritystä.
- Osallistuu energiakatselmus- ja -analyysitoiminnan kehittämiseen, markkinointiin ja tuloksista tie- dottamiseen
- Osallistuu sopimuksen toimeenpanoon liittyvien oman alansa kehittämis- ja kokeiluhankkeiden to- teuttamiseen yhdessä muiden sopimusosapuolten kanssa
- Osallistuu raportoinnin valmisteluun ja vuosiraportin kokoamiseen
- Osallistuu sopimusjärjestelmän kehittämiseen yhdessä Ministeriön, toimialaliittojen ja tähän sopi- mukseen liittyvien yritysten kanssa.

5.2 Toimialaliitto

Toimialaliiton velvoitteet liittyvät kohtien 4.2, 4.3 tai 4.4 toimeenpanoon. Elinkeinoelämän yleisen toimenpideohjelman osalta (Liite 1.10) toimialaliitolle kuuluvista velvoitteista vastaa Keskusliitto.

Tavoitteiden saavuttamiseksi toimialaliitto:

- Kannustaa ja opastaa yrityksiä liittymään energiatehokkuussopimukseen sekä osallistuu sopimusjär- jestelmän käyttöönottoon
- Pitää yllä oman toimialansa yritysten liittymisasiakirjarekisteriä ja energiankäytön vastuuhenkilö- luetteloa
- Osallistuu energiakatselmus- ja -analyysitoiminnan kehittämiseen, markkinointiin ja tuloksista tie- dottamiseen
- Opastaa tähän toimenpideohjelmaan liittyneitä yrityksiä yrityskohtaisen raportoinnin toimeenpanos- sa ja osallistuu koko toimialaa koskevan vuosittaisen yhteenvetoraportin laatimiseen
- Osallistuu sopimuksen toimeenpanoon liittyvien oman alansa kehittämis- ja kokeiluhankkeiden to- teuttamiseen yhdessä muiden sopimusosapuolten kanssa
- Osallistuu sopimusjärjestelmän kehittämiseen yhdessä Ministeriön, Keskusliiton ja tähän sopimuk- seen liittyvien oman toimialansa yritysten kanssa

5.3 Ministeriö

Tavoitteiden saavuttamiseksi ottaen huomioon vuosittain käytettävissä olevat määrärahat Ministeriö:

- Tukee Yritysten energiansäätöä ja uusiutuvan energiankäyttöä koskevia energiakatselmuksia ja -analyysijä. Tuen suuruutta määrättäessä otetaan myönteisenä tekijänä huomioon Yrityksen sitoutu- minen pitkäjänteiseen energiansäätöön ja energiatehokkuuden parantamiseen sekä uusiutuvien ener- gialähteiden käytön edistämistoimiin
- Tukee Yrityksen energiakatselmuksissa ja -analyyseissä tai vastaavissa selvityksissä todettuja, ener- giatuen yleiset ehdot täyttäviä, energiansäätöön ja uusiutuviin energialähteisiin liittyviä investointe- ja. Etusijalla ovat uusien teknologioiden ja toimintatapojen käyttöönottoa edistävät hankkeet
- Osallistuu sopimuksen toimeenpanoon liittyvien kehittämis- ja kokeiluhankkeiden toteuttamiseen yhdessä muiden sopimusosapuolten kanssa
- Osallistuu sopimusjärjestelmän kehittämiseen yhdessä Keskusliiton, toimialaliittojen ja sopimusjär- jestelmään liittyneiden yritysten kanssa

- Osoittaa Motiva Oy:lle resursseja, jotta Motiva Oy voi seurata toimenpideohjelmien toteutumista, osallistua sopimusjärjestelmän kehittämiseen, vuosiraporttien kokoamiseen, sekä yrityksille soveltuvan tiedotus- ja koulutusmateriaalin tuottamiseen
- Osallistuu mahdollisen energiatehokkuusneuvonnan rahoittamiseen ja järjestämiseen

6 Raportointi

Yritykset raportoivat vuosittain⁶ Toimenpideohjelmassa määritetyn aikataulun mukaisesti edellisen vuoden energiankäytöstä ja siihen liittyvistä tehostamistoimista sekä muiden toimenpideohjelmaan liittyvien toimien toteutumisesta toimipaikka- tai toimipaikkaryhmäkohtaisesti energiatehokkuussopimuksen seurantajärjestelmään.

Ministeriö, Keskusliitto ja Toimialaliitot määrittelevät vuoden 2008 loppuun mennessä menetelmät, joiden perusteella energiatehokkuuden kehitystä seurataan ja arvioidaan.

7 Johtoryhmä

Tämän sopimuksen mukaista toimintaa valvoo johtoryhmä, johon kukin sopimusosapuoli nimeää edustajansa. Kauppa- ja teollisuusministeriö nimeää johtoryhmän puheenjohtajan ja lisäksi kaksi valtionhallintoa edustavaa jäsentä. Kun toimialaa koskeva uusi toimenpideohjelma on liitetty sopimukseen, on kyseinen toimialaliitto oikeutettu nimeämään edustajansa johtoryhmään. Johtoryhmä kutsuu sihteerin ja päättää kutsuttavista asiantuntijoista.

Johtoryhmän tehtävänä on:

- a) Antaa tarvittaessa sopimuksen toimeenpanoon liittyviä yleisiä ohjeita ja tulkintoja
- b) Seurata sopimuksen tavoitteiden toteutumista
- c) Arvioida vuonna 2013 siihen mennessä saavutettuja tuloksia ja valmistella tarvittaessa sopimuksen loppukauden toimia koskevat muutokset kohdan 9 mukaisesti
- d) Päättää etenemisraporttien julkaisemisesta vuosina 2011 ja 2014 sekä vuonna 2017 julkaistavasta loppuraportista
- e) Päättää uusien keskisuurten energiankäyttäjien toimenpideohjelmien liittamisestä sopimukseen kohdan 4.3 mukaisesti
- f) Vahvistaa menettelyt, joiden mukaan yritykset raportoivat sopimuksen mukaisista toimista ja päättää vuosittaisten yhteenvetoraporttien julkaisemisesta
- g) Käsitellä yrityksen kohdan 8 mukainen irtisanominen ennen kauppa- ja teollisuusministeriön asiaa koskevaa päätöstä
- h) Päättää keskeneräisten projektien loppuunsaattamisesta, jos sopimus irtisanotaan tai puretaan kohdan 8 mukaisesti

8 Sopimuksen kesto ja irtisanominen

Tämä sopimus tulee voimaan, kun se on allekirjoitettu ja on voimassa 31.12.2016 saakka.

Mikäli vuodelle 2016 asetetun ohjeellisen energiansäästötavoitteen saavuttaminen vaikuttaa kohdan 7 c mukaisen arvioinnin perusteella epätodennäköiseltä, johtoryhmä valmistelee ehdotukset muutoksista, jotka koskevat jaksoa 2014–2016. Samalla sovitaan siitä, miten muutokset toteutetaan yhdessä sopimukseen liittyneiden yritysten kanssa.

⁶ Yritys sitoutuu sopimusjärjestelmään liityessään raportoimaan vuonna 2017 myös vuoden 2016 vastaavat tiedot.

Ministeriö tai Keskusliitto voi irtisanoa sopimuksen, mikäli toinen osapuoli ei täytä asetettuja velvoitteita tai jos toimintaympäristö tai -olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet sopimuksen solmimistilanteeseen verrattuna.

Toimialaliitto voi erota sopimusjärjestelmästä ja lopettaa toimenpideohjelmansa, jos toimintaympäristö tai -olosuhteet ovat muuttuneet sopimuksen solmimistilanteeseen verrattuna siten, että toimialaliitolla ei ole edellytyksiä jatkaa toimenpideohjelman toteuttamista. Vastaavasti Keskusliitto voi lopettaa vastuullaan olevat toimenpideohjelmat.

Yksittäinen yritys voi irtisanoutua sopimusjärjestelmästä ilmoittamalla siitä Ministeriölle ja sille liitolle, jonka toimenpideohjelman toteutukseen se on sitoutunut. Ministeriö voi irtisanoa yksittäisen yrityksen sopimuksesta, jos yritys ei toteuta niitä sitoumuksia, joihin se on liittymisasiakirjassa ja sen liitteissä sitoutunut. Ennen irtisanomista asia on käsiteltävä kohdassa 7 tarkoitetussa johtoryhmässä. Irtisanoutuneen tai irtisanotun Yrityksen saamat valtiontuet voidaan periä takaisin siten kuin takaisinperintään liittyvät ehdot on kirjattu kyseiseen tukipäätökseen.

Ministeriö ja Keskusliitto voivat sopia tämän sopimuksen purkamisesta, mikäli se ei näytä johtavan asetettuihin tavoitteisiin.

Irtisanomisen tai purkamisen yhteydessä sovitaan, miten keskeneräiset projektit viedään loppuun.

9 Muita ehtoja

Sopimusjärjestelmä on oikeudelliselta luonteeltaan tavoiteohjelman kaltainen, eikä toimenpideohjelman velvoitteiden laiminlyönti aiheuta Yrityksen sopimusjärjestelmästä irtisanomisen lisäksi muita oikeudellisia seuraamuksia kuin mitä edellä on valtiontuista mainittu. Energiatehokkuussopimuksen osapuolet ja sopimusjärjestelmään liittyneet yritykset pyrkivät toimimaan siten, että tämän toimenpideohjelman mukaiset toimenpiteet toteutuvat.

Tätä sopimusta on laadittu 10 samanlaista kappaletta, yksi kullekin sopimusosapuolelle.

Helsingissä neljäntenä päivänä joulukuuta 2007

Kauppa- ja teollisuusministeriö

Mauri Pekkarinen
Kauppa- ja teollisuusministeri

Taisto Turunen
Ylijohtaja

Elintarviketeollisuusliitto ry

Berndt Brunow
Puheenjohtaja

Heikki Juutinen
Toimitusjohtaja

Elinkeinoelämän keskusliitto ry

Antti Herlin
Puheenjohtaja

Leif Fagernäs
Toimitusjohtaja

Energiateollisuus ry

Seppo Ruohonen
Puheenjohtaja

Juha Naukkarinen
Toimitusjohtaja

Kemianteollisuus ry

Risto Rinne
Puheenjohtaja

Hannu Vornamo
Toimitusjohtaja

Metsäteollisuus ry

Anne Brunila
Toimitusjohtaja

Suomen Kaupan Liitto

Magnus Bargum
Puheenjohtaja

Heikki Ropponen
Varatoimitusjohtaja

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Marja Rantanen
Puheenjohtaja

Timo Lappi
Toimitusjohtaja

Muoviteollisuus ry

Kari Kallonen
Puheenjohtaja

Kari Teppola
Toimitusjohtaja

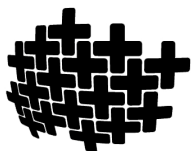
Teknoliateollisuus ry

Ole Johansson
Puheenjohtaja

Martti Mäenpää
Toimitusjohtaja

LIITTEET

- Liite 1.1 Energiavaltaisen teollisuuden toimenpideohjelma
- Liite 1.2 Energiantuotannon toimenpideohjelma
- Liite 1.3 Elintarviketeollisuuden toimenpideohjelma
- Liite 1.4 Kaupan alan toimenpideohjelma
- Liite 1.5 Kemianteollisuuden toimenpideohjelma
- Liite 1.6 Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:n toimenpideohjelma
- Liite 1.7 Muoviteollisuuden toimenpideohjelma
- Liite 1.8 Puunjalostusteollisuuden toimenpideohjelma
- Liite 1.9 Teknoliateollisuuden toimenpideohjelma
- Liite 1.10 Elinkeinoelämän yleinen toimenpideohjelma
- Liite 1.11 Energiapalvelujen toimenpideohjelma
- Liite 2 Energiatehokkuusjärjestelmä (ETJ)

Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimus Energiavaltaisen teollisuuden toimenpideohjelma

Tällä toimenpideohjelmalla energiavaltainen teollisuus (jäljempänä Teollisuus) toteuttaa Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimusta, joka on kauppa- ja teollisuusministeriön (jäljempänä Ministeriö), Elinkeinoelämän keskusliitto ry:n (jäljempänä Keskusliitto) ja toimialaliittojen välinen puitesopimus energiatehokkuuden edistämisestä vuosina 2008–2016.

Tässä toimenpideohjelmassa on esitetty energiatehokkuussopimuksen mukaiset Ministeriön ja Keskusliiton toimet sekä ne velvoitteet joihin sopimusjärjestelmään liittyvä yritys (jäljempänä Yritys) sitoutuu. Ministeriön, Keskusliiton ja toimialaliittojen yhteinen johtoryhmä seuraa ja ohjaa sopimusjärjestelmän toimeenpanoa ja tekee tarvittaessa ehdotuksia sen kehittämiseksi. Sopimusjärjestelmän lähtökohdat ja perusteet sekä johtoryhmän tehtävät on kuvattu energiatehokkuussopimuksen puitesopimusosassa.

Yritys liitetään sopimusjärjestelmään, kun se on toimittanut erillisen, toimeenpanon kannalta tarvittavat tiedot sisältävän liittymisasiakirjan asianmukaisesti allekirjoitettuna Keskusliitolle, joka liittymisasiakirjan tarkistettuaan on merkinnyt Yrityksen ylläpitämäänsä rekisteriin sopimusjärjestelmän tähän toimenpideohjelmaan liittyneistä yrityksistä.

1 Toimenpideohjelman tavoitteet

1.1 Energiavaltaisen teollisuuden tavoite

Tavoitteena on saada kaikki Suomen energiavaltaiset teollisuusyritykset mukaan sopimusjärjestelmään.

1.2 Yrityksen tavoite

Yrityksen tavoitteena on tehostaa energian käyttöään ja ottaa käyttöön energiatehokkuuden jatkuvan parantamisen menettelytavat. Sopimukseen liittyvä yritys määrittää itselleen määrällisen energiatehokkuustavoitteen tässä toimenpideohjelmassa kohdassa 2.3. kuvatun energiatehokkuusjärjestelmän käyttöönoton yhteydessä.

Keskusliitto ja Ministeriö esittävät yhdessä viimeistään vuonna 2010 puitesopimuksen kohdan 7 mukaiselle johtoryhmälle energiavaltaisen teollisuuden energiankäytön tehostamistavoitteen koko sopimuskaudelle vuoteen 2016 saakka. Tavoite heijastaa toisaalta yritysten asettamia tehostamistavoitteita ja toisaalta kansallisessa ilmasto- ja energiastrategiassa siihen mennessä asetettuja energian käytön tehostamistavoitteita.

Energiankäytön tehostamisella tarkoitetaan säästötoimilla saavutettua ja energiayksikköinä ilmaistua vaikutusta. Energiansäästöksi luetaan lisäksi myös ns. laskennallista säästöä, jolla tarkoitetaan sen tulevan kuluksen estämistä tai alentamista, joka aiheutuisi ilman toimenpiteitä.

Sopimusjärjestelmän toiminnallisena tavoitteena on sisällyttää energiatehokkuuden jatkuva parantaminen osaksi Yrityksen käytössä olevia tai käyttöön otettavia johtamisjärjestelmiä.

2 Toimenpideohjelman tavoitteet

2.1 Keskusliiton velvoitteet

Toimenpideohjelman tavoitteen saavuttamiseksi Keskusliitto:

- kannustaa ja opastaa yrityksiä liittymään sopimusjärjestelmään sekä osallistuu sopimusjärjestelmän käyttöönottoon ja seurantaan
- pitää yllä energiavaltaisen teollisuuden yritysten liittymisasiakirjarekisteriä ja energiavastuuhenkilöluetteloa
- osallistuu energia-analyysitoiminnan kehittämiseen, markkinointiin ja tuloksista tiedottamiseen
- opastaa sopimusjärjestelmään liittyneitä yrityksiä yritysکوhtaisen raportoinnin toimeenpanossa ja osallistuu energiavaltaista alaa koskevan vuosittaisen yhteenvetoraportin laatimiseen
- osallistuu sopimuksen toimeenpanoon liittyvien oman alansa kehittämis- ja kokeiluhankkeiden toteuttamiseen yhdessä muiden sopimusosapuolten kanssa
- osallistuu sopimusjärjestelmän kehittämiseen yhdessä Ministeriön ja tähän sopimukseen liittyvien yritysten kanssa

2.2 Ministeriön velvoitteet

Tavoitteiden saavuttamiseksi Ministeriö ottaen huomioon vuosittain käytettävissä olevat määrärahat:

- tukee Yritysten energiansäästöä ja uusiutuvan energian käyttöä koskevia energiakatselmuksia ja -analyysseja. Tuen suuruutta määrättäessä otetaan myönteisenä tekijänä huomioon Yrityksen sitoutuminen pitkäjänteiseen energiansäästöön ja energiatehokkuuden jatkuvaan parantamiseen sekä uusiutuvien energialähteiden käytön edistämistöimiin.
- tukee Yrityksen energiakatselmuksissa tai vastaavissa selvityksissä todettuja, energiatuen yleiset ehdot täyttäviä, energiatehokkuuden parantamisen ja uusiutuviin energialähteisiin liittyviä investointeja. Etusijalla ovat uusien teknologioiden ja toimintatapojen käyttöönottoa edistävät hankkeet.
- osallistuu sopimusjärjestelmän kehittämiseen yhdessä Keskusliiton, toimialaliittojen ja sopimusjärjestelmään liittyneiden yritysten kanssa
- osoittaa Motiva Oy:lle resursseja, jotta Motiva Oy voi seurata toimenpideohjelman toteutumista, osallistua sopimusjärjestelmän kehittämiseen, vuosiraportin kokoamiseen, kehittämis- ja kokeiluhankkeiden toteuttamiseen sekä yrityksille soveltuvan tiedotus- ja koulutusmateriaalin tuottamiseen

2.3 Yrityksen velvoitteet

Yritys nimeää yritysکوhtaisen ja tarvittaessa toimipaikkakohtaisia energiavastuuhenkilöitä. Yritysکوhtainen vastuuhenkilö toimii yhteyshenkilönä toimenpideohjelman toimeenpanoon liittyvissä asioissa.

Yritys sitoutuu energiatehokkuuden jatkuvaan parantamiseen ottamalla käyttöön Energiatehokkuusjärjestelmän (Liite 2) seuraavasti:

- Yritys liittää energia-asiat Energiatehokkuusjärjestelmän mukaisesti Yrityksessä olemassa olevaan johtamisjärjestelmään 12 kuukauden kuluessa sopimusjärjestelmään liittymisestä
- Yritys varmistaa johdon katselmuksella 24 kuukauden aikana sopimusjärjestelmään liittymisestä, että Yritys on ottanut käytännön toimissaan huomioon energiatehokkuuden jatkuvan parantamisen Energiatehokkuusjärjestelmässä kuvatulla tavalla
- Yritys sitoutuu käyttämään energiatehokkuusjärjestelmää koko sopimuskauden ajan

Yritys sitoutuu raportoimaan vuosittain¹ helmikuun loppuun mennessä edellisen vuoden energian käytöstä ja siihen liittyvistä tehostamistoimista sekä muiden toimenpideohjelmaan liittyvien toimien toteutumisesta toimipaikka- tai toimipaikkaryhmäkohtaisesti energiatehokkuussopimuksen seurantajärjestelmään. Lisäksi Yrityksellä on mahdollisuus raportoinnin yhteydessä tehdä energiatehokkuutta parantavaa toimintaa, laitteita, järjestelmiä tai palveluja koskevia kehittämissuunnitelmia uusien energiatehokkaiden innovaatioiden löytämiseksi ja jalostamiseksi.

Ministeriö ja Keskusliitto määrittelevät yhdessä yritysten kanssa vuoden 2008 loppuun mennessä menetelmät, joiden perusteella energiatehokkuuden kehitystä seurataan ja arvioidaan.

Yritys pyrkii tehostamaan logistiikan energiatehokkuutta parantamalla mm. kuljetusten logistiikkaa ja energiankäyttöä yhteistyössä näitä palveluja tarjoavien yritysten kanssa.

3 Ohjausryhmä

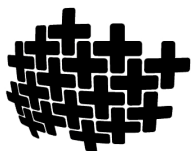
Keskusliitto nimeää ohjausryhmän ohjamaan ja seuraamaan toimialan toimenpideohjelman toimeenpanoa. Ohjausryhmään kutsutaan ohjelman toimeenpanon kannalta keskeisten tahojen ja toimialan yritysten edustajia.

Ohjausryhmän tehtävänä on:

- seurata toimenpideohjelman toimeenpanon etenemistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä muiden sopimusjärjestelmään liittyvien velvoitteiden toteutumista ja tehdä tarvittaessa ehdotuksia uusista toimenpiteistä
- seurata toimialan toimenpideohjelman toimeenpanoon ja tavoitteiden toteutumiseen liittyvien etenemisraporttien valmistelua ja hyväksyä ne esitettäväksi energiatehokkuussopimuksen johtoryhmälle
- hyväksyä toimenpideohjelman markkinointisuunnitelma ja seurata sen toteutumista
- ohjata toimenpideohjelman piirissä käytettävien energiatehokkuuden seurantamenetelmien kehittämistä ja käyttöönottoa
- tehdä toimenpideohjelman toimeenpanoon liittyviä kehittämissuunnitelmia

---

¹ Yritys sitoutuu sopimusjärjestelmään liittyessään raportoimaan vuonna 2017 myös vuoden 2016 vastaavat tiedot.

Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimus Energiantuotannon toimenpideohjelma

Tällä toimenpideohjelmalla sähkön ja lämmön tuottajat (jäljempänä Energiantuotanto) toteuttaa elinkeinoelämän energiatehokkuussopimusta, joka on kauppa- ja teollisuusministeriön (jäljempänä Ministeriö), Elinkeinoelämän keskusliiton (jäljempänä Keskusliitto) ja Toimialaliittojen välinen puitesopimus energiatehokkuuden edistämisestä vuosina 2008 - 2016. Energiantuotannon toimenpideohjelmassa toimialaliitto on Energiateollisuus ry. Tämä toimenpideohjelma ei kata energiantuotantoa, joka on jonkun toisen toimenpideohjelman piirissä.

Tässä toimenpideohjelmassa on esitetty energiatehokkuussopimuksen mukaiset Ministeriön, ja Toimialaliiton toimet sekä ne velvoitteet, joihin sopimusjärjestelmään liittyvä yritys (jäljempänä Yritys) sitoutuu. Ministeriön, Keskusliiton ja Toimialaliittojen yhteinen johtoryhmä seuraa ja ohjaa sopimusjärjestelmän toimeenpanoa ja tekee tarvittaessa ehdotuksia sen kehittämiseksi. Sopimusjärjestelmän lähtökohdat ja perusteet sekä johtoryhmän tehtävät on kuvattu energiatehokkuussopimuksen puitesopimusosassa.

Yritys liitetään sopimusjärjestelmään, kun se on toimittanut erillisen, toimeenpanon kannalta tarvittavat tiedot sisältävän liittymisasiakirjan asianmukaisesti allekirjoitettuna Toimialaliitolle, joka liittymisasiakirjan tarkistettuaan on merkinnyt Yrityksen ylläpitämäänsä rekisteriin sopimusjärjestelmään liittyneistä yrityksistä.

1 Toimenpideohjelman tavoitteet

1.1 Energiantuotannon tavoite

Sopimusjärjestelmän tulee kattaa mahdollisimman laajasti sähkön- ja lämmönyhteistuotanto sekä sähkön ja lämmön erillistuotannot. Tavoitteena on saada 80 prosenttia energiantuotannosta sopimusjärjestelmän piiriin.¹

Tavoitteena on toteuttaa energiankäytön tehostamistoimia, joilla parannetaan primäärienergiankäytön tehokkuutta ja energiantuotannon kokonaisuhyötysuhdetta. Ohjeellinen tavoite on saavuttaa sopimusyrityksissä kokonaisuutena vuoteen 2016 mennessä 1000 GWh:n primäärienergiankäytön säästö ja 1000 GWh sähköntuotannon tehostuminen sähköenergiaksi laskettuna verrattuna kehitykseen ilman näitä uusia toimia.²

1.2 Yrityksen tavoite

Yrityksen tavoitteena on tehostaa energian käyttöään ja ottaa käyttöön energiatehokkuuden jatkuvan parantamisen menettelytavat. Sopimukseen liittyvä yritys määrittää itselleen määrällisen energiatehokkuustavoitteen tässä toimenpideohjelmassa kohdassa 2.3. kuvatun energiatehokkuusjärjestelmän käyttöönoton yhteydessä.

Sopimusjärjestelmän toiminnallisena tavoitteena on sisällyttää energiatehokkuuden jatkuva parantaminen osaksi Yrityksen käytössä olevia tai käyttöön otettavia johtamisjärjestelmiä.

¹ Toimenpideohjelman kattavuus = toimenpideohjelmaan liittyneiden yritysten sähkön ja lämmöntuotannon kokonaismäärä / toimenpideohjelman kattama sähkön ja lämmöntuotannon kokonaismäärä.

² Ohjeellinen tavoite arvioidaan uudelleen energiatehokkuussopimuksen käynnistyskauden (2008-2010) lopulla saatujen kokemusten perusteella ja sen mukaan, mitä toimialan energiatehokkuuden määrittämisestä ja seurannasta on yhteisesti sovittu (Otsikko 3 Kehittämisen- ja kokeiluhankkeet).

Yritys parantaa energiatehokkuutta toteuttamalla energiankäytön tehostamistoimia. Lähtökohtana on, että tehostamistoimenpide johtaa energiatehokkuuden mitattuun tai laskennalliseen paranemiseen.

Energiantuotannon tehostamistoimenpiteillä tarkoitetaan toimia, jotka johtavat voima- ja lämpölaitosten primäärienergian käytön tehostumiseen, kuten esimerkiksi polttoaine-energian tehokkaampaan hyödyntämiseen tai vesivoiman ohjuoksutusten vähentämiseen, tuotannon hyötysuhteen tai rakennusasteen nostoon, energia- tehokkaisiin tehonkorotuksiin, laitosten omakäyttöenergian kulutuksen alentamiseen tai muuhun energiankäytön tehostumiseen. Toimet voivat olla joko menettelytapoihin tai laitteiden ja laitoksen toimintaan liittyviä muutoksia tai laitoksen perusparannuksia tai muita investointeja.

2 Toimenpideohjelman toteuttaminen

2.1 Toimialaliiton velvoitteet

Toimenpideohjelman tavoitteen saavuttamiseksi Toimialaliitto:

- kannustaa ja opastaa yrityksiä liittymään sopimusjärjestelmään sekä osallistuu sopimusjärjestelmän käyttöönottoon ja seurantaan
- pitää yllä energiantuotannon yritysten liittymisasiakirjarekisteriä ja vastuuhenkilöluetteloa
- osallistuu energia-analyysitoiminnan kehittämiseen, markkinointiin ja tuloksista tiedottamiseen
- opastaa tähän toimenpideohjelmaan liittyneitä yrityksiä yrityskohtaisen raportoinnin toimeenpanossa ja osallistuu koko toimialaa koskevan vuosittaisen yhteenvetoraportin laatimiseen
- siirtää yritysten energiatiedot tilastoista sopimusjärjestelmän yhteiseen seurantajärjestelmään toukokuun loppuun mennessä, jos yritys on valtuutuksella antanut tähän luvan
- osallistuu sopimuksen toimeenpanoon liittyvien oman alansa kehittämis- ja kokeiluhankkeiden toteuttamiseen yhdessä muiden sopimusosapuolten kanssa
- osallistuu hyvien käytäntöjen laajentamiseen, mm. osallistumalla energiatehokkuussopimuksen osapuolille tarkoitetun toimenpidepankin kehittämistyöhön
- osallistuu sopimusjärjestelmän kehittämiseen yhdessä Ministeriön, Keskusliiton ja tähän sopimukseen liittyvien yritysten kanssa

2.2 Ministeriön velvoitteet

Tavoitteiden saavuttamiseksi Ministeriö ottaen huomioon vuosittain käytettävissä olevat määrärahat:

- tukee Yritysten energiansäästöä ja uusiutuvan energiankäyttöä koskevia energiakatselmuksia ja -analyysseja. Tuen suuruutta määrättäessä otetaan myönteisenä tekijänä huomioon Yrityksen sitoutuminen pitkäjänteiseen energiansäästöön ja energiatehokkuuden parantamiseen sekä uusiutuvien energialähteiden käytön edistämistoimiin.
- tukee Yrityksen energiakatselmuksissa tai vastaavissa selvityksissä todettuja, energiatuen yleiset ehdot täyttäviä, energiansäästöön ja uusiutuviin energialähteisiin liittyviä investointeja. Etusijalla ovat uusien teknologioiden ja toimintatapojen käyttöönottoa edistävät hankkeet.
- osallistuu sopimuksen toimeenpanoon liittyvien kehittämis- ja kokeiluhankkeiden toteuttamiseen yhdessä muiden sopimusosapuolten kanssa
- osallistuu sopimusjärjestelmän kehittämiseen yhdessä Keskusliiton, toimialaliittojen ja sopimusjärjestelmään liittyneiden yritysten kanssa
- osoittaa Motiva Oy:lle resursseja, jotta Motiva Oy voi osallistua sopimusjärjestelmän kehittämiseen, toimenpideohjelman toteutumisen seurantaan ja vuosiraportin kokoamiseen sekä yrityksille soveltuvan tiedotus- ja koulutusmateriaalin tuottamiseen ja koulutuksen toteuttamiseen

2.3 Yrityksen veloitteet

Yritys nimeää yrityskohtaisen ja tarvittaessa toimipaikkakohtaisia energiavastuuhenkilöitä. Yrityskohtainen vastuuhenkilö toimii yhteyshenkilönä toimenpideohjelman toimeenpanoon liittyvissä asioissa.

Yritys sitoutuu energiatehokkuuden jatkuvaan parantamiseen ottamalla käyttöön Energiatehokkuusjärjestelmän (Liite 2) seuraavasti:

- Yritys liittää energia-asiat Energiatehokkuusjärjestelmän mukaisesti Yrityksessä olemassa olevaan johtamisjärjestelmään 12 kuukauden kuluessa sopimusjärjestelmään liittymisestä
- Yritys varmistaa johdon katselmuksella 24 kuukauden aikana sopimusjärjestelmään liittymisestä, että Yritys on ottanut käytännön toimissaan huomioon energiaterhokkuuden jatkuvan parantamisen Energiaterhokkuusjärjestelmässä kuvatulla tavalla.
- Yritys sitoutuu käyttämään energiaterhokkuusjärjestelmää koko sopimuskauden ajan.

Yrityksissä ja toimipaikoissa, joissa ei ole käytössä johtamisjärjestelmää, johon energiaterhokkuuden voisi luontevasti kytkeä, eikä sellaisen johtamisjärjestelmän käyttöönotto ole tarkoituksenmukaista, laaditaan energiaterhokkuuden tehostamissuunnitelma ja päivitetään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla vähintään kolmen vuoden välein.

Yritys sitoutuu raportoimaan vuosittain³ helmikuun loppuun mennessä edellisen vuoden energiankäyttöön liittyvistä tehostamistoimista sekä muiden toimenpideohjelmaan liittyvien toimien toteutumisesta toimipaikkakohtaisesti energiaterhokkuussopimuksen seurantajärjestelmään. Lisäksi yritys raportoi toimipaikkakohtaiset energiatiedot huhtikuun loppuun mennessä. Energiatietojen raportointi tapahtuu joko antamalla toimialaliitolle lupa liittymisasiakirjan liitteenä olevalla valtuutuksella energiatietojen siirtämisestä tilastoista sopimusjärjestelmän yhteiseen seurantajärjestelmään tai raportoimalla ne itse suoraan seurantajärjestelmään.

Ministeriö, Keskusliitto ja Toimialaliitto määrittelevät yhdessä yritysten kanssa vuoden 2008 loppuun mennessä menetelmät, joiden perusteella energiaterhokkuuden kehitystä seurataan ja arvioidaan.

3 Kehittämishankkeet

Sopimusosapuolet osallistuvat sopimuskaudella toimeenpanoon liittyvien oman alansa kehittämishankkeiden toteuttamiseen.

Vuosina 2008–2010 osapuolet sitoutuvat seuraavien kehittämishankkeiden toteuttamiseen:

- energiaterhokkuustoimenpiteiden määrittäminen ja seuranta energiantuotannossa. Vuoden 2008 loppuun mennessä selvitetään ja sovitaan menetelmät, joilla energiaterhokkuutta voidaan mitata ja seurata.
- hyvien käytäntöjen laajentamiseen, mm. osallistumalla energiaterhokkuussopimuksen osapuolille tarkoitetun toimenpidepankin kehittämistyöhön
- logistiikan liittäminen energiaterhokkuusjärjestelmään. Selvitetään mahdollisuudet liittää logistiikan energiaterhokkuus osaksi yritysten toimintaa ja energiaterhokkuuden jatkuvaa parantamista.
- energiaterhokkuuden ja uusiutuvan energian edistämisen kysymykset ja soveltaminen sopimusjärjestelmässä. Selvitetään ja sovitaan menettelyt, miten uusiutuvan energian lisääminen ja sen mahdollisesti aiheuttama primäärienergiankäytön tehokkuuden heikkeneminen huomioidaan energiaterhokkuuden seurannassa.

³ Yritys sitoutuu sopimusjärjestelmään liittyessään raportoimaan vuonna 2017 myös vuoden 2016 vastaavat tiedot.

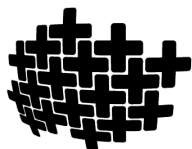

4 Ohjausryhmä

Toimialaliitto nimeää ohjausryhmän ohjamaan ja seuraamaan toimialan toimenpideohjelman toimeenpanoa. Ohjausryhmään kutsutaan ohjelman toimeenpanon kannalta keskeisten tahojen ja toimialan yritysten edustajia.

Ohjausryhmän tehtävänä on:

- seurata toimenpideohjelman toimeenpanon etenemistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä muiden sopimusjärjestelmään liittyvien velvoitteiden toteutumista ja tehdä tarvittaessa ehdotuksia uusista toimenpiteistä
- seurata toimialan toimenpideohjelman toimeenpanoon ja tavoitteiden toteutumiseen liittyvien etenemisraporttien valmistelua ja hyväksyä ne esitettäväksi energiatehokkuussopimuksen johtoryhmälle
- hyväksyä toimenpideohjelman markkinointisuunnitelma ja seurata sen toteutumista
- ohjata toimenpideohjelman piirissä käytettävien energiatehokkuuden seurantamenetelmien kehittämistä ja käyttöönottoa
- tehdä toimenpideohjelman toimeenpanoon liittyviä kehittämissuhteita

Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimus Elintarviketeollisuuden toimenpideohjelma

Tällä toimenpideohjelmalla Elintarviketeollisuusliitto ry (jäljempänä Toimialaliitto) toteuttaa Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimusta, joka on kauppa- ja teollisuusministeriön (jäljempänä Ministeriö), Elinkeinoelämän keskusliitto ry:n (jäljempänä Keskusliitto) ja toimialaliittojen välinen puitesopimus energiankäytön tehostamisesta jaksolla 2008–2016.

Tässä toimenpideohjelmassa on esitetty energiatehokkuussopimuksen mukaiset Ministeriön ja Toimialaliiton toimet sekä ne velvoitteet, joihin sopimusjärjestelmään liittyvä yritys (jäljempänä Yritys) sitoutuu. Ministeriön, Keskusliiton ja toimialaliittojen yhteinen johtoryhmä seuraa ja ohjaa sopimusjärjestelmän toimeenpanoa ja tekee tarvittaessa ehdotuksia sen kehittämiseksi. Sopimusjärjestelmän lähtökohdat ja perusteet sekä johtoryhmän tehtävät on kuvattu energiatehokkuussopimuksen puitesopimusosassa.

Yritys tai sen toimipaikka voi liittyä energiavaltaisen teollisuuden toimenpideohjelmaan ja/tai tähän toimenpideohjelmaan riippuen yrityksen tai sen toimipaikan vuotuisesta energiankäytön tasosta.

Yritys liitetään sopimusjärjestelmään, kun se on toimittanut erillisen, toimeenpanon kannalta tarvittavat tiedot sisältävän liittymisasiakirjan asianmukaisesti allekirjoitettuna Toimialaliitolle ja Toimialaliitto on tarkistettuaan liittymisasiakirjan merkinnyt yrityksen ylläpitämäänsä rekisteriin sopimusjärjestelmään liittyneistä yrityksistä.

1 Toimenpideohjelman tavoitteet

1.1 Toimialaliiton tavoite

Toimialaliiton tavoitteena on saada vuoden 2010 loppuun mennessä sellainen määrä jäsenyrityksiä sitoutumaan tämän toimenpideohjelman toteuttamiseen, että se kattaa 60 %¹ jäsenyritysten toimenpideohjelman piiriin kuuluvasta energiankäytöstä.

Toimenpideohjelman ohjeelliseksi energiankäytön tehostamistavoitteeksi² Toimialaliitto asettaa 9 prosenttia jäsenyritystensä energiankäytöstä.

1.2 Yrityksen tavoite

Yritys esittää toimenpideohjelmaan liittyessään oman ohjeellisen energiankäytön tehostamistavoitteensa energiamääränä. Toimialan tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että kukin yritys asettaa vähintään 9 prosentin tehostamistavoitteen. Perustelluista syistä yrityskohtainen tavoite voi olla Toimialan tavoitetta pienempi.

Tehostamistoimina hyväksytään myös vuodesta 1995 lähtien toteutettuja energiansäästötoimia edellyttäen, että niiden säästövaikutus³ on edelleen voimassa.

¹Toimialaliitto määrittää energiatehokkuussopimukseen liittyessään alustavan kattavuustavoitteen, jota voidaan johtoryhmän päätöksellä tarkentaa, mikäli se on toimialan energiankäyttötietojen täsmennyttyä perusteltua. Esitys tarkennuksesta on tehtävä viimeistään vuonna 2010.

²Tavoite on energiamääränä (GWh) 9 prosenttia laskettuna jäsenyritysten vuonna 2005 toteutuneesta toimenpideohjelman piiriin kuuluvan lämmön, sähkön ja polttoaineiden kulutuksen yhteismäärästä.

³Energiansäästön laskentamenetelmät vahvistetaan myöhemmin ottaen huomioon Euroopan komission ohjeet.

Energiankäytön tehostamisella tarkoitetaan säästötoimilla saavutettua ja energiayksikköinä ilmaistua vaikutusta. Koska yrityksen energiankäyttö voi lisääntyä liiketoiminnan kasvun takia, energiankulutuksen ei siten edellytetä olevan vuonna 2016 määrällisesti 9 % alhaisempi kuin vuonna 2008. Energiansäästöksi luetaan lisäksi myös ns. laskennallista säästöä, jolla tarkoitetaan sen tulevan kulutuksen estämistä tai alentamista, joka aiheutuisi ilman toimenpiteitä.

Mikäli sopimuksen voimassaolon aikana tapahtuneista merkittävistä rakenteellisista tai omistuksellisista muutoksista johtuen Yrityksen asettama suhteellinen (%) tehostamistavoite muuttuisi oleellisesti alkuperäisestä, voi se tarkistaa säästötavoitteen uutta tilannetta vastaavaksi ilmoittamalla muutoksesta ja sen perusteista vuosiraportissaan.

2 Toimenpideohjelman toteuttaminen

2.1 Toimialaliiton velvoitteet

Toimenpideohjelman tavoitteen saavuttamiseksi Toimialaliitto:

- kannustaa ja opastaa yrityksiä liittymään sopimusjärjestelmään sekä osallistuu sopimusjärjestelmän käyttöönottoon
- pitää yllä oman toimialansa yritysten liittymisasiakirjarekisteriä ja energiankäytön vastuuhenkilöluetteloa
- osallistuu energiakatselmus- ja analyysitoiminnan kehittämiseen, markkinointiin ja tuloksista tiedottamiseen
- opastaa tähän toimenpideohjelmaan liittyneitä yrityksiä yrityskohtaisen raportoinnin toimeenpanossa ja osallistuu koko toimialaa koskevan vuosittaisen yhteenvetoraportin laatimiseen
- osallistuu sopimuksen toimeenpanoon liittyvien oman alansa kehittämis- ja kokeiluhankkeiden toteuttamiseen yhdessä muiden sopimusosapuolten kanssa
- osallistuu sopimusjärjestelmän kehittämiseen yhdessä Ministeriön, Keskusliiton ja tähän sopimukseen liittyvien oman toimialansa yritysten kanssa

2.2 Ministeriön velvoitteet

Tavoitteiden saavuttamiseksi Ministeriö ottaen huomioon vuosittain käytettävissä olevat määrärahat:

- tukee Yritysten energiansäästöä ja uusiutuvan energiankäyttöä koskevia energiakatselmuksia ja -analyysseja. Tuen suuruutta määrättäessä otetaan myönteisenä tekijänä huomioon Yrityksen sitoutuminen pitkäjänteiseen energiansäästöön ja energiatehokkuuden parantamiseen sekä uusiutuvien energialähteiden käytön edistämistoimiin.
- tukee Yrityksen energiakatselmuksissa tai vastaavissa selvityksissä todettuja, energiatuen yleiset ehdot täyttäviä, energiansäästöön ja uusiutuviin energialähteisiin liittyviä investointeja. Etusijalla ovat uusien teknologioiden ja toimintatapojen käyttöönottoa edistävät hankkeet.
- osallistuu sopimusjärjestelmän kehittämiseen yhdessä Toimialaliiton, Keskusliiton ja sopimusjärjestelmään liittyneiden yritysten kanssa
- osoittaa Motiva Oy:lle resursseja, jotta Motiva Oy voi seurata toimenpideohjelman toteutumista, osallistua sopimusjärjestelmän kehittämiseen, vuosiraportin kokoamiseen, kehittämis- ja kokeiluhankkeiden toteuttamiseen sekä yrityksille soveltuvan tiedotus- ja koulutusmateriaalin tuottamiseen

2.3 Yrityksen veloitteet

Sopimusjärjestelmän toiminnallisena tavoitteena on sisällyttää energiatehokkuuden jatkuva parantaminen ja uusiutuvien energialähteiden käytön edistäminen osaksi Yrityksen käytössä olevia tai käyttöön otettavia johtamisjärjestelmiä.

Yritys sitoutuu energiatehokkuuden jatkuvaan parantamiseen sekä muihin tässä kappaleessa esitettyihin tämän toimenpideohjelman toimenpiteisiin aina, kun se on taloudellisesti, teknisesti sekä turvallisuus- ja ympäristönäkökohdat huomioon ottaen mahdollista. Energiatehokkuuden jatkuva parantaminen edellyttää johdon sitoutumista ja hyvää energianhankintastrategiaa sekä sen toteuttamista.

Toiminnan organisointi ja suunnittelu

Yritys nimeää yrityskohtaisen ja tarvittaessa toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaisia⁴ energiavastuuhenkilöitä. Yrityskohtainen vastuuhenkilö toimii yhteyshenkilönä toimenpideohjelman toimeenpanoon liittyvissä asioissa.

Yritys laatii alla olevan aikataulun mukaan toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaisen⁴ energiatehokkuuden tehostamissuunnitelman ja päivittää sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Vuoden kuluessa sopimusjärjestelmään liittymisestä Yritys:

- asettaa energiankäytön tehostamisen päämäärät
- määrittelee energiatehokkuustoiminnan vastuut
- tunnistaa energiankäyttönsä selvittämällä toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaisen⁴ energiankulutuksensa energialajeittain (sähkö, lämpö, polttoaineet)

Kahden vuoden kuluessa sopimusjärjestelmään liittymisestä Yritys:

- tunnistaa mahdollisuudet tehostaa energiankäyttöä. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi suorittamalla Ministeriön ohjeiden mukainen energiakatselmus tai -analyysi tai muu vastaava selvitys
- asettaa toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaiset⁴ energiankäytön tehostamisen tavoitteet
- laatii aikataulun kustannustehokkaiden energiankäytön tehostamistoimenpiteiden toteuttamiseksi

Energiatehokkuuden parantaminen

Yritys toteuttaa suunniteltuja energiatehokkuuden parantamistoimenpiteitä laaditun aikataulun mukaisesti.

Yritys seuraa energiankäyttöä ja energiatehokkuuden muutosta sekä asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Energiankäytön ja sen tehostamisen vuosittainen raportointi

Yritykset raportoivat vuosittain⁵ helmikuun loppuun mennessä edellisen vuoden energian käytöstä ja siihen liittyvistä tehostamistoimista sekä muiden toimenpideohjelman liittyvien toimien toteutumisesta toimipaikka- tai toimipaikkaryhmäkohtaisesti energiatehokkuussopimuksen seurantajärjestelmään.

Raportoitavat tiedot sisältävät yrityksen energiankäyttötiedot edelliseltä vuodelta sekä energiakatselmuksissa ja -analyysissä tai muuten Yrityksessä havaitut energiankäytön tehostamiseen liittyvät toimet sekä niiden vaikutukset, investointikustannukset ja toteuttamisvuoden. Lisäksi seurantajärjestelmään raportoidaan muiden tämän toimenpideohjelman toteuttamiseen liittyvien toimenpiteiden etenemisestä seurantajärjestelmän edellyttämässä laajuudessa.

⁴ Jos Yrityksellä on suuri määrä pienehköjä ja samankaltaisia toimipaikkoja, voidaan osa toimenpideohjelman toimenpiteistä kohdistaa myös useista toimipaikoista muodostuvaan ryhmään, joka määritellään liittymisvaiheessa.

⁵ Yritys sitoutuu sopimusjärjestelmään liittyessään raportoimaan vuonna 2017 myös vuoden 2016 vastaavat tiedot.

Koulutus ja sisäinen viestintä

Yritys järjestää henkilökunnalleen koulutusta siten, että sen henkilökunnalla on omiin tehtäviinsä ja toimintaansa liittyen tarpeelliset tiedot ja valmiudet energian tehokkaaseen käyttöön.

Yritys pitää henkilökunnan tietoisena energiatehokkuuden jatkuvan parantamisen toteutumiseksi asetetuista tavoitteista ja toimenpiteistä sekä saavutetuista tuloksista.

Energiatehokkuuden ottaminen huomioon suunnittelussa ja hankinnoissa

Yritys sisällyttää hankintojen energiatehokkuusohjeet osaksi yrityksen hankintamenettelyjä siten, että osto-, suunnittelu- ja investointitoiminnoissa otetaan huomioon hankintakustannusten lisäksi myös tulevat energiakustannukset ja käyttöikä.

Uuden energiatehokkaan teknologian ja toimintatapojen käyttöönotto

Yritys pyrkii uuden energiatehokkaan teknologian käyttöönottoon aina kun se on teknisesti, taloudellisesti sekä turvallisuus- ja ympäristönäkökohdat huomioon ottaen mahdollista.

Logistiikan energiatehokkuuden huomioon ottaminen

Yritys pyrkii tehostamaan toimintaansa liittyvien kuljetusten ja varastoinnin energiatehokkuutta yhteistyössä alan palveluyritysten kanssa.

Uusiutuvien energialähteiden käyttö

Yritys pyrkii lisäämään uusiutuvien energialähteiden käyttöä silloin, kun se on teknisesti ja taloudellisesti mahdollista.

Energiatehokkuustoiminnan arviointi

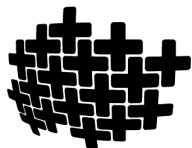
Yritys arvioi säännöllisesti tähän toimenpideohjelmaan sisältyvien toimenpiteiden toteutumista ja vaikutusta sekä päivittää tarvittaessa tavoitteitaan ja suunnitelmiaan.

3 Ohjausryhmä

Toimialaliitto nimeää ohjausryhmän ohjaamaan ja seuraamaan toimialan toimenpideohjelman toimeenpanoa. Ohjausryhmään kutsutaan ohjelman toimeenpanon kannalta keskeisten tahojen ja toimialan yritysten edustajia.

Ohjausryhmän tehtävänä on:

- seurata toimenpideohjelman toimeenpanon etenemistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä muiden sopimusjärjestelmään liittyvien velvoitteiden toteutumista ja tehdä tarvittaessa ehdotuksia uusista toimenpiteistä
- seurata toimialan toimenpideohjelman toimeenpanoon ja tavoitteiden toteutumiseen liittyvien etenemisraporttien valmistelua ja hyväksyä ne esitettäväksi energiatehokkuussopimuksen johtoryhmälle
- hyväksyä toimenpideohjelman markkinointisuunnitelma ja seurata sen toteutumista
- ohjata toimenpideohjelman piirissä käytettävien energiatehokkuuden seurantamenetelmien kehittämistä ja käyttöönottoa
- tehdä toimenpideohjelman toimeenpanoon liittyviä kehittämissuhteita

Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimus Kaupan alan toimenpideohjelma

Tällä toimenpideohjelmalla Suomen Kaupan Liitto (jäljempänä Toimialaliitto) toteuttaa Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimusta, joka on kauppaja- ja teollisuusministeriön (jäljempänä Ministeriö), Elinkeinoelämän keskusliitto ry:n (jäljempänä Keskusliitto) ja toimialaliittojen välinen puitesopimus energiankäytön tehostamisesta jaksolla 2008–2016.

Tässä toimenpideohjelmassa on esitetty energiatehokkuussopimuksen mukaiset Ministeriön, Keskusliiton ja Toimialaliiton toimet sekä ne velvoitteet, joihin sopimusjärjestelmään liittyvä yritys (jäljempänä Yritys) sitoutuu. Ministeriön, Keskusliiton ja toimialaliittojen yhteinen johtoryhmä seuraa ja ohjaa sopimusjärjestelmän toimeenpanoa ja tekee tarvittaessa ehdotuksia sen kehittämiseksi. Sopimusjärjestelmän lähtökohdat ja perusteet sekä johtoryhmän tehtävät on kuvattu energiatehokkuussopimuksen puitesopimusosassa.

Yritys tai sen toimipaikka voi liittyä energiavaltaisen teollisuuden toimenpideohjelmaan ja/tai tähän toimenpideohjelmaan riippuen yrityksen tai sen toimipaikan vuotuisesta energiankäytön tasosta.

Yritys liitetään sopimusjärjestelmään, kun se on toimittanut erillisen, toimeenpanon kannalta tarvittavat tiedot sisältävän, liittymisasiakirjan asianmukaisesti allekirjoitettuna Toimialaliitolle ja Toimialaliitto on tarkistettuaan liittymisasiakirjan merkinnyt yrityksen ylläpitämänsä rekisteriin sopimusjärjestelmään liittyneistä yrityksistä.

1 Toimenpideohjelman tavoitteet

1.1 Toimialaliiton tavoite

Toimialaliiton tavoitteena on saada kaupanalan energiankulutuksesta 66 % energiatehokkuussopimuksen piiriin¹ vuoden 2010 loppuun mennessä. Toimialan ohjeelliseksi energiankäytön tehostamistavoitteeksi² Toimialaliitto asettaa 9 prosenttia jäsenyritystensä energiankäytöstä.

1.2 Yrityksen tavoite

Yritys esittää toimenpideohjelmaan liittyessään oman ohjeellisen energiankäytön tehostamistavoitteensa energiamääränä. Toimialan tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että kukin yritys asettaa vähintään 9 prosentin tehostamistavoitteen. Perustelluista syistä yrityskohtainen tavoite voi olla Toimialan tavoitetta pienempi.

Tehostamistoimina hyväksytään myös vuodesta 1995 lähtien toteutettuja energiansäästötoimia edellyttäen, että niiden säästövaikutus³ on edelleen voimassa.

Energiankäytön tehostamisella tarkoitetaan säästötoimilla saavutettua ja energiayksiköissä ilmaistua vaikutusta. Koska yrityksen energiankäyttö voi lisääntyä liiketoiminnan kasvun takia, energiankulutuksen ei siten edellytetä olevan vuonna 2016 määrällisesti 9 % alhaisempi kuin vuonna 2008. Energiansäästöksi luetaan

¹ Toimialaliitto määrittää energiatehokkuussopimukseen liittyessään alustavan kattavuustavoitteen, jota voidaan johtoryhmän päätöksellä tarkentaa, mikäli se on toimialan energiankäyttötietojen täsmennyttyä perusteltua. Esitys tarkennuksesta on tehtävä viimeistään vuonna 2010.

² Tavoite on energiamääränä (GWh) 9 prosenttia laskettuna toimialan vuoden 2005 toteutuneesta lämmön, sähkön ja polttoaineiden kulutuksen yhteismäärästä.

³ Energiansäästö laskentamenetelmät vahvistetaan myöhemmin ottaen huomioon Euroopan komission ohjeet.

lisäksi myös ns. laskennallista säästöä, jolla tarkoitetaan sen tulevan kulutuksen estämistä tai alentamista, joka aiheutuisi ilman toimenpiteitä.

Mikäli sopimuksen voimassaolon aikana tapahtuneista merkittävistä rakenteellisista tai omistuksellista muutoksista johtuen Yrityksen asettama suhteellinen (%) tehostamistavoite muuttuisi oleellisesti alkuperäisestä, voi se tarkistaa säästötavoitteen uutta tilannetta vastaavaksi ilmoittamalla muutoksesta ja sen perusteista vuosiraportissaan.

2 Toimenpideohjelman toteuttaminen

2.1 Toimialaliiton velvoitteet

Toimenpideohjelman tavoitteen saavuttamiseksi Toimialaliitto:

- kannustaa ja opastaa yrityksiä liittymään sopimusjärjestelmään sekä osallistuu sopimusjärjestelmän käyttöönottoon
- pitää yllä oman toimialansa yritysten liittymisasiakirjarekisteriä ja energiankäytön vastuuhenkilöluetteloa
- osallistuu energiakatselmus- ja analyysitoiminnan kehittämiseen, markkinointiin ja tuloksista tiedottamiseen
- opastaa tähän toimenpideohjelmaan liittyneitä yrityksiä yrityskohtaisen raportoinnin toimeenpanossa ja osallistuu koko toimialaa koskevan vuosittaisen yhteenvetoraportin laatimiseen
- osallistuu sopimuksen toimeenpanoon liittyvien oman alansa kehittämis- ja kokeiluhankkeiden toteuttamiseen yhdessä muiden sopimusosapuolten kanssa
- osallistuu sopimusjärjestelmän kehittämiseen yhdessä Ministeriön, Keskusliiton ja tähän sopimukseen liittyvien oman toimialansa yritysten kanssa

2.2 Ministeriön velvoitteet

Tavoitteiden saavuttamiseksi Ministeriö ottaen huomioon vuosittain käytettävissä olevat määrärahat:

- tukee Yritysten energiansäästöä ja uusiutuvan energiankäyttöä koskevia energiakatselmuksia ja -analyysseja. Tuen suuruutta määrätessä otetaan myönteisenä tekijänä huomioon Yrityksen sitoutuminen pitkäjänteiseen energiansäästöön ja energiatehokkuuden parantamiseen sekä uusiutuvien energialähteiden käytön edistämistoimiin.
- tukee Yrityksen energiakatselmuksissa tai vastaavissa selvityksissä todettuja, energiatuen yleiset ehdot täyttäviä, energiansäästöön ja uusiutuviin energialähteisiin liittyviä investointeja. Etusijalla ovat uusien teknologioiden ja toimintatapojen käyttöönottoa edistävät hankkeet.
- osallistuu sopimusjärjestelmän kehittämiseen yhdessä Toimialaliiton, Keskusliiton ja sopimusjärjestelmään liittyneiden yritysten kanssa
- osoittaa Motiva Oy:lle resursseja, jotta Motiva Oy voi seurata toimenpideohjelman toteutumista, osallistua sopimusjärjestelmän kehittämiseen, vuosiraportin kokoamiseen, kehittämis- ja kokeiluhankkeiden toteuttamiseen sekä yrityksille soveltuvan tiedotus- ja koulutusmateriaalin tuottamiseen

2.3 Yrityksen velvoitteet

Sopimusjärjestelmän toiminnallisena tavoitteena on sisällyttää energiatehokkuuden jatkuva parantaminen ja uusiutuvien energialähteiden käytön edistäminen osaksi Yrityksen käytössä olevia tai käyttöön otettavia johtamisjärjestelmiä.

Yritys sitoutuu energiatehokkuuden jatkuvaan parantamiseen sekä muihin tässä kappaleessa esitettyihin tämän toimenpideohjelman toimenpiteisiin aina, kun se on taloudellisesti, teknisesti sekä turvallisuus- ja ympäristönäkökohdat huomioon ottaen mahdollista. Energiatehokkuuden jatkuva parantaminen edellyttää johdon sitoutumista ja hyvää energianhankintastrategiaa sekä sen toteuttamista.

Toiminnan organisointi ja suunnittelu

Yritys nimeää yrityskohtaisen ja tarvittaessa ketju-⁴ ja/tai toimipaikkakohtaisia energiavastuuhenkilöitä. Yrityskohtainen vastuuhenkilö toimii yhteyshenkilönä toimenpideohjelman toimeenpanoon liittyvissä asioissa.

Yritys laatii alla olevan aikataulun mukaan ketju-⁴ ja/tai toimipaikkakohtaisen energiatehokkuuden tehostamissuunnitelman ja päivittää sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Vuoden kuluessa sopimusjärjestelmään liittymisestä Yritys:

- asettaa energiankäytön tehostamisen päämäärät
- määrittelee energiatehokkuustoiminnan vastuut
- tunnistaa energiankäyttönsä selvittämällä ketju-⁴ ja/tai toimipaikkakohtaisen energiankulutuksensa energialajeittain (sähkö, lämpö, polttoaineet)

Kahden vuoden kuluessa sopimusjärjestelmään liittymisestä Yritys:

- tunnistaa mahdollisuudet tehostaa energiankäyttöä. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi suorittamalla Ministeriön ohjeiden mukainen energiakatselmus tai -analyysi tai muu dokumentoitu selvitys.
- käynnistää energiakatselmusten tai muiden dokumentoitujen selvitysten tekemisen niissä ketjujen toimipaikoissa, joissa kulutusseurannan perusteella kulutus on poikkeuksellisen suuri ketjun muihin vertailukelpoisiin toimipaikkoihin verrattuna ja jota ei voi selittää toiminnan muutoksilla
- laatii aikataulun kustannustehokkaiden energiankäytön tehostamistoimenpiteiden toteuttamiseksi
- asettaa ketju-⁴ ja/tai toimipaikkakohtaiset energiankäytön tehostamisen tavoitteet

Energiatehokkuuden parantaminen

Yritys toteuttaa suunniteltuja energiatehokkuuden parantamistoimenpiteitä laaditun aikataulun mukaisesti.

Yritys seuraa energiankäyttöä ja energiatehokkuuden muutosta sekä asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Energiankäytön ja sen tehostamisen vuosittainen raportointi

Yritykset raportoivat vuosittain⁵ helmikuun loppuun mennessä edellisen vuoden energiankäytöstä ja siihen liittyvistä tehostamistoimista sekä muiden toimenpideohjelmaan liittyvien toimien toteutumisesta ketju- tai toimipaikkakohtaisesti energiatehokkuussopimuksen seurantajärjestelmään.

Raportoitavat tiedot sisältävät yrityksen energiankäyttötiedot edelliseltä vuodelta sekä energiakatselmuksissa ja -analyysissä tai muuten Yrityksessä havaitut energiankäytön tehostamiseen liittyvät toimet sekä niiden vaikutukset, investointikustannukset ja toteuttamisvuoden. Lisäksi seurantajärjestelmään raportoidaan muiden tämän toimenpideohjelman toteuttamiseen liittyvien toimenpiteiden etenemisestä seurantajärjestelmän edellyttämässä laajuudessa.

⁴ Jos Yrityksellä on suuri määrä pienehköjä samankaltaisia toimipaikkoja, jotka toimivat ketjuna, voidaan toimenpideohjelman toimenpiteet soveltuvin osin kohdistaa ketjuun, joka määritellään liittymisvaiheessa.

⁵ Yritys sitoutuu sopimusjärjestelmään liittyessään raportoimaan vuonna 2017 myös vuoden 2016 vastaavat tiedot.

Koulutus ja sisäinen viestintä

Yritys järjestää henkilökunnalleen koulutusta siten, että sen henkilökunnalla on omiin tehtäviinsä ja toimintaansa liittyen tarpeelliset tiedot ja valmiudet energian tehokkaaseen käyttöön.

Yritys pitää henkilökunnan tietoisena asetetuista tavoitteista ja toimenpiteistä energiatehokkuuden jatkuvan parantamisen toteutumiseksi sekä saavutetuista tuloksista.

Yritys pyrkii välittämään asiakkailleen omaan toimialaansa liittyvää tietoa energiansäästöstä ja uusiutuvista energialähteistä sekä tiedottamaan tämän sopimuksen toimeenpanoon liittyvistä toimitaan organisaatiosta ulospäin.

Energiatehokkuuden ottaminen huomioon suunnittelussa ja hankinnoissa

Yritys sisällyttää hankintojen energiatehokkuusohjeet osaksi yrityksen hankintamenettelyjä siten, että osto-, suunnittelu- ja investointitoiminnoissa otetaan huomioon hankintakustannusten lisäksi myös tulevat energiakustannukset ja käyttöikä.

Uuden energiatehokkaan teknologian ja toimintatapojen käyttöönotto

Yritys pyrkii uuden energiatehokkaan teknologian käyttöönottoon aina kun se on teknisesti, taloudellisesti sekä turvallisuus- ja ympäristönäkökohdat huomioon ottaen mahdollista.

Logistiikan energiatehokkuuden huomioon ottaminen

Yritys pyrkii tehostamaan toimintaansa liittyvien kuljetusten ja varastoinnin energiatehokkuutta yhteistyössä alan palveluyritysten kanssa.

Uusiutuvien energialähteiden käyttö

Yritys pyrkii lisäämään uusiutuvien energialähteiden käyttöä silloin, kun se on teknisesti ja taloudellisesti mahdollista.

Energiatehokkuustoiminnan arviointi

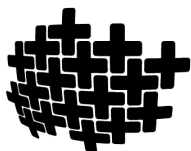
Yritys arvioi säännöllisesti tähän toimenpideohjelmaan sisältyvien toimenpiteiden toteutumista ja vaikutusta sekä päivittää tarvittaessa tavoitteitaan ja suunnitelmiaan.

3 Ohjausryhmä

Toimialaliitto nimeää ohjausryhmän ohjaamaan ja seuraamaan toimialan toimenpideohjelman toimeenpanoa. Ohjausryhmään kutsutaan ohjelman toimeenpanon kannalta keskeisten tahojen ja toimialan yritysten edustajia.

Ohjausryhmän tehtävänä on:

- seurata toimenpideohjelman toimeenpanon etenemistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä muiden sopimusjärjestelmään liittyvien velvoitteiden toteutumista ja tehdä tarvittaessa ehdotuksia uusista toimenpiteistä
- seurata toimialan toimenpideohjelman toimeenpanoon ja tavoitteiden toteutumiseen liittyvien etenemisraporttien valmistelua ja hyväksyä ne esitettäväksi energiatehokkuussopimuksen johtoryhmälle
- hyväksyä toimenpideohjelman markkinointisuunnitelma ja seurata sen toteutumista
- ohjata toimenpideohjelman piirissä käytettävien energiatehokkuuden seurantamenetelmien kehittämistä ja käyttöönottoa
- tehdä toimenpideohjelman toimeenpanoon liittyviä kehittämissuhteita

Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimus Kemianteollisuuden toimenpideohjelma

Kemianteollisuus ry (jäljempänä Toimialaliitto) toteuttaa Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimusta, joka on kauppa- ja teollisuusministeriön (jäljempänä Ministeriö), Elinkeinoelämän keskusliitto ry:n (jäljempänä Keskusliitto) ja toimialaliittojen välinen puitesopimus energiankäytön tehostamisesta jaksolla 2008–2016.

Tässä toimenpideohjelmassa on esitetty energiatehokkuussopimuksen mukaiset Ministeriön ja Toimialaliiton toimet sekä ne velvoitteet, joihin sopimusjärjestelmään liittyvä yritys (jäljempänä Yritys) sitoutuu. Ministeriön, Keskusliiton ja toimialaliittojen yhteinen johtoryhmä seuraa ja ohjaa sopimusjärjestelmän toimeenpanoa ja tekee tarvittaessa ehdotuksia sen kehittämiseksi. Sopimusjärjestelmän lähtökohdat ja perusteet sekä johtoryhmän tehtävät on kuvattu energiatehokkuussopimuksen puitesopimusosassa.

Yritys tai sen toimipaikka voi liittyä energiavaltaisen teollisuuden toimenpideohjelmaan ja/tai tähän toimenpideohjelmaan riippuen yrityksen tai sen toimipaikan vuotuisesta energiankäytön tasosta.

Yritys liitetään tämän toimenpideohjelman tarkoittamaan sopimusjärjestelmään, kun se on toimittanut erillisen, toimeenpanon kannalta tarvittavat tiedot sisältävän liittymisasiakirjan asianmukaisesti allekirjoitettuna Toimialaliitolle ja Toimialaliitto on tarkistettuaan liittymisasiakirjan merkinnyt yrityksen ylläpitämäänsä rekisteriin sopimusjärjestelmään liittyneistä yrityksistä.

1 Toimenpideohjelman tavoitteet

1.1 Toimialaliiton tavoite

Toimialaliiton tavoitteena on saada vuoden 2010 loppuun mennessä sellainen määrä jäsenyrityksiä sitoutumaan energiatehokkuussopimusjärjestelmän toimenpideohjelmien edellyttämien toimenpiteiden toteuttamiseen, että se kattaa 90 % jäsenyritysten energiankäytöstä. Tämän toimenpideohjelman soveltamisalaan kuuluvien yritysten energiankäytöstä pyritään saamaan sopimuksen piiriin 60 %¹ vuoden 2010 loppuun mennessä.

Toimenpideohjelman ohjeelliseksi energiankäytön tehostamistavoitteeksi² Toimialaliitto asettaa 9 prosenttia jäsenyritystensä energiankäytöstä.

1.2 Yrityksen tavoite

Yritys esittää toimenpideohjelmaan liittyessään oman ohjeellisen energiankäytön tehostamistavoitteensa energiamääränä. Toimialan tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että kukin yritys asettaa vähintään 9 prosentin tehostamistavoitteen. Perustelluista syistä yrityskohtainen tavoite voi olla Toimialan tavoitetta pienempi.

Tehostamistoimina hyväksytään myös vuodesta 1995 lähtien toteutettuja energiansäästötoimia edellyttäen, että niiden säästövaikutus³ on edelleen voimassa.

Energiankäytön tehostamisella tarkoitetaan säästötoimilla saavutettua ja energiayksikköinä ilmaistua vaikutusta. Koska yrityksen energiankäyttö voi lisääntyä liiketoiminnan kasvun takia, energiankulutuksen ei siten edellytetä olevan vuonna 2016 määrällisesti 9 % alhaisempi kuin vuonna 2008. Energiansäästökseen luetaan

¹ Toimialaliitto määrittää energiatehokkuussopimukseen liittyessään alustavan kattavuustavoitteen, jota voidaan johtoryhmän päätöksellä tarkentaa, mikäli se on toimialan energiankäyttötietojen täsmennyttyä perusteltua. Esitys tarkennuksesta on tehtävä viimeistään vuonna 2010.

² Tavoite on energiamääränä (GWh) 9 prosenttia laskettuna jäsenyritysten vuonna 2005 toteutuneesta toimenpideohjelman piiriin kuuluvan lämmön, sähkön ja polttoaineiden kulutuksen yhteismäärästä.

³ Energiansäästön laskentamenetelmät vahvistetaan myöhemmin ottaen huomioon Euroopan komission ohjeet.

lisäksi myös ns. laskennallista säästöä, jolla tarkoitetaan sen tulevan kulutuksen estämistä tai alentamista, joka aiheutuisi ilman toimenpiteitä.

Mikäli sopimuksen voimassaolon aikana tapahtuneista merkittävistä rakenteellisista tai omistuksellista muutoksista johtuen Yrityksen asettama suhteellinen (%) tehostamistavoite muuttuisi oleellisesti alkuperäisestä, voi se tarkistaa säästötavoitteen uutta tilannetta vastaavaksi ilmoittamalla muutoksesta ja sen perusteista vuosiraportissaan.

2 Toimenpideohjelman toteuttaminen

2.1 Toimialaliiton velvoitteet

Toimialaliiton tavoitteen saavuttamiseksi Kemianteollisuus ry:

- kannustaa ja opastaa yrityksiä liittymään energiatehokkuussopimusjärjestelmän toimenpideohjelmiin sekä osallistuu sopimusjärjestelmän käyttöönottoon
- pitää yllä tähän toimenpideohjelmaan liittyneiden yritysten liittymisasiakirjarekisteriä ja energiankäytön vastuuhenkilöluetteloa
- osallistuu energiakatselmus- ja analyysitoiminnan kehittämiseen, markkinointiin ja tuloksista tiedottamiseen
- opastaa tähän toimenpideohjelmaan liittyneitä yrityksiä yrityskohtaisen raportoinnin toimeenpanossa ja osallistuu koko toimialaa koskevan vuosittaisen yhteenvetoraportin laatimiseen
- osallistuu sopimuksen toimeenpanoon liittyvien oman alansa kehittämis- ja kokeiluhankkeiden toteuttamiseen yhdessä muiden sopimusosapuolten kanssa
- osallistuu sopimusjärjestelmän kehittämiseen yhdessä Ministeriön, Keskusliiton ja tähän sopimukseen liittyvien oman toimialansa yritysten kanssa

Toimialaliiton edellä mainittujen velvoitteiden piiriin kuuluvat pelkästään Kemianteollisuus ry:n elinkeinopoliittisesti järjestäytyneet jäsenyritykset.

2.2 Ministeriön velvoitteet

Tavoitteiden saavuttamiseksi Ministeriö ottaen huomioon vuosittain käytettävissä olevat määrärahat:

- tukee Yritysten energiansäästöä ja uusiutuvan energian käyttöä koskevia energiakatselmuksia ja -analyysseja. Tuen suuruutta määrättäessä otetaan myönteisenä tekijänä huomioon Yrityksen sitoutuminen pitkäjänteiseen energiansäästöön ja energiatehokkuuden parantamiseen sekä uusiutuvien energialähteiden käytön edistämistoimiin.
- tukee Yrityksen energiakatselmuksissa tai vastaavissa selvityksissä todettuja, energiatuen yleiset ehdot täyttäviä, energiansäästöön ja uusiutuviin energialähteisiin liittyviä investointeja. Etusijalla ovat uusien teknologioiden ja toimintatapojen käyttöönottoa edistävät hankkeet.
- osallistuu sopimusjärjestelmän kehittämiseen yhdessä Toimialaliiton, Keskusliiton ja sopimusjärjestelmään liittyneiden yritysten kanssa
- osoittaa Motiva Oy:lle resursseja, jotta Motiva Oy voi seurata toimenpideohjelman toteutumista, osallistua sopimusjärjestelmän kehittämiseen, vuosiraportin kokoamiseen, kehittämis- ja kokeiluhankkeiden toteuttamiseen sekä yrityksille soveltuvan tiedotus- ja koulutusmateriaalin tuottamiseen

2.3 Yrityksen veloitteet

Sopimusjärjestelmän toiminnallisena tavoitteena on sisällyttää energiatehokkuuden jatkuva parantaminen ja uusiutuvien energialähteiden käytön edistäminen osaksi Yrityksen käytössä olevia tai käyttöön otettavia johtamisjärjestelmiä.

Yritys sitoutuu energiatehokkuuden jatkuvaan parantamiseen sekä muihin tässä kappaleessa esitettyihin tämän toimenpideohjelman toimenpiteisiin aina, kun se on taloudellisesti, teknisesti sekä turvallisuus- ja ympäristönäkökohdat huomioon ottaen mahdollista. Energiatehokkuuden jatkuva parantaminen edellyttää johdon sitoutumista ja hyvää energianhankintastrategiaa sekä sen toteuttamista.

Toiminnan organisointi ja suunnittelu

Yritys nimeää yrityskohtaisen ja tarvittaessa toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaisia⁴ energiavastuuhenkilöitä. Yrityskohtainen vastuuhenkilö toimii yhteyshenkilönä toimenpideohjelman toimeenpanoon liittyvissä asioissa.

Yritys laatii alla olevan aikataulun mukaan toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaisen⁴ energiatehokkuuden tehostamissuunnitelman ja päivittää sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Vuoden kuluessa sopimusjärjestelmään liittymisestä Yritys:

- asettaa energiankäytön tehostamisen päämäärät
- määrittelee energiatehokkuustoiminnan vastuut
- tunnistaa energiankäyttönsä selvittämällä toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaisen⁴ energiankulutuksensa energialajeittain (sähkö, lämpö, polttoaineet)

Kahden vuoden kuluessa sopimusjärjestelmään liittymisestä Yritys:

- tunnistaa mahdollisuudet tehostaa energiankäyttöä. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi suorittamalla Ministeriön ohjeiden mukainen energiakatselmus tai -analyysi tai muu vastaava selvitys
- asettaa toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaiset⁴ energiankäytön tehostamisen tavoitteet
- laatii aikataulun kustannustehokkaiden energiankäytön tehostamistoimenpiteiden toteuttamiseksi

Energiatehokkuuden parantaminen

Yritys toteuttaa suunniteltuja energiatehokkuuden parantamistoimenpiteitä laaditun aikataulun mukaisesti.

Yritys seuraa energiankäyttöä ja energiatehokkuuden muutosta sekä asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Energiankäytön ja sen tehostamisen vuosittainen raportointi

Yritykset raportoivat vuosittain⁵ helmikuun loppuun mennessä edellisen vuoden energian käytöstä ja siihen liittyvistä tehostamistoimista sekä muiden toimenpideohjelmaan liittyvien toimien toteutumisesta toimipaikka- tai toimipaikkaryhmäkohtaisesti energiatehokkuussopimuksen seurantajärjestelmään.

Raportoitavat tiedot sisältävät yrityksen energiankäyttötiedot edelliseltä vuodelta sekä energiakatselmuksissa ja -analyysissä tai muuten Yrityksessä havaitut energiankäytön tehostamiseen liittyvät toimet sekä niiden vaikutukset, investointikustannukset ja toteuttamisvuoden. Lisäksi seurantajärjestelmään raportoidaan muuten tämän toimenpideohjelman toteuttamiseen liittyvien toimenpiteiden etenemisestä seurantajärjestelmän edellyttämässä laajuudessa.

⁴ Jos Yrityksellä on suuri määrä pienehköjä ja samankaltaisia toimipaikkoja, voidaan osa toimenpideohjelman toimenpiteistä kohdistaa myös useista toimipaikoista muodostuvaan ryhmään, joka määritellään liittymisvaiheessa.

⁵ Yritys sitoutuu sopimusjärjestelmään liittymisensä raportoimaan vuonna 2017 myös vuoden 2016 vastaavat tiedot.

Koulutus ja sisäinen viestintä

Yritys järjestää henkilökunnalleen koulutusta siten, että sen henkilökunnalla on omiin tehtäviinsä ja toimintaansa liittyen tarpeelliset tiedot ja valmiudet energian tehokkaaseen käyttöön.

Yritys pitää henkilökunnan tietoisena energiatehokkuuden jatkuvan parantamisen toteutumiseksi asetetuista tavoitteista ja toimenpiteistä sekä saavutetuista tuloksista.

Energiatehokkuuden ottaminen huomioon suunnittelussa ja hankinnoissa

Yritys sisällyttää hankintojen energiatehokkuusohjeet osaksi yrityksen hankintamenettelyjä siten, että osto-, suunnittelu- ja investointitoiminnoissa otetaan huomioon hankintakustannusten lisäksi myös tulevat energiakustannukset ja käyttöikä.

Uuden energiatehokkaan teknologian ja toimintatapojen käyttöönotto

Yritys pyrkii uuden energiatehokkaan teknologian käyttöönottoon aina kun se on teknisesti, taloudellisesti sekä turvallisuus- ja ympäristönäkökohdat huomioon ottaen mahdollista.

Logistiikan energiatehokkuuden huomioon ottaminen

Yritys pyrkii tehostamaan toimintaansa liittyvien kuljetusten ja varastoinnin energiatehokkuutta yhteistyössä alan palveluyritysten kanssa.

Uusiutuvien energialähteiden käyttö

Yritys pyrkii lisäämään uusiutuvien energialähteiden käyttöä silloin, kun se on teknisesti ja taloudellisesti mahdollista.

Energiatehokkuustoiminnan arviointi

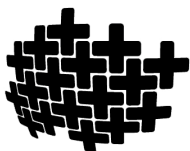
Yritys arvioi säännöllisesti tähän toimenpideohjelmaan sisältyvien toimenpiteiden toteutumista ja vaikutusta sekä päivittää tarvittaessa tavoitteitaan ja suunnitelmiaan.

3 Ohjausryhmä

Toimialaliitto nimeää ohjausryhmän ohjaamaan ja seuraamaan toimialan toimenpideohjelman toimeenpanoa. Ohjausryhmään kutsutaan ohjelman toimeenpanon kannalta keskeisten tahojen ja toimialan yritysten edustajia.

Ohjausryhmän tehtävänä on:

- seurata toimenpideohjelman toimeenpanon etenemistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä muiden sopimusjärjestelmään liittyvien velvoitteiden toteutumista ja tehdä tarvittaessa ehdotuksia uusista toimenpiteistä
- seurata toimialan toimenpideohjelman toimeenpanoon ja tavoitteiden toteutumiseen liittyvien etenemisraporttien valmistelua ja hyväksyä ne esitettäväksi energiatehokkuussopimuksen johtoryhmälle
- hyväksyä toimenpideohjelman markkinointisuunnitelma ja seurata sen toteutumista
- ohjata toimenpideohjelman piirissä käytettävien energiatehokkuuden seurantamenetelmien kehittämistä ja käyttöönottoa
- tehdä toimenpideohjelman toimeenpanoon liittyviä kehittämissuhteita

Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimus Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:n toimenpideohjelma

Tällä toimenpideohjelmalla Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry (jäljempänä Toimialaliitto) toteuttaa Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimusta, joka on kauppa- ja teollisuusministeriön (jäljempänä Ministeriö), Elinkeinoelämän keskusliitto ry:n (jäljempänä Keskusliitto) ja toimialaliittojen välinen puitesopimus energiankäytön tehostamisesta jaksolla 2008–2016.

Tässä toimenpideohjelmissä on esitetty energiatehokkuussopimuksen mukaiset Ministeriön ja Toimialaliiton toimet sekä ne velvoitteet, joihin sopimusjärjestelmään liittyvä yritys (jäljempänä Yritys) sitoutuu. Ministeriön, Keskusliiton ja toimialaliittojen yhteinen johtoryhmä seuraa ja ohjaa sopimusjärjestelmän toimeenpanoa ja tekee tarvittaessa ehdotuksia sen kehittämiseksi. Sopimusjärjestelmän lähtökohdat ja perusteet sekä johtoryhmän tehtävät on kuvattu energiatehokkuussopimuksen puitesopimusosassa.

Yritys tai sen toimipaikka voi liittyä energiavaltaisen teollisuuden toimenpideohjelmaan ja/tai tähän toimenpideohjelmaan riippuen yrityksen tai sen toimipaikan vuotuisesta energiankäytön tasosta.

Yritys liitetään sopimusjärjestelmään, kun se on toimittanut erillisen, toimeenpanon kannalta tarvittavat tiedot sisältävän liittymisasiakirjan asianmukaisesti allekirjoitettuna Toimialaliitolle ja Toimialaliitto on tarkistettuaan liittymisasiakirjan merkinnyt yrityksen ylläpitämäänsä rekisteriin sopimusjärjestelmään liittyneistä yrityksistä.

1 Toimenpideohjelman tavoitteet

1.1 Toimialaliiton tavoite

Toimialaliiton tavoitteena on saada 62 %¹ jäsenyritysten eniten energiaa käyttävien ryhmästä (hotellit, kylpylät, rinnetoiminnot, huvipuistot) sitoutumaan tämän toimenpideohjelman toteuttamiseen vuoden 2010 loppuun mennessä. Toimialan ohjeelliseksi energiankäytön tehostamistavoitteeksi² Toimialaliitto asettaa 9 prosenttia tämän ryhmän energiankäytöstä.

1.2 Yrityksen tavoite

Yritys esittää toimenpideohjelmaan liittyessään oman ohjeellisen energiankäytön tehostamistavoitteensa energiamääränä³. Toimialan tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että kukin yritys asettaa vähintään 9 prosentin tehostamistavoitteen. Perustelluista syistä yrityskohtainen tavoite voi olla Toimialan tavoitetta pienempi.

Tehostamistoimina hyväksytään myös vuodesta 1995 lähtien toteutettuja energiansäästötoimia edellyttäen, että niiden säästövaikutus³ on edelleen voimassa.

¹ Toimialaliitto määrittää energiatehokkuussopimukseen liittyessään alustavan kattavuustavoitteen, jota voidaan johtoryhmän päätöksellä tarkentaa, mikäli se on toimialan energiankäyttötietojen täsmennyttyä perusteltua. Esitys tarkennuksesta on tehtävä viimeistään vuonna 2010.

² Tavoite on energiamääränä (GWh) 9 prosenttia laskettuna jäsenyritysten vuonna 2005 toteutuneesta toimenpideohjelman piiriin kuuluvan lämmön, sähkön ja polttoaineiden kulutuksen yhteismäärästä.

³ Energiansäästön laskentamenetelmät vahvistetaan myöhemmin ottaen huomioon Euroopan komission ohjeet.

Energiankäytön tehostamisella tarkoitetaan säästötoimilla saavutettua ja energiayksikköinä ilmaistua vaikutusta. Koska yrityksen energiankäyttö voi lisääntyä liiketoiminnan kasvun takia, energiankulutuksen ei siten edellytetä olevan vuonna 2016 määrällisesti 9 % alhaisempi kuin vuonna 2008. Energiansäästöksi luetaan lisäksi myös ns. laskennallista säästöä, jolla tarkoitetaan sen tulevan kulutuksen estämistä tai alentamista, joka aiheutuisi ilman toimenpiteitä.

Mikäli sopimuksen voimassaolon aikana tapahtuneista merkittävistä rakenteellisista tai omistuksellisista muutoksista johtuen Yrityksen asettama suhteellinen (%) tehostamistavoite muuttuisi oleellisesti alkuperäisestä, voi se tarkistaa säästötavoitteen uutta tilannetta vastaavaksi ilmoittamalla muutoksesta ja sen perusteista vuosiraportissaan.

2 Toimenpideohjelman toteuttaminen

2.1 Toimialaliiton velvoitteet

Toimenpideohjelman tavoitteen saavuttamiseksi Toimialaliitto:

- kannustaa ja opastaa yrityksiä liittymään sopimusjärjestelmään sekä osallistuu sopimusjärjestelmän käyttöönottoon
- pitää yllä oman toimialansa yritysten liittymisasiakirjarekisteriä ja energiankäytön vastuuhenkilöluetteloa
- osallistuu energiakatselmus- ja analyysitoiminnan kehittämiseen, markkinointiin ja tuloksista tiedottamiseen
- opastaa tähän toimenpideohjelmaan liittyneitä yrityksiä yrityskohtaisen raportoinnin toimeenpanossa ja osallistuu koko toimialaa koskevan vuosittaisen yhteenvetoraportin laatimiseen
- osallistuu sopimuksen toimeenpanoon liittyvien oman alansa kehittämis- ja kokeiluhankkeiden toteuttamiseen yhdessä muiden sopimusosapuolten kanssa
- osallistuu sopimusjärjestelmän kehittämiseen yhdessä Ministeriön, Keskusliiton ja tähän sopimukseen liittyvien oman toimialansa yritysten kanssa

2.2 Ministeriön velvoitteet

Tavoitteiden saavuttamiseksi Ministeriö ottaen huomioon vuosittain käytettävissä olevat määrärahat:

- tukee Yritysten energiansäästöä ja uusiutuvan energiankäyttöä koskevia energiakatselmuksia ja -analyysseja. Tuen suuruutta määrättäessä otetaan myönteisenä tekijänä huomioon Yrityksen sitoutuminen pitkäjänteiseen energiansäästöön ja energiatehokkuuden parantamiseen sekä uusiutuvien energialähteiden käytön edistämistoimiin.
- tukee Yrityksen energiakatselmuksissa tai vastaavissa selvityksissä todettuja, energiatuen yleiset ehdot täyttäviä, energiansäästöön ja uusiutuviin energialähteisiin liittyviä investointeja. Etusijalla ovat uusien teknologioiden ja toimintatapojen käyttöönottoa edistävät hankkeet.
- osallistuu sopimusjärjestelmän kehittämiseen yhdessä Toimialaliiton, Keskusliiton ja sopimusjärjestelmään liittyneiden yritysten kanssa
- osoittaa Motiva Oy:lle resursseja, jotta Motiva Oy voi seurata toimenpideohjelman toteutumista, osallistua sopimusjärjestelmän kehittämiseen, vuosiraportin kokoamiseen, kehittämis- ja kokeiluhankkeiden toteuttamiseen sekä yrityksille soveltuvan tiedotus- ja koulutusmateriaalin tuottamiseen

2.3 Yrityksen veloitteet

Sopimusjärjestelmän toiminnallisena tavoitteena on sisällyttää energiatehokkuuden jatkuva parantaminen ja uusiutuvien energialähteiden käytön edistäminen osaksi Yrityksen käytössä olevia tai käyttöön otettavia johtamisjärjestelmiä.

Yritys sitoutuu energiatehokkuuden jatkuvaan parantamiseen sekä muihin tässä kappaleessa esitettyihin tämän toimenpideohjelman toimenpiteisiin aina, kun se on taloudellisesti, teknisesti sekä turvallisuus- ja ympäristönäkökohdat huomioon ottaen mahdollista. Energiatehokkuuden jatkuva parantaminen edellyttää johdon sitoutumista ja hyvää energianhankintastrategiaa sekä sen toteuttamista.

Toiminnan organisointi ja suunnittelu

Yritys nimeää yrityskohtaisen ja tarvittaessa ketju-⁴ ja/tai toimipaikkakohtaisia energiavastuuhenkilöitä. Yrityskohtainen vastuuhenkilö toimii yhteyshenkilönä toimenpideohjelman toimeenpanoon liittyvissä asioissa.

Yritys laatii alla olevan aikataulun mukaan ketju-⁴ ja/tai toimipaikkakohtaisen energiatehokkuuden tehostamissuunnitelman ja päivittää sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Vuoden kuukauden kuluessa sopimusjärjestelmään liittymisestä Yritys:

- asettaa energiankäytön tehostamisen päämäärät
- määrittelee energiatehokkuustoiminnan vastuut
- tunnistaa energiankäyttönsä selvittämällä ketju-⁴ ja/tai toimipaikkakohtaisen energiankulutuksensa energialajeittain (sähkö, lämpö ja polttoaineet)

Kahden vuoden kuluessa sopimusjärjestelmään liittymisestä Yritys:

- tunnistaa mahdollisuudet tehostaa energiankäyttöä. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi suorittamalla Ministeriön ohjeiden mukainen energiakatselmus tai -analyysi tai muu vastaava selvitys
- asettaa ketju-⁴ ja/tai toimipaikkakohtaisen energiankäytön tehostamisen tavoitteet
- laatii aikataulun kustannustehokkaiden energiankäytön tehostamistoimenpiteiden toteuttamiseksi

Energiatehokkuuden parantaminen

Yritys toteuttaa suunniteltuja energiatehokkuuden parantamistoimenpiteitä laaditun aikataulun mukaisesti.

Yritys seuraa energiankäyttöä ja energiatehokkuuden muutosta sekä asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Energiankäytön ja sen tehostamisen vuosittainen raportointi

Yritykset raportoivat vuosittain⁵ helmikuun loppuun mennessä edellisen vuoden energiankäytöstä ja siihen liittyvistä tehostamistoimista sekä muiden toimenpideohjelmaan liittyvien toimien toteutumisesta toimipaikka- tai toimipaikkaryhmäkohtaisesti energiatehokkuussopimuksen seurantajärjestelmään.

Raportoitavat tiedot sisältävät yrityksen energiankäyttötiedot edelliseltä vuodelta sekä energiakatselmuksissa ja -analyseissä tai muuten Yrityksessä havaitut energiankäytön tehostamiseen liittyvät toimet sekä niiden vaikutukset, investointikustannukset ja toteuttamisvuoden. Lisäksi seurantajärjestelmään raportoidaan muiden tämän toimenpideohjelman toteuttamiseen liittyvien toimenpiteiden etenemisestä seurantajärjestelmän edellyttämässä laajuudessa.

⁴ Jos Yrityksellä on suuri määrä pienehköjä samankaltaisia toimipaikkoja, jotka toimivat ketjuna, voidaan toimenpideohjelman toimenpiteet soveltuvin osin kohdistaa ketjuun, joka määritellään liittymisvaiheessa.

⁵ Yritys sitoutuu sopimusjärjestelmään liittyessään raportoimaan vuonna 2017 myös vuoden 2016 vastaavat tiedot.

Koulutus ja sisäinen viestintä

Yritys järjestää henkilökunnalleen koulutusta siten, että sen henkilökunnalla on omiin tehtäviinsä ja toimintaansa liittyen tarpeelliset tiedot ja valmiudet energian tehokkaaseen käyttöön.

Yritys pitää henkilökunnan tietoisena asetetuista tavoitteista ja toimenpiteistä energiatehokkuuden jatkuvan parantamisen toteutumiseksi sekä saavutetuista tuloksista.

Energiatehokkuuden ottaminen huomioon suunnittelussa ja hankinnoissa

Yritys sisällyttää energiatehokkuuden osaksi yrityksen hankintamenettelyjä siten, että osto-, suunnittelu- ja investointitoiminnoissa otetaan huomioon hankintakustannusten lisäksi käytönaikaiset kustannukset ja käytöikä.

Uuden energiatehokkaan teknologian ja toimintatapojen käyttöönotto

Yritys pyrkii uuden energiatehokkaan teknologian käyttöönottoon aina kun se on teknisesti, taloudellisesti sekä turvallisuus- ja ympäristönäkökohdat huomioon ottaen mahdollista.

Logistiikan energiatehokkuuden huomioon ottaminen

Yritys pyrkii tehostamaan toimintaansa liittyvien kuljetusten ja varastoinnin energiatehokkuutta yhteistyössä alan palveluyritysten kanssa.

Uusiutuvien energialähteiden käyttö

Yritys pyrkii lisäämään uusiutuvien energialähteiden käyttöä silloin, kun se on teknisesti ja taloudellisesti mahdollista.

Energiatehokkuustoiminnan arviointi

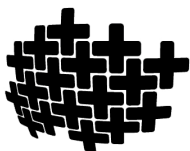
Yritys arvioi säännöllisesti tähän toimenpideohjelmaan sisältyvien toimenpiteiden toteutumista ja vaikutusta sekä päivittää tarvittaessa tavoitteitaan ja suunnitelmiaan.

3 Ohjausryhmä

Toimialaliitto nimeää ohjausryhmän ohjaamaan ja seuraamaan toimialan toimenpideohjelman toimeenpanoa. Ohjausryhmään kutsutaan ohjelman toimeenpanon kannalta keskeisten tahojen ja toimialan yritysten edustajia.

Ohjausryhmän tehtävänä on:

- seurata toimenpideohjelman toimeenpanon etenemistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä muiden sopimusjärjestelmään liittyvien velvoitteiden toteutumista ja tehdä tarvittaessa ehdotuksia uusista toimenpiteistä
- seurata toimialan toimenpideohjelman toimeenpanoon ja tavoitteiden toteutumiseen liittyvien etenemisraporttien valmistelua ja hyväksyä ne esitettäväksi energiatehokkuussopimuksen johtoryhmälle
- hyväksyä toimenpideohjelman markkinointisuunnitelma ja seurata sen toteutumista
- ohjata toimenpideohjelman piirissä käytettävien energiatehokkuuden seurantamenetelmien kehittämistä ja käyttöönottoa
- tehdä toimenpideohjelman toimeenpanoon liittyviä kehittämissuhteita

Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimus Muoviteollisuuden toimenpideohjelma

Tällä toimenpideohjelmalla Muoviteollisuus ry (jäljempänä Toimialaliitto) toteuttaa Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimusta, joka on kauppa- ja teollisuusministeriön (jäljempänä Ministeriö), Elinkeinoelämän keskusliitto ry:n (jäljempänä Keskusliitto) ja toimialaliittojen välinen puitesopimus energiankäytön tehostamisesta jaksolla 2008–2016.

Tässä toimenpideohjelmassa on esitetty energiatehokkuussopimuksen mukaiset Ministeriön ja Toimialaliiton toimet sekä ne velvoitteet, joihin sopimusjärjestelmään liittyvä yritys (jäljempänä Yritys) sitoutuu. Ministeriön, Keskusliiton ja toimialaliittojen yhteinen johtoryhmä seuraa ja ohjaa sopimusjärjestelmän toimeenpanoa ja tekee tarvittaessa ehdotuksia sen kehittämiseksi. Sopimusjärjestelmän lähtökohdat ja perusteet sekä johtoryhmän tehtävät on kuvattu energiatehokkuussopimuksen puitesopimusosassa.

Yritys tai sen toimipaikka voi liittyä energiavaltaisen teollisuuden toimenpideohjelmaan ja/tai tähän toimenpideohjelmaan riippuen yrityksen tai sen toimipaikan vuotuisesta energiankäytön tasosta.

Yritys liitetään sopimusjärjestelmään, kun se on toimittanut erillisen, toimeenpanon kannalta tarvittavat tiedot sisältävän liittymisasiakirjan asianmukaisesti allekirjoitettuna Toimialaliitolle ja Toimialaliitto on tarkistettuaan liittymisasiakirjan merkinnyt yrityksen ylläpitämäänsä rekisteriin sopimusjärjestelmään liittyneistä yrityksistä.

1 Toimenpideohjelman tavoitteet

1.1 Toimialaliiton tavoite

Toimialaliiton tavoitteena on saada vuoden 2010 loppuun mennessä sellainen määrä jäsenyrityksiä sitoutumaan tämän toimenpideohjelman toteuttamiseen, että se kattaa 60 %¹ jäsenyritysten toimenpideohjelman piiriin kuuluvasta energiankäytöstä.

Toimenpideohjelman ohjeelliseksi energiankäytön tehostamistavoitteeksi² Toimialaliitto asettaa 9 prosenttia jäsenyritystensä energiankäytöstä.

1.2 Yrityksen tavoite

Yritys esittää toimenpideohjelmaan liittyessään oman ohjeellisen energiankäytön tehostamistavoitteensa energiamääränä. Toimialan tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että kukin yritys asettaa vähintään 9 prosentin tehostamistavoitteen. Perustelluista syistä yrityskohtainen tavoite voi olla Toimialan tavoitetta pienempi.

Tehostamistoimina hyväksytään myös vuodesta 1995 lähtien toteutettuja energiansäästötoimia edellyttäen, että niiden säästövaikutus³ on edelleen voimassa.

Energiankäytön tehostamisella tarkoitetaan säästötoimilla saavutettua ja energiayksiköissä ilmaistua vaikutusta. Koska yrityksen energiankäyttö voi lisääntyä liiketoiminnan kasvun takia, energiankulutuksen ei siten edellytetä olevan vuonna 2016 määrällisesti 9 % alhaisempi kuin vuonna 2008. Energiansäästökseen luetaan

¹ Toimialaliitto määrittää energiatehokkuussopimukseen liittyessään alustavan kattavuustavoitteen, jota voidaan johtoryhmän päätöksellä tarkentaa, mikäli se on toimialan energiankäyttötietojen täsmennyttyä perusteltua. Esitys tarkennuksesta on tehtävä viimeistään vuonna 2010

² Tavoite on energiamääränä (GWh) 9 prosenttia laskettuna jäsenyritysten vuonna 2005 toteutuneesta toimenpideohjelman piiriin kuuluvan lämmön, sähkön ja polttoaineiden kulutuksen yhteismäärästä.

³ Energiansäästön laskentamenetelmät vahvistetaan myöhemmin ottaen huomioon Euroopan komission ohjeet.

lisäksi myös ns. laskennallista säästöä, jolla tarkoitetaan sen tulevan kulutuksen estämistä tai alentamista, joka aiheutuisi ilman toimenpiteitä.

Mikäli sopimuksen voimassaolon aikana tapahtuneista merkittävistä rakenteellisista tai omistuksellisista muutoksista johtuen Yrityksen asettama suhteellinen (%) tehostamistavoite muuttuisi oleellisesti alkuperäisestä, voi se tarkistaa säästötavoitteen uutta tilannetta vastaavaksi ilmoittamalla muutoksesta ja sen perusteista vuosiraportissaan.

2 Toimenpideohjelman toteuttaminen

2.1 Toimialaliiton velvoitteet

Toimenpideohjelman tavoitteen saavuttamiseksi Toimialaliitto:

- kannustaa ja opastaa yrityksiä liittymään sopimusjärjestelmään sekä osallistuu sopimusjärjestelmän käyttöönottoon
- pitää yllä oman toimialansa yritysten liittymisasiakirjarekisteriä ja energiankäytön vastuuhenkilöluetteloa
- osallistuu energiakatselmus- ja analyysitoiminnan kehittämiseen, markkinointiin ja tuloksista tiedottamiseen
- opastaa tähän toimenpideohjelmaan liittyneitä yrityksiä yrityskohtaisen raportoinnin toimeenpanossa ja osallistuu koko toimialaa koskevan vuosittaisen yhteenvetoraportin laatimiseen
- osallistuu sopimuksen toimeenpanoon liittyvien oman alansa kehittämis- ja kokeiluhankkeiden toteuttamiseen yhdessä muiden sopimusosapuolten kanssa
- osallistuu sopimusjärjestelmän kehittämiseen yhdessä Ministeriön, Keskusliiton ja tähän sopimukseen liittyvien oman toimialansa yritysten kanssa

2.2 Ministeriön velvoitteet

Tavoitteiden saavuttamiseksi Ministeriö ottaen huomioon vuosittain käytettävissä olevat määrärahat:

- tukee Yritysten energiansäästöä ja uusiutuvan energiankäyttöä koskevia energiakatselmuksia ja -analyysseja. Tuen suuruutta määrättäessä otetaan myönteisenä tekijänä huomioon Yrityksen sitoutuminen pitkäjänteiseen energiansäästöön ja energiatehokkuuden parantamiseen sekä uusiutuvien energialähteiden käytön edistämistoimiin.
- tukee Yrityksen energiakatselmuksissa tai vastaavissa selvityksissä todettuja, energiatuen yleiset ehdot täyttäviä, energiansäästöön ja uusiutuviin energialähteisiin liittyviä investointeja. Etusijalla ovat uusien teknologioiden ja toimintatapojen käyttöönottoa edistävät hankkeet.
- osallistuu sopimusjärjestelmän kehittämiseen yhdessä Toimialaliiton, Keskusliiton ja sopimusjärjestelmään liittyneiden yritysten kanssa
- osoittaa Motiva Oy:lle resursseja, jotta Motiva Oy voi seurata toimenpideohjelman toteutumista, osallistua sopimusjärjestelmän kehittämiseen, vuosiraportin kokoamiseen, kehittämis- ja kokeiluhankkeiden toteuttamiseen sekä yrityksille soveltuvan tiedotus- ja koulutusmateriaalin tuottamiseen.

2.3 Yrityksen velvoitteet

Sopimusjärjestelmän toiminnallisena tavoitteena on sisällyttää energiatehokkuuden jatkuva parantaminen ja uusiutuvien energialähteiden käytön edistäminen osaksi Yrityksen käytössä olevia tai käyttöön otettavia johtamisjärjestelmiä.

Yritys sitoutuu energiatehokkuuden jatkuvaan parantamiseen sekä muihin tässä kappaleessa esitettyihin tämän toimenpideohjelman toimenpiteisiin aina, kun se on taloudellisesti, teknisesti sekä turvallisuus- ja ym-

päristönäkökohdat huomioon ottaen mahdollista. Energiatehokkuuden jatkuva parantaminen edellyttää johdon sitoutumista ja hyvää energianhankintastrategiaa sekä sen toteuttamista.

Toiminnan organisointi ja suunnittelu

Yritys nimeää yrityskohtaisen ja tarvittaessa toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaisia⁴ energiavastuuhenkilöitä. Yrityskohtainen vastuuhenkilö toimii yhteyshenkilönä toimenpideohjelman toimeenpanoon liittyvissä asioissa.

Yritys laatii alla olevan aikataulun mukaan toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaisen⁴ energiategokkuuden tehostamissuunnitelman ja päivittää sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Vuoden kuluessa sopimusjärjestelmään liittymisestä Yritys:

- asettaa energiankäytön tehostamisen päämäärät
- määrittelee energiategokkuustoiminnan vastuut
- tunnistaa energiankäyttönsä selvittämällä toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaisen⁴ energiankulutuksensa energialajeittain (sähkö, lämpö, polttoaineet)

Kahden vuoden kuluessa sopimusjärjestelmään liittymisestä Yritys:

- tunnistaa mahdollisuudet tehostaa energiankäyttöä. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi suorittamalla Ministeriön ohjeiden mukainen energiakatselmus tai -analyysi tai muu vastaava selvitys
- asettaa toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaiset⁴ energiankäytön tehostamisen tavoitteet
- laatii aikataulun kustannustehokkaiden energiankäytön tehostamistoimenpiteiden toteuttamiseksi

Energiategokkuuden parantaminen

Yritys toteuttaa suunniteltuja energiategokkuuden parantamistoimenpiteitä laaditun aikataulun mukaisesti.

Yritys seuraa energiankäyttöä ja energiategokkuuden muutosta sekä asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Energiankäytön ja sen tehostamisen vuosittainen raportointi

Yritykset raportoivat vuosittain⁵ helmikuun loppuun mennessä edellisen vuoden energiankäytöstä ja siihen liittyvistä tehostamistoimista sekä muiden toimenpideohjelman liittyvien toimien toteutumisesta toimipaikka- tai toimipaikkaryhmäkohtaisesti energiategokkuussopimuksen seurantajärjestelmään.

Raportoitavat tiedot sisältävät yrityksen energiankäyttötiedot edelliseltä vuodelta sekä energiakatselmuksissa ja -analyyseissä tai muuten Yrityksessä havaitut energiankäytön tehostamiseen liittyvät toimet sekä niiden vaikutukset, investointikustannukset ja toteuttamisvuoden. Lisäksi seurantajärjestelmään raportoidaan muuten tämän toimenpideohjelman toteuttamiseen liittyvien toimenpiteiden etenemisestä seurantajärjestelmän edellyttämässä laajuudessa.

Koulutus ja sisäinen viestintä

Yritys järjestää henkilökunnalleen koulutusta siten, että sen henkilökunnalla on omiin tehtäviinsä ja toimintaansa liittyen tarpeelliset tiedot ja valmiudet energian tehokkaaseen käyttöön.

Yritys pitää henkilökunnan tietoisena energiategokkuuden jatkuvan parantamisen toteutumiseksi asetetuista tavoitteista ja toimenpiteistä sekä saavutetuista tuloksista.

⁴ Jos Yrityksellä on suuri määrä pienehköjä ja samankaltaisia toimipaikkoja, voidaan osa toimenpideohjelman toimenpiteistä kohdistaa myös useista toimipaikoista muodostuvaan ryhmään, joka määritellään liittymisvaiheessa.

⁵ Yritys sitoutuu sopimusjärjestelmään liittymisensä raportoimaan vuonna 2017 myös vuoden 2016 vastaavat tiedot.

Energiatehokkuuden ottaminen huomioon suunnittelussa ja hankinnoissa

Yritys sisällyttää hankintojen energiatehokkuusohjeet osaksi yrityksen hankintamenettelyjä siten, että osto-, suunnittelu- ja investointitoiminnoissa otetaan huomioon hankintakustannusten lisäksi myös tulevat energiakustannukset ja käyttöikä.

Uuden energiatehokkaan teknologian ja toimintatapojen käyttöönotto

Yritys pyrkii uuden energiatehokkaan teknologian käyttöönottoon aina kun se on teknisesti, taloudellisesti sekä turvallisuus- ja ympäristönäkökohdat huomioon ottaen mahdollista.

Logistiikan energiatehokkuuden huomioon ottaminen

Yritys pyrkii tehostamaan toimintaansa liittyvien kuljetusten ja varastoinnin energiatehokkuutta yhteistyössä alan palveluyritysten kanssa.

Uusiutuvien energialähteiden käyttö

Yritys pyrkii lisäämään uusiutuvien energialähteiden käyttöä silloin, kun se on teknisesti ja taloudellisesti mahdollista.

Energiatehokkuustoiminnan arviointi

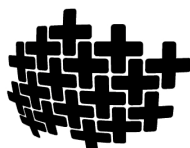
Yritys arvioi säännöllisesti tähän toimenpideohjelmaan sisältyvien toimenpiteiden toteutumista ja vaikutusta sekä päivittää tarvittaessa tavoitteitaan ja suunnitelmiaan.

3 Ohjausryhmä

Toimialaliitto nimeää ohjausryhmän ohjaamaan ja seuraamaan toimialan toimenpideohjelman toimeenpanoa. Ohjausryhmään kutsutaan ohjelman toimeenpanon kannalta keskeisten tahojen ja toimialan yritysten edustajia.

Ohjausryhmän tehtävänä on:

- seurata toimenpideohjelman toimeenpanon etenemistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä muiden sopimusjärjestelmään liittyvien velvoitteiden toteutumista ja tehdä tarvittaessa ehdotuksia uusista toimenpiteistä
- seurata toimialan toimenpideohjelman toimeenpanoon ja tavoitteiden toteutumiseen liittyvien etenemisraporttien valmistelua ja hyväksyä ne esitettäväksi energiatehokkuussopimuksen johtoryhmälle
- hyväksyä toimenpideohjelman markkinointisuunnitelma ja seurata sen toteutumista
- ohjata toimenpideohjelman piirissä käytettävien energiatehokkuuden seurantamenetelmien kehittämistä ja käyttöönottoa
- tehdä toimenpideohjelman toimeenpanoon liittyviä kehittämissuhteita

Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimus Puunjalostusteollisuuden toimenpideohjelma

Tällä toimenpideohjelmalla Metsäteollisuus ry (jäljempänä Toimialaliitto) toteuttaa elinkeinoelämän energiatehokkuussopimusta, joka on kauppa- ja teollisuusministeriön (jäljempänä Ministeriö), Elinkeinoelämän keskusliitto ry:n (jäljempänä Keskusliitto) ja toimialaliittojen välinen puitesopimus energiankäytön tehostamisesta jaksolla 2008–2016.

Tässä toimenpideohjelmassa on esitetty energiatehokkuussopimuksen mukaiset Ministeriön ja Toimialaliiton toimet sekä ne velvoitteet, joihin sopimusjärjestelmään liittyvä yritys (jäljempänä Yritys) sitoutuu. Ministeriön, Keskusliiton ja toimialaliittojen yhteinen johtoryhmä seuraa ja ohjaa sopimusjärjestelmän toimeenpanoa ja tekee tarvittaessa ehdotuksia sen kehittämiseksi. Sopimusjärjestelmän lähtökohdat ja perusteet sekä johtoryhmän tehtävät on kuvattu energiatehokkuussopimuksen puitesopimusosassa.

Yritys tai sen toimipaikka voi liittyä energiavaltaisen teollisuuden toimenpideohjelmaan ja/tai tähän toimenpideohjelmaan riippuen yrityksen tai sen toimipaikan vuotuisesta energiankäytön tasosta.

Yritys liitetään sopimusjärjestelmään, kun se on toimittanut erillisen, toimeenpanon kannalta tarvittavat tiedot sisältävän liittymisasiakirjan asianmukaisesti allekirjoitettuna Toimialaliitolle ja Toimialaliitto on tarkistettuaan liittymisasiakirjan merkinnyt yrityksen ylläpitämäänsä rekisteriin sopimusjärjestelmään liittyneistä yrityksistä.

1 Toimenpideohjelman tavoitteet

1.1 Toimialaliiton tavoite

Toimialaliiton tavoitteena on saada vuoden 2010 loppuun mennessä sellainen määrä jäsenyrityksiä sitoutumaan tämän toimenpideohjelman toteuttamiseen, että se kattaa 65 %¹ jäsenyritysten toimenpideohjelman piiriin kuuluvasta energiankäytöstä.

Toimenpideohjelman ohjeelliseksi energiankäytön tehostamistavoitteeksi² Toimialaliitto asettaa 9 prosenttia jäsenyritystensä energiankäytöstä.

1.2 Yrityksen tavoite

Yritys esittää toimenpideohjelmaan liittyessään oman ohjeellisen energiankäytön tehostamistavoitteensa energiamääränä. Toimialan tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että kukin yritys asettaa vähintään 9 prosentin tehostamistavoitteen. Perustelluista syistä yrityskohtainen tavoite voi olla Toimialan tavoitetta pienempi.

Tehostamistoimina hyväksytään myös vuodesta 1995 lähtien toteutettuja energiansäästötoimia edellyttäen, että niiden säästövaikutus³ on edelleen voimassa.

Energiankäytön tehostamisella tarkoitetaan säästötoimilla saavutettua ja energiayksikköinä ilmaistua vaikutusta. Koska yrityksen energiankäyttö voi lisääntyä liiketoiminnan kasvun takia, energiankulutuksen ei siten

¹ Toimialaliitto määrittää energiatehokkuussopimukseen liittyessään alustavan kattavuustavoitteen, jota voidaan johtoryhmän päätöksellä tarkentaa, mikäli se on toimialan energiankäyttötietojen täsmennyttyä perusteltua. Esitys tarkennuksesta on tehtävä viimeistään vuonna 2010

² Tavoite on energiamääränä (GWh) 9 prosenttia laskettuna jäsenyritysten vuonna 2005 toteutuneesta toimenpideohjelman piiriin kuuluvan lämmön, sähkön ja polttoaineiden kulutuksen yhteismäärästä.

³ Energiansäästön laskentamenetelmät vahvistetaan myöhemmin ottaen huomioon Euroopan komission ohjeet.

edellytetä olevan vuonna 2016 määrällisesti 9 % alhaisempi kuin vuonna 2008. Energiansäästöksi luetaan lisäksi myös ns. laskennallista säästöä, jolla tarkoitetaan sen tulevan kulutuksen estämistä tai alentamista, joka aiheutuisi ilman toimenpiteitä.

Mikäli sopimuksen voimassaolon aikana tapahtuneista merkittävistä rakenteellisista tai omistuksellista muutoksista johtuen Yrityksen asettama suhteellinen (%) tehostamistavoite muuttuisi oleellisesti alkuperäisestä, voi se tarkistaa säästötavoitteen uutta tilannetta vastaavaksi ilmoittamalla muutoksesta ja sen perusteista vuosiraportissaan.

2 Toimenpideohjelman toteuttaminen

2.1 Toimialaliiton velvoitteet

Toimenpideohjelman tavoitteen saavuttamiseksi Toimialaliitto:

- kannustaa ja opastaa yrityksiä liittymään sopimusjärjestelmään sekä osallistuu sopimusjärjestelmän käyttöönottoon
- pitää yllä oman toimialansa yritysten liittymisasiakirjarekisteriä ja energiankäytön vastuuhenkilöluetteloa
- osallistuu energiakatselmus- ja analyysitoiminnan kehittämiseen, markkinointiin ja tuloksista tiedottamiseen
- opastaa tähän toimenpideohjelmaan liittyneitä yrityksiä yritysکوhtaisen raportoinnin toimeenpanossa ja osallistuu koko toimialaa koskevan vuosittaisen yhteenvetoraportin laatimiseen
- osallistuu sopimuksen toimeenpanoon liittyvien oman alansa kehittämis- ja kokeiluhankkeiden toteuttamiseen yhdessä muiden sopimusosapuolten kanssa
- osallistuu sopimusjärjestelmän kehittämiseen yhdessä Ministeriön, Keskusliiton ja tähän sopimukseen liittyvien oman toimialansa yritysten kanssa

2.2 Ministeriön velvoitteet

Tavoitteiden saavuttamiseksi Ministeriö ottaen huomioon vuosittain käytettävissä olevat määrärahat:

- tukee Yritysten energiansäästöä ja uusiutuvan energiankäyttöä koskevia energiakatselmuksia ja -analyysseja. Tuen suuruutta määrättäessä otetaan myönteisenä tekijänä huomioon Yrityksen sitoutuminen pitkäjänteiseen energiansäästöön ja energiatehokkuuden parantamiseen sekä uusiutuvien energialähteiden käytön edistämistoimiin.
- tukee Yrityksen energiakatselmuksissa tai vastaavissa selvityksissä todettuja, energiatuen yleiset ehdot täyttäviä, energiansäästöön ja uusiutuviin energialähteisiin liittyviä investointeja. Etusijalla ovat uusien teknologioiden ja toimintatapojen käyttöönottoa edistävät hankkeet.
- osallistuu sopimusjärjestelmän kehittämiseen yhdessä Toimialaliiton, Keskusliiton ja sopimusjärjestelmään liittyneiden yritysten kanssa
- osoittaa Motiva Oy:lle resursseja, jotta Motiva Oy voi seurata toimenpideohjelman toteutumista, osallistua sopimusjärjestelmän kehittämiseen, vuosiraportin kokoamiseen, kehittämis- ja kokeiluhankkeiden toteuttamiseen sekä yrityksille soveltuvan tiedotus- ja koulutusmateriaalin tuottamiseen

2.3 Yrityksen velvoitteet

Sopimusjärjestelmän toiminnallisena tavoitteena on sisällyttää energiatehokkuuden jatkuva parantaminen ja uusiutuvien energialähteiden käytön edistäminen osaksi Yrityksen käytössä olevia tai käyttöön otettavia johtamisjärjestelmiä.

Yritys sitoutuu energiatehokkuuden jatkuvaan parantamiseen sekä muihin tässä kappaleessa esitettyihin tämän toimenpideohjelman toimenpiteisiin aina, kun se on taloudellisesti, teknisesti sekä turvallisuus- ja ym-

päristönäkökohdat huomioon ottaen mahdollista. Energiatehokkuuden jatkuva parantaminen edellyttää johdon sitoutumista ja hyvää energianhankintastrategiaa sekä sen toteuttamista.

Toiminnan organisointi ja suunnittelu

Yritys nimeää yrityskohtaisen ja tarvittaessa toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaisia⁴ energiavastuuhenkilöitä. Yrityskohtainen vastuuhenkilö toimii yhteyshenkilönä toimenpideohjelman toimeenpanoon liittyvissä asioissa.

Yritys laatii alla olevan aikataulun mukaan toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaisen⁴ energiaterhokkuuden tehostamissuunnitelman ja päivittää sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Vuoden kuluessa sopimusjärjestelmään liittymisestä Yritys:

- asettaa energiankäytön tehostamisen päämäärät
- määrittelee energiaterhokkuustoiminnan vastuut
- tunnistaa energiankäyttönsä selvittämällä toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaisen⁴ energiankulutuksensa energialajeittain (sähkö, lämpö, polttoaineet)

Kahden vuoden kuluessa sopimusjärjestelmään liittymisestä Yritys:

- tunnistaa mahdollisuudet tehostaa energiankäyttöä. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi suorittamalla Ministeriön ohjeiden mukainen energiakatselmus tai -analyysi tai muu vastaava selvitys
- asettaa toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaiset⁴ energiankäytön tehostamisen tavoitteet
- laatii aikataulun kustannustehokkaiden energiankäytön tehostamistoimenpiteiden toteuttamiseksi

Energiaterhokkuuden parantaminen

Yritys toteuttaa suunniteltuja energiaterhokkuuden parantamistoimenpiteitä laaditun aikataulun mukaisesti.

Yritys seuraa energiankäyttöä ja energiaterhokkuuden muutosta sekä asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Energiankäytön ja sen tehostamisen vuosittainen raportointi

Yritykset raportoivat vuosittain⁵ helmikuun loppuun mennessä edellisen vuoden energiankäytöstä ja siihen liittyvistä tehostamistoimista sekä muiden toimenpideohjelman liittyvien toimien toteutumisesta toimipaikka- tai toimipaikkaryhmäkohtaisesti energiaterhokkuussopimuksen seurantajärjestelmään.

Raportoivat tiedot sisältävät yrityksen energiankäyttötiedot edelliseltä vuodelta sekä energiakatselmuksissa ja -analyysissä tai muuten Yrityksessä havaitut energiankäytön tehostamiseen liittyvät toimet sekä niiden vaikutukset, investointikustannukset ja toteuttamisvuoden. Lisäksi seurantajärjestelmään raportoidaan muiden tämän toimenpideohjelman toteuttamiseen liittyvien toimenpiteiden etenemisestä seurantajärjestelmän edellyttämässä laajuudessa.

Koulutus ja sisäinen viestintä

Yritys järjestää henkilökunnalleen koulutusta siten, että sen henkilökunnalla on omiin tehtäviinsä ja toimintaansa liittyen tarpeelliset tiedot ja valmiudet energian tehokkaaseen käyttöön.

Yritys pitää henkilökunnan tietoisena energiaterhokkuuden jatkuvan parantamisen toteutumiseksi asetetuista tavoitteista ja toimenpiteistä sekä saavutetuista tuloksista.

⁴ Jos Yrityksellä on suuri määrä pienehköjä ja samankaltaisia toimipaikkoja, voidaan osa toimenpideohjelman toimenpiteistä kohdistaa myös useista toimipaikoista muodostuvaan ryhmään, joka määritellään liittymisvaiheessa.

⁵ Yritys sitoutuu sopimusjärjestelmään liittytessään raportoimaan vuonna 2017 myös vuoden 2016 vastaavat tiedot.

Energiatehokkuuden ottaminen huomioon suunnittelussa ja hankinnoissa

Yritys sisällyttää hankintojen energiatehokkuusohjeet osaksi yrityksen hankintamenettelyjä siten, että osto-, suunnittelu- ja investointitoiminnoissa otetaan huomioon hankintakustannusten lisäksi myös tulevat energiakustannukset ja käyttöikä.

Uuden energiatehokkaan teknologian ja toimintatapojen käyttöönotto

Yritys pyrkii uuden energiatehokkaan teknologian käyttöönottoon aina kun se on teknisesti, taloudellisesti sekä turvallisuus- ja ympäristönäkökohdat huomioon ottaen mahdollista.

Logistiikan energiatehokkuuden huomioon ottaminen

Yritys pyrkii tehostamaan toimintaansa liittyvien kuljetusten ja varastoinnin energiatehokkuutta yhteistyössä alan palveluyritysten kanssa.

Uusiutuvien energialähteiden käyttö

Yritys pyrkii lisäämään uusiutuvien energialähteiden käyttöä silloin, kun se on teknisesti ja taloudellisesti mahdollista.

Energiatehokkuustoiminnan arviointi

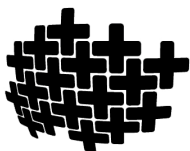
Yritys arvioi säännöllisesti tähän toimenpideohjelmaan sisältyvien toimenpiteiden toteutumista ja vaikutusta sekä päivittää tarvittaessa tavoitteitaan ja suunnitelmiaan.

3 Ohjausryhmä

Toimialaliitto nimeää ohjausryhmän ohjaamaan ja seuraamaan toimialan toimenpideohjelman toimeenpanoa. Ohjausryhmään kutsutaan ohjelman toimeenpanon kannalta keskeisten tahojen ja toimialan yritysten edustajia.

Ohjausryhmän tehtävänä on:

- seurata toimenpideohjelman toimeenpanon etenemistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä muiden sopimusjärjestelmään liittyvien velvoitteiden toteutumista ja tehdä tarvittaessa ehdotuksia uusista toimenpiteistä
- seurata toimialan toimenpideohjelman toimeenpanoon ja tavoitteiden toteutumiseen liittyvien etenemisraporttien valmistelua ja hyväksyä ne esitettäväksi energiatehokkuussopimuksen johtoryhmälle
- hyväksyä toimenpideohjelman markkinointisuunnitelma ja seurata sen toteutumista
- ohjata toimenpideohjelman piirissä käytettävien energiatehokkuuden seurantamenetelmien kehittämistä ja käyttöönottoa
- tehdä toimenpideohjelman toimeenpanoon liittyviä kehittämissuhteita

Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimus Teknologiateollisuuden toimenpideohjelma

Tällä toimenpideohjelmalla Teknologiateollisuus ry (jäljempänä Toimialaliitto) toteuttaa Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimusta, joka on kauppa- ja teollisuusministeriön (jäljempänä Ministeriö), Elinkeinoelämän keskusliitto ry:n (jäljempänä Keskusliitto) ja toimialaliittojen välinen puitesopimus energiankäytön tehostamisesta jaksolla 2008–2016.

Tässä toimenpideohjelmassa on esitetty energiatehokkuussopimuksen mukaiset Ministeriön ja Toimialaliiton toimet sekä ne velvoitteet, joihin sopimusjärjestelmään liittyvä yritys (jäljempänä Yritys) sitoutuu. Ministeriön, Keskusliiton ja toimialaliittojen yhteinen johtoryhmä seuraa ja ohjaa sopimusjärjestelmän toimeenpanoa ja tekee tarvittaessa ehdotuksia sen kehittämiseksi. Sopimusjärjestelmän lähtökohdat ja perusteet sekä johtoryhmän tehtävät on kuvattu energiatehokkuussopimuksen puitesopimusosassa.

Yritys tai sen toimipaikka voi liittyä energiavaltaisen teollisuuden toimenpideohjelmaan ja/tai tähän toimenpideohjelmaan riippuen yrityksen tai sen toimipaikan vuotuisesta energiankäytön tasosta.

Yritys liitetään sopimusjärjestelmään, kun se on toimittanut erillisen, toimeenpanon kannalta tarvittavat tiedot sisältävän liittymisasiakirjan asianmukaisesti allekirjoitettuna Toimialaliitolle ja Toimialaliitto on tarkistettuaan liittymisasiakirjan merkinnyt yrityksen ylläpitämänsä rekisteriin sopimusjärjestelmään liittyneistä yrityksistä.

1 Toimenpideohjelman tavoitteet

1.1 Toimialaliiton tavoite

Toimialaliiton tavoitteena on saada vuoden 2010 loppuun mennessä sellainen määrä jäsenyrityksiä sitoutumaan energiatehokkuussopimusjärjestelmän toimenpideohjelmien edellyttämien toimenpiteiden toteuttamiseen, että se kattaa 85 % jäsenyritysten energiankäytöstä. Tämän toimenpideohjelman soveltamisalaan kuuluvien yritysten energiankäytöstä pyritään saamaan sopimuksen piiriin 60 %¹ vuoden 2010 loppuun mennessä.

Tämän toimenpideohjelman ohjeelliseksi energiankäytön tehostamistavoitteeksi² Toimialaliitto asettaa 9 prosenttia jäsenyritystensä energiankäytöstä.

1.2 Yrityksen tavoite

Yritys esittää toimenpideohjelmaan liittyessään oman ohjeellisen energiankäytön tehostamistavoitteensa energiamääränä. Toimialan tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että kukin yritys asettaa vähintään 9 prosentin tehostamistavoitteen. Perustelluista syistä yritysکوhtainen tavoite voi olla Toimialan tavoitetta pienempi.

Tehostamistoimina hyväksytään myös vuodesta 1995 lähtien toteutettuja energiansäästötoimia edellyttäen, että niiden säästövaikutus³ on edelleen voimassa.

Energiankäytön tehostamisella tarkoitetaan säästötoimilla saavutettua ja energiayksikköinä ilmaistua vaikutusta. Koska yrityksen energiankäyttö voi lisääntyä liiketoiminnan kasvun takia, energiankulutuksen ei siten

¹ Toimialaliitto määrittää energiatehokkuussopimukseen liittyessään alustavan kattavuustavoitteen, jota voidaan johtoryhmän päätöksellä tarkentaa, mikäli se on toimialan energiankäyttötietojen täsmennyttyä perusteltua. Esitys tarkennuksesta on tehtävä viimeistään vuonna 2010.

² Tavoite on energiamääränä (GWh) 9 prosenttia laskettuna jäsenyritysten vuonna 2005 toteutuneesta toimenpideohjelman piiriin kuuluvan lämmön, sähkön ja polttoaineiden kulutuksen yhteismäärästä.

³ Energiansäästön laskentamenetelmät vahvistetaan myöhemmin ottaen huomioon Euroopan komission ohjeet.

edellytetä olevan vuonna 2016 määrällisesti 9 % alhaisempi kuin vuonna 2008. Energiansäästöksi luetaan lisäksi myös ns. laskennallista säästöä, jolla tarkoitetaan sen tulevan kulutuksen estämistä tai alentamista, joka aiheutuisi ilman toimenpiteitä.

Mikäli sopimuksen voimassaolon aikana tapahtuneista merkittävistä rakenteellisista tai omistuksellista muutoksista johtuen Yrityksen asettama suhteellinen (%) tehostamistavoite muuttuisi oleellisesti alkuperäisestä, voi se tarkistaa säästötavoitteen uutta tilannetta vastaavaksi ilmoittamalla muutoksesta ja sen perusteista vuosiraportissaan.

2 Toimenpideohjelman toteuttaminen

2.1 Toimialaliiton velvoitteet

Toimenpideohjelman tavoitteen saavuttamiseksi Toimialaliitto:

- kannustaa ja opastaa yrityksiä liittymään sopimusjärjestelmään sekä osallistuu sopimusjärjestelmän käyttöönottoon
- pitää yllä oman toimialansa yritysten liittymisasiakirjarekisteriä ja energiankäytön vastuuhenkilöluetteloa
- osallistuu energiakatselmus- ja analyysitoiminnan kehittämiseen, markkinointiin ja tuloksista tiedottamiseen
- opastaa tähän toimenpideohjelmaan liittyneitä yrityksiä yrityskohtaisen raportoinnin toimeenpanossa ja osallistuu koko toimialaa koskevan vuosittaisen yhteenvetoraportin laatimiseen
- osallistuu sopimuksen toimeenpanoon liittyvien oman alansa kehittämis- ja kokeiluhankkeiden toteuttamiseen yhdessä muiden sopimusosapuolten kanssa
- osallistuu sopimusjärjestelmän kehittämiseen yhdessä Ministeriön, Keskusliiton ja tähän sopimukseen liittyvien oman toimialansa yritysten kanssa

2.2 Ministeriön velvoitteet

Tavoitteiden saavuttamiseksi Ministeriö ottaen huomioon vuosittain käytettävissä olevat määrärahat:

- tukee Yritysten energiansäästöä ja uusiutuvan energiankäyttöä koskevia energiakatselmuksia ja -analyyssejä. Tuen suuruutta määrättäessä otetaan myönteisenä tekijänä huomioon Yrityksen sitoutuminen pitkäjänteiseen energiansäästöön ja energiatehokkuuden parantamiseen sekä uusiutuvien energialähteiden käytön edistämistoimiin.
- tukee Yrityksen energiakatselmuksissa tai vastaavissa selvityksissä todettuja, energiatuen yleiset ehdot täyttäviä, energiansäästöön ja uusiutuviin energialähteisiin liittyviä investointeja. Etusijalla ovat uusien teknologioiden ja toimintatapojen käyttöönottoa edistävät hankkeet.
- osallistuu sopimusjärjestelmän kehittämiseen yhdessä Toimialaliiton, Keskusliiton ja sopimusjärjestelmään liittyneiden yritysten kanssa
- osoittaa Motiva Oy:lle resursseja, jotta Motiva Oy voi seurata toimenpideohjelman toteutumista, osallistua sopimusjärjestelmän kehittämiseen, vuosiraportin kokoamiseen, kehittämis- ja kokeiluhankkeiden toteuttamiseen sekä yrityksille soveltuvan tiedotus- ja koulutusmateriaalin tuottamiseen

2.3 Yrityksen velvoitteet

Sopimusjärjestelmän toiminnallisena tavoitteena on sisällyttää energiatehokkuuden jatkuva parantaminen ja uusiutuvien energialähteiden käytön edistäminen osaksi Yrityksen käytössä olevia tai käyttöön otettavia johtamisjärjestelmiä.

Yritys sitoutuu energiatehokkuuden jatkuvaan parantamiseen sekä muihin tässä kappaleessa esitettyihin tämän toimenpideohjelman toimenpiteisiin aina, kun se on taloudellisesti, teknisesti sekä turvallisuus- ja ym-

päristönäkökohdat huomioon ottaen mahdollista. Energiatehokkuuden jatkuva parantaminen edellyttää johdon sitoutumista ja hyvää energianhankintastrategiaa sekä sen toteuttamista.

Toiminnan organisointi ja suunnittelu

Yritys nimeää yrityskohtaisen ja tarvittaessa toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaisia⁴ energiavastuuhenkilöitä. Yrityskohtainen vastuuhenkilö toimii yhteyshenkilönä toimenpideohjelman toimeenpanoon liittyvissä asioissa.

Yritys laatii alla olevan aikataulun mukaan toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaisen⁴ energiaterhokkuuden tehostamissuunnitelman ja päivittää sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Vuoden kuluessa sopimusjärjestelmään liittymisestä Yritys:

- asettaa energiankäytön tehostamisen päämäärät
- määrittelee energiaterhokkuustoiminnan vastuut
- tunnistaa energiankäyttönsä selvittämällä toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaisen⁴ energiankulutuksensa energialajeittain (sähkö, lämpö, polttoaineet)

Kahden vuoden kuluessa sopimusjärjestelmään liittymisestä Yritys:

- tunnistaa mahdollisuudet tehostaa energiankäyttöä. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi suorittamalla Ministeriön ohjeiden mukainen energiakatselmus tai -analyysi tai muu vastaava selvitys
- asettaa toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaiset⁴ energiankäytön tehostamisen tavoitteet
- laatii aikataulun kustannustehokkaiden energiankäytön tehostamistoimenpiteiden toteuttamiseksi

Energiaterhokkuuden parantaminen

Yritys toteuttaa suunniteltuja energiaterhokkuuden parantamistoimenpiteitä laaditun aikataulun mukaisesti.

Yritys seuraa energiankäyttöä ja energiaterhokkuuden muutosta sekä asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Energiankäytön ja sen tehostamisen vuosittainen raportointi

Yritykset raportoivat vuosittain⁵ helmikuun loppuun mennessä edellisen vuoden energiankäytöstä ja siihen liittyvistä tehostamistoimista sekä muiden toimenpideohjelman liittyvien toimien toteutumisesta toimipaikka- tai toimipaikkaryhmäkohtaisesti energiaterhokkuussopimuksen seurantajärjestelmään.

Raportoivat tiedot sisältävät yrityksen energiankäyttötiedot edelliseltä vuodelta sekä energiakatselmuksissa ja -analyyseissä tai muuten Yrityksessä havaitut energiankäytön tehostamiseen liittyvät toimet sekä niiden vaikutukset, investointikustannukset ja toteuttamisvuoden. Lisäksi seurantajärjestelmään raportoidaan muuten tämän toimenpideohjelman toteuttamiseen liittyvien toimenpiteiden etenemisestä seurantajärjestelmän edellyttämässä laajuudessa.

Koulutus ja sisäinen viestintä

Yritys järjestää henkilökunnalleen koulutusta siten, että sen henkilökunnalla on omiin tehtäviinsä ja toimintaansa liittyen tarpeelliset tiedot ja valmiudet energian tehokkaaseen käyttöön.

Yritys pitää henkilökunnan tietoisena energiaterhokkuuden jatkuvan parantamisen toteutumiseksi asetetuista tavoitteista ja toimenpiteistä sekä saavutetuista tuloksista.

⁴ Jos Yrityksellä on suuri määrä pienehköjä ja samankaltaisia toimipaikkoja, voidaan osa toimenpideohjelman toimenpiteistä kohdistaa myös useista toimipaikoista muodostuvaan ryhmään, joka määritellään liittymisvaiheessa.

⁵ Yritys sitoutuu sopimusjärjestelmään liittymisensä raportoimaan vuonna 2017 myös vuoden 2016 vastaavat tiedot.

Energiatehokkuuden ottaminen huomioon suunnittelussa ja hankinnoissa

Yritys sisällyttää hankintojen energiatehokkuusohjeet osaksi yrityksen hankintamenettelyjä siten, että osto-, suunnittelu- ja investointitoiminnoissa otetaan huomioon hankintakustannusten lisäksi myös tulevat energiakustannukset ja käyttöikä.

Uuden energiatehokkaan teknologian ja toimintatapojen käyttöönotto

Yritys pyrkii uuden energiatehokkaan teknologian käyttöönottoon aina kun se on teknisesti, taloudellisesti sekä turvallisuus- ja ympäristönäkökohdat huomioon ottaen mahdollista.

Logistiikan energiatehokkuuden huomioon ottaminen

Yritys pyrkii tehostamaan toimintaansa liittyvien kuljetusten ja varastoinnin energiatehokkuutta yhteistyössä alan palveluyritysten kanssa.

Uusiutuvien energialähteiden käyttö

Yritys pyrkii lisäämään uusiutuvien energialähteiden käyttöä silloin, kun se on teknisesti ja taloudellisesti mahdollista.

Energiatehokkuustoiminnan arviointi

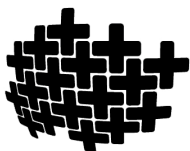
Yritys arvioi säännöllisesti tähän toimenpideohjelmaan sisältyvien toimenpiteiden toteutumista ja vaikutusta sekä päivittää tarvittaessa tavoitteitaan ja suunnitelmiaan.

3 Ohjausryhmä

Toimialaliitto nimeää ohjausryhmän ohjaamaan ja seuraamaan toimialan toimenpideohjelman toimeenpanoa. Ohjausryhmään kutsutaan ohjelman toimeenpanon kannalta keskeisten tahojen ja toimialan yritysten edustajia.

Ohjausryhmän tehtävänä on:

- seurata toimenpideohjelman toimeenpanon etenemistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä muiden sopimusjärjestelmään liittyvien velvoitteiden toteutumista ja tehdä tarvittaessa ehdotuksia uusista toimenpiteistä
- seurata toimialan toimenpideohjelman toimeenpanoon ja tavoitteiden toteutumiseen liittyvien etenemisraporttien valmistelua ja hyväksyä ne esitettäväksi energiatehokkuussopimuksen johtoryhmälle
- hyväksyä toimenpideohjelman markkinointisuunnitelma ja seurata sen toteutumista
- ohjata toimenpideohjelman piirissä käytettävien energiatehokkuuden seurantamenetelmien kehittämistä ja käyttöönottoa
- tehdä toimenpideohjelman toimeenpanoon liittyviä kehittämissuhteita

Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimus Elinkeinoelämän yleinen toimenpideohjelma

Tällä toimenpideohjelmalla toteutetaan osaltaan Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimusta, joka on kauppa- ja teollisuusministeriön (jäljempänä Ministeriö), Elinkeinoelämän keskusliitto ry:n (jäljempänä Keskusliitto) ja toimialaliittojen välinen puitesopimus energiankäytön tehostamisesta jaksolla 2008–2016. Toimenpideohjelma on suunnattu niille yrityksille, joilla ei ole toimialakohtaista toimenpideohjelmaa.

Tässä toimenpideohjelmassa on esitetty energiatehokkuussopimuksen mukaiset Ministeriön ja Keskusliiton toimet sekä ne velvoitteet, joihin sopimusjärjestelmään liittyvä yritys (jäljempänä Yritys) sitoutuu. Ministeriön, Keskusliiton ja toimialaliittojen yhteinen johtoryhmä seuraa ja ohjaa sopimusjärjestelmän toimeenpanoa ja tekee tarvittaessa ehdotuksia sen kehittämiseksi. Sopimusjärjestelmän lähtökohdat ja perusteet sekä johtoryhmän tehtävät on kuvattu energiatehokkuussopimuksen puitesopimusosassa.

Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimusjärjestelmään voivat liittyä tämän toimenpideohjelman kautta pääsääntöisesti ne Keskusliittoon kuuluvat yritykset, joiden toimialalla ei ole toimialakohtaista toimenpideohjelmaa ja joiden yhdenkään toimipaikan energiakulutus ei ylitä 100 GWh vuodessa.

Yritys liitetään sopimusjärjestelmään, kun se on toimittanut erillisen, toimeenpanon kannalta tarvittavat tiedot sisältävän, liittymisasiakirjan asianmukaisesti allekirjoitettuna Keskusliitolle ja Keskusliitto on tarkistettuaan liittymisasiakirjan merkinnyt yrityksen ylläpitämäänsä rekisteriin sopimusjärjestelmän tähän toimenpideohjelmaan liittyneistä yrityksistä.

1 Toimenpideohjelman yrityskohtaiset tavoitteet

Yritys esittää toimenpideohjelmaan liittyessään oman ohjeellisen energiankäytön tehostamistavoitteensa energiamääränä. Lähtökohdانا on, että kukin yritys asettaa vähintään 9 prosentin tehostamistavoitteen. Perustelluista syistä yrityskohtainen tavoite voi olla pienempi kuin 9 prosenttia.

Tehostamistoimina hyväksytään myös vuodesta 1995 lähtien toteutettuja energiansäästötoimia edellyttäen, että niiden säästövaikutus¹ on edelleen voimassa.

Energiankäytön tehostamisella tarkoitetaan säästötoimilla saavutettua ja energiayksiköissä ilmaistua vaikutusta. Koska yrityksen energiankäyttö voi lisääntyä liiketoiminnan kasvun takia, energiankulutuksen ei siten edellytetä olevan vuonna 2016 määrällisesti 9 % alhaisempi kuin vuonna 2008. Energiansäästökseen luetaan lisäksi myös ns. laskennallista säästöä, jolla tarkoitetaan sen tulevan kulutuksen estämistä tai alentamista, joka aiheutuisi ilman toimenpiteitä.

Mikäli sopimuksen voimassaolon aikana tapahtuneista merkittävistä rakenteellisista tai omistuksellisista muutoksista johtuen Yrityksen asettama suhteellinen (%) tehostamistavoite muuttuisi oleellisesti alkuperäisestä, voi se tarkistaa säästöavoitteen uutta tilannetta vastaavaksi ilmoittamalla muutoksesta ja sen perusteista vuosiraportissaan.

¹ Energiansäästön laskentamenetelmät vahvistetaan myöhemmin ottaen huomioon Euroopan komission ohjeet.

2 Toimenpideohjelman toteuttaminen

2.1 Keskusliiton velvoitteet

Toimenpideohjelman tavoitteen saavuttamiseksi Keskusliitto:

- kannustaa ja opastaa yrityksiä liittymään sopimusjärjestelmään sekä osallistuu sopimusjärjestelmän käyttöönottoon
- pitää yllä tämän toimenpideohjelman yritysten liittymisasiakirjarekisteriä ja energiavastuuhenkilöluetteloa
- seuraa tähän toimenpideohjelmaan liittyneiden yritysten säästötavoitteiden toteutumista yhdessä Motiva Oy:n kanssa
- perustaa tarvittaessa ohjausryhmän ohjaamaan ja seuraamaan toimenpideohjelman toimeenpanoa, jos tähän toimenpideohjelmaan liittyneiden yritysten yhteenlaskettu energiankulutus ylittää 100 GWh/a. Lisäksi Keskusliitto selvittää mahdollisuudet laatia oman toimialakohtaisen toimenpideohjelman, kun tähän toimenpideohjelmaan on liittynyt 10 saman toimialan yritystä.
- osallistuu energiakatselmus- ja analyysitoiminnan kehittämiseen, markkinointiin ja tuloksista tiedottamiseen
- opastaa tähän toimenpideohjelmaan liittyneitä yrityksiä yrityskohtaisen raportoinnin toimeenpanossa ja osallistuu koko toimialaa koskevan vuosittaisen yhteenvetoraportin laatimiseen
- osallistuu sopimuksen toimeenpanoon liittyvien kehittämis- ja kokeiluhankkeiden toteuttamiseen yhdessä muiden sopimusosapuolten kanssa

2.2 Ministeriön velvoitteet

Tavoitteiden saavuttamiseksi Ministeriö ottaen huomioon vuosittain käytettävissä olevat määrärahat:

- tukee Yritysten energiansäästöä ja uusiutuvan energiankäyttöä koskevia energiakatselmuksia ja -analyysseja. Tuen suuruutta määrätessä otetaan myönteisenä tekijänä huomioon Yrityksen sitoutuminen pitkäjänteiseen energiansäästöön ja energiatehokkuuden parantamiseen sekä uusiutuvien energialähteiden käytön edistämistoimiin
- tukee Yrityksen energiakatselmuksissa tai vastaavissa selvityksissä todettuja, energiatuen yleiset ehdot täyttäviä, energiansäästöön ja uusiutuviin energialähteisiin liittyviä investointeja. Etusijalla ovat uusien teknologioiden ja toimintatapojen käyttöönottoa edistävät hankkeet
- osallistuu sopimusjärjestelmän kehittämiseen yhdessä Keskusliiton, toimialaliittojen ja sopimusjärjestelmään liittyneiden yritysten kanssa
- osoittaa Motiva Oy:lle resursseja, jotta Motiva Oy voi seurata toimenpideohjelman toteutumista, osallistua sopimusjärjestelmän kehittämiseen, vuosiraportin kokoamiseen, kehittämis- ja kokeiluhankkeiden toteuttamiseen sekä yrityksille soveltuvan tiedotus- ja koulutusmateriaalin tuottamiseen

2.3 Yrityksen velvoitteet

Sopimusjärjestelmän toiminnallisena tavoitteena on sisällyttää energiatehokkuuden jatkuva parantaminen ja uusiutuvien energialähteiden käytön edistäminen osaksi Yrityksen käytössä olevia tai käyttöön otettavia johtamisjärjestelmiä.

Yritys sitoutuu energiatehokkuuden jatkuvaan parantamiseen sekä muihin tässä kappaleessa esitettyihin tämän toimenpideohjelman toimenpiteisiin aina, kun se on taloudellisesti, teknisesti sekä turvallisuus- ja ympäristönäkökohdat huomioon ottaen mahdollista. Energiatehokkuuden jatkuva parantaminen edellyttää johdon sitoutumista ja hyvää energiastrategiaa sekä sen toteuttamista.

Toiminnan organisointi ja suunnittelu

Yritys nimeää yritysکوhtaisen ja tarvittaessa toimipaikkakohtaisia energiavastuuhenkilöitä. Yritysکوhtainen vastuuhenkilö toimii yhteyshenkilönä toimenpideohjelman toimeenpanoon liittyvissä asioissa.

Yritys laatii alla olevan aikataulun mukaan toimipaikka- tai toimipaikkaryhmäکوhtaisen² energiatehokkuuden tehostamissuunnitelman ja päivittää sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

Vuoden kuluessa sopimusjärjestelmään liittymisestä Yritys:

- asettaa energiankäytön tehostamisen päämäärät
- määrittelee energiatehokkuustoiminnan vastuut
- tunnistaa energiankäyttönsä selvittämällä toimipaikkakohtaisen energiankulutuksensa energialajeittain (sähkö, lämpö, polttoaineet)

Kahden vuoden kuluessa sopimusjärjestelmään liittymisestä Yritys:

- tunnistaa mahdollisuudet tehostaa energiankäyttöä. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi suorittamalla Ministeriön ohjeiden mukainen energiakatselmus tai -analyysi tai muu vastaava selvitys
- asettaa toimipaikka- tai toimipaikkaryhmäکوhtaiset energiankäytön tehostamisen tavoitteet
- laatii aikataulun kustannustehokkaiden energiankäytön tehostamistoimenpiteiden toteuttamiseksi

Energiatehokkuuden parantaminen

Yritys toteuttaa suunniteltuja energiatehokkuuden parantamistoimenpiteitä laaditun aikataulun mukaisesti.

Yritys seuraa energiankäyttöä ja energiatehokkuuden muutosta sekä asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Energiankäytön ja sen tehostamisen vuosittainen raportointi

Yritykset raportoivat vuosittain³ helmikuun loppuun mennessä edellisen vuoden energiankäytöstä ja siihen liittyvistä tehostamistoimista sekä muiden toimenpideohjelmaan liittyvien toimien toteutumisesta toimipaikka- tai toimipaikkaryhmäکوhtaisesti energiatehokkuussopimuksen seurantajärjestelmään.

Raportoitavat tiedot sisältävät yrityksen energiankäyttötiedot edelliseltä vuodelta sekä energiakatselmuksissa ja -analyysissä tai muuten Yrityksessä havaitut energiankäytön tehostamiseen liittyvät toimet sekä niiden vaikutukset, investointikustannukset ja toteuttamisvuoden. Lisäksi seurantajärjestelmään raportoidaan muiden tämän toimenpideohjelman toteuttamiseen liittyvien toimenpiteiden etenemisestä seurantajärjestelmän edellyttämässä laajuudessa.

Koulutus ja sisäinen viestintä

Yritys järjestää henkilökunnalleen koulutusta siten, että sen henkilökunnalla on omiin tehtäviinsä ja toimintaansa liittyen tarpeelliset tiedot ja valmiudet energian tehokkaaseen käyttöön.

Yritys pitää henkilökunnan tietoisena energiatehokkuuden jatkuvan parantamisen toteutumiseksi asetetuista tavoitteista ja toimenpiteistä sekä saavutetuista tuloksista.

Energiatehokkuuden ottaminen huomioon suunnittelussa ja hankinnoissa

Yritys sisällyttää hankintojen energiatehokkuusohjeet osaksi yrityksen hankintamenettelyjä siten, että osto-, suunnittelu- ja investointitoiminnoissa otetaan huomioon hankintakustannusten lisäksi myös tulevat energiakustannukset ja käyttökä.

² Jos Yrityksellä on suuri määrä pienehköjä ja samankaltaisia toimipaikkoja, voidaan osa toimenpideohjelman toimenpiteistä kohdistaa myös useista toimipaikoista muodostuvaan ryhmään, joka määritellään liittymisvaiheessa.

³ Yritys sitoutuu sopimusjärjestelmään liityessään raportoimaan vuonna 2017 myös vuoden 2016 vastaavat tiedot.

Uuden energiatehokkaan teknologian ja toimintatapojen käyttöönotto

Yritys pyrkii uuden energiatehokkaan teknologian käyttöönottoon aina kun se on teknisesti, taloudellisesti sekä turvallisuus- ja ympäristönäkökohdat huomioon ottaen mahdollista.

Logistiikan energiatehokkuuden huomioon ottaminen

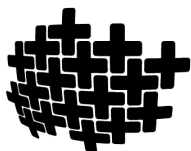
Yritys pyrkii tehostamaan toimintaansa liittyvien kuljetusten ja varastoinnin energiatehokkuutta yhteistyössä alan palveluyritysten kanssa.

Uusiutuvien energialähteiden käyttö

Yritys pyrkii lisäämään uusiutuvien energialähteiden käyttöä silloin, kun se on teknisesti ja taloudellisesti mahdollista.

Energiatehokkuustoiminnan arviointi

Yritys arvioi säännöllisesti tähän toimenpideohjelmaan sisältyvien toimenpiteiden toteutumista ja vaikutusta sekä päivittää tarvittaessa tavoitteitaan ja suunnitelmiaan.

Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimus Energiapalvelujen toimenpideohjelma

Tällä toimenpideohjelmalla Energiateollisuus ry (jäljempänä Toimialaliitto) toteuttaa Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimusta, joka on kauppa- ja teollisuusministeriön (jäljempänä Ministeriö), Elinkeinoelämän keskusliitto ry:n (jäljempänä Keskusliitto) ja toimialaliittojen välinen puitesopimus energiatehokkuuden edistämistä jaksolla 2008–2016.

Tässä toimenpideohjelmassa on esitetty energiatehokkuussopimuksen mukaiset Ministeriön ja Toimialaliiton toimet sekä ne velvoitteet joihin sopimusjärjestelmään liittyvä yritys (jäljempänä Yritys) sitoutuu. Ministeriön, Keskusliiton ja toimialaliittojen yhteinen johtoryhmä seuraa ja ohjaa sopimusjärjestelmän toimeenpanoa ja tekee tarvittaessa ehdotuksia sen kehittämistä. Sopimusjärjestelmän lähtökohdat ja perusteet sekä johtoryhmän tehtävät on kuvattu energiatehokkuussopimuksessa.

Energiapalvelujen toimenpideohjelmaan voivat liittyä kaukolämpöä ja kaukojäähdytystä loppukäyttäjille toimittavat sekä sähkön siirtoa, jakelua ja vähittäismyyntiä harjoittavat yritykset. Toimenpideohjelma on osa Energian loppukäytön tehokkuutta ja energiapalveluja koskeva direktiivin (32/2006/EY) toimeenpanoa. Toimenpideohjelmaa toteuttamalla varmistetaan, että loppukäyttäjillä on saatavissa kilpailukykyisesti hinnoiteltuja energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä (jäljempänä energiapalvelut) ja että niitä edistetään.

Energiapalvelujen toimenpideohjelma sisältää myös sähkön siirron ja jakelun sekä kaukolämmön jakelun ja kaukolämmön erillistuotannon energiatehokkuuden parantamismenettelyt. Tämä toimenpideohjelma ei koske sähkön erillistuotannon eikä lämmön ja sähkön yhteistuotannon energiatehokkuuden parantamista. Yritykset, joilla on em. tuotantoa, liittyvät koko tuotantonsa osalta energiantuotannon toimenpideohjelmaan.

Yritys liitetään sopimusjärjestelmään, kun se on toimittanut erillisen, toimeenpanon kannalta tarvittavat tiedot sisältävän liittymisasiakirjan asianmukaisesti allekirjoitettuna Toimialaliitolle ja Toimialaliitto on tarkistettuaan liittymisasiakirjan merkinnyt Yrityksen ylläpitämäänsä rekisteriin sopimusjärjestelmään liittyneistä yrityksistä.

1 Toimenpideohjelman tavoitteet

1.1 Toimialaliiton tavoite

Tavoitteena on saada 80 prosenttia loppuasiakkaille siirretystä sähköstä (sähkönjakelu), loppuasiakkaille myydystä sähköstä (sähkönmyynti) ja loppuasiakkaille myydystä kaukolämmöstä sopimuksen piiriin vuoden 2010 loppuun mennessä.

Toimialan ohjeellisena tavoitteena on toteuttaa toimia, jotka johtavat 150 GWh:n sähkönsäätöön sähkön siirto- ja jakeluhäviöissä ja kaukolämmön tuotannon ja siirron sähkön kulutuksessa sekä 150 GWh:n säästöön kaukolämmön jakeluhäviöissä ja erillistuotannon polttoaine-energian kulutuksessa vuoteen 2016 mennessä verrattuna tilanteeseen ilman näitä uusia toimia.¹

¹ Toimialan tavoitetta voidaan perustelluista syistä tarkentaa viimeistään vuonna 2011.

1.2 Yrityksen tavoitteet asiakkaiden energian loppukäytön tehostamiseksi

Yrityksen tavoitteena on toteuttaa yhdessä energiapalveluja vastaanottavien asiakkaiden, erityisesti niiden asiakasryhmien, jotka eivät ole muutoin energiatehokkuussopimusten piirissä, kanssa energiatehokkuustoimia, jotka merkittävästi edesauttavat Energian loppukäytön tehokkuutta ja energiapalveluja koskevan direktiivin mukaisen 9 prosentin ohjeellisen energiansäästö tavoitteen saavuttamista näiden asiakkaiden energiankäytössä vuosina 2008–2016 verrattuna kehitykseen ilman energiatehokkuustoimia.

Yritys sitoutuu liittyessään sopimusjärjestelmään laatimaan suunnitelman asiakkaille tarjottavista energiapalveluista ja energiatehokkuustoimista (jäljempänä Suunnitelma), joilla edesautetaan ohjeellisen 9 prosentin energiansäästö tavoitteen² saavuttamista. Suunnitelmassa asetetaan toimille määrälliset ja ajalliset tavoitteet. Yritys arvioi säännöllisesti tähän sopimukseen sisältyvien toimien toteutumista ja vaikutusta sekä päivittää tarvittaessa Suunnitelmaansa.

Tehostamistoimina hyväksytään myös vuodesta 1995 lähtien toteutettuja energiatehokkuustoimia edellyttäen, että niiden säästövaikutus³ on edelleen voimassa.

Energiansäästökseen luetaan energiatehokkuustoimilla saavutetut laskennalliset säästöarvot. Tässä energiansäästöllä tarkoitetaan sen tulevan kulutuksen estämistä tai alentamista, joka muutoin aiheutuisi ilman toimia.

Mikäli sopimuksen voimassaolon aikana tapahtuu merkittäviä rakenteellisia tai omistuksellisia muutoksia, voi Yritys tarkistaa Suunnitelmaa uutta tilannetta vastaavaksi ilmoittamalla muutoksesta ja sen perusteista vuosiraportissaan.

1.3 Yrityksen tavoitteet yrityksen oman energiankäytön tehostamiseksi

Yritys esittää toimenpideohjelmaan liittyessään oman ohjeellisen energiankäytön tehostamistavoitteensa energiamääränä. Toimialan tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että kukin yritys asettaa vähintään 5 prosentin tehostamistavoitteen⁴. Yrityskohtaista tavoitetta tarkennetaan kahden vuoden sisällä sopimukseen liittymisestä, kun yritys on tunnistanut mahdollisuudet tehostaa energian käyttöään.

Tavoite asetetaan sähkön siirron ja jakelun sekä kaukolämmön jakelun ja erillistuotannon energiatehokkuudelle.

Energiankäytön tehostamisella tarkoitetaan säästötoimilla saavutettua ja energiayksiköissä ilmaistua vaikutusta. Koska yrityksen energiankäyttö voi lisääntyä liiketoiminnan kasvun takia, energiankulutuksen ei siten edellytetä olevan vuonna 2016 määrällisesti 5 % alhaisempi kuin vuonna 2008. Energiansäästökseen luetaan lisäksi myös ns. laskennallista säästöä, jolla tarkoitetaan sen tulevan kulutuksen estämistä tai alentamista, joka aiheutuisi ilman toimenpiteitä.

Mikäli sopimuksen voimassaolon aikana tapahtuneista merkittävistä rakenteellisista tai omistuksellisista muutoksista johtuen Yrityksen asettama suhteellinen (%) tehostamistavoite muuttuisi oleellisesti alkuperäisestä, voi se tarkistaa säästö tavoitteen uutta tilannetta vastaavaksi ilmoittamalla muutoksesta ja sen perusteista vuosiraportissaan.

² Tavoite on energiamääränä (GWh) 9 prosenttia laskettuna vuonna 2005 toteutuneesta energian loppukäytöstä, johon toimenpiteet kohdistetaan. Perustelluista syistä vertailuvuotena voidaan käyttää jotain muuta vuotta.

³ Energiansäästön laskentamenetelmät vahvistetaan myöhemmin ottaen huomioon Euroopan komission ohjeet.

⁴ Tavoite määritetään vuoden 2005 energiatiedoista.

2 Toimenpideohjelman toteuttaminen

2.1 Toimialaliiton velvoitteet

Toimenpideohjelman tavoitteen saavuttamiseksi Toimialaliitto:

- kannustaa ja opastaa yrityksiä liittymään sopimusjärjestelmään sekä osallistuu sopimusjärjestelmän käyttöönottoon
- pitää yllä oman toimialansa yritysten liittymisasiakirjarekisteriä ja energiapalveluvastuuhenkilöluetteloa (kohta 2.3) ja energiavastuuhenkilöluetteloa (kohta 2.4)
- osallistuu energiapalvelujen ja energiatehokkuustoimien kehittämiseen, markkinointiin ja tuloksista tiedottamiseen
- opastaa tähän toimenpideohjelmaan liittyneitä yrityksiä yrityskohtaisen raportoinnin toimeenpanossa ja osallistuu koko toimialaa koskevan vuosittaisen yhteenvetoraportin laatimiseen
- siirtää yritysten energiatiedot tilastoista sopimusjärjestelmän yhteiseen seurantajärjestelmään toukuun loppuun mennessä, jos yritys on valtuutuksella antanut tähän luvan
- osallistuu sopimuksen toimeenpanoon liittyvien oman alansa kehittämis- ja kokeiluhankkeiden toteuttamiseen yhdessä muiden sopimusosapuolten kanssa
- osallistuu sopimusjärjestelmän kehittämiseen yhdessä Ministeriön, Keskusliiton ja tähän sopimukseen liittyvien yritysten kanssa
- laatii vuoden kuluessa sopimuksen käynnistymisestä tarkemman ohjeistuksen kohdassa 2.3. kuvattujen velvoitteiden toteuttamisesta sähkön jakelua ja sähkön vähittäismyyntiä harjoittavien toimijoiden osalta. Ohjeistusta tarkistetaan tarvittaessa, vähintään kolmen vuoden välein

2.2 Ministeriön velvoitteet

Tavoitteiden saavuttamiseksi Ministeriö ottaen huomioon vuosittain käytettävissä olevat määrärahat:

- tukee Yritysten energiansäästöä ja uusiutuvan energiankäyttöä koskevia energiakatselmuksia ja -analyyssejä. Tuen suuruutta määrätessä otetaan myönteisenä tekijänä huomioon Yrityksen sitoutuminen pitkäjänteiseen energiansäästöön ja energiatehokkuuden parantamiseen sekä uusiutuvien energialähteiden käytön edistämistoimiin.
- tukee Yrityksen energiakatselmuksissa tai vastaavissa selvityksissä todettuja, energiatuen yleiset ehdot täyttäviä, energiansäästöön ja uusiutuviin energialähteisiin liittyviä investointeja. Etusijalla ovat uusien teknologioiden ja toimintatapojen käyttöönottoa edistävät hankkeet.
- osallistuu sopimusjärjestelmän kehittämiseen yhdessä Toimialaliiton, Keskusliiton ja sopimusjärjestelmään liittyneiden yritysten kanssa
- osoittaa Motiva Oy:lle resursseja, jotta Motiva Oy voi seurata toimenpideohjelman toteutumista, osallistua sopimusjärjestelmän kehittämiseen, vuosiraportin kokoamiseen, kehittämis- ja kokeiluhankkeiden toteuttamiseen sekä yrityksille soveltuvan tiedotus- ja koulutusmateriaalin tuottamiseen

2.3 Yrityksen toimenpiteet asiakkaiden energiankäytön tehostamiseksi

Sopimusjärjestelmän toiminnallisena tavoitteena on sisällyttää asiakkaiden energian loppukäytön tehostaminen energiapalveluilla osaksi Yrityksen käytössä olevia tai käyttöön otettavia toimintajärjestelmiä.

Yritys sitoutuu energiapalvelujen tarjoamiseen asiakkaille sekä muihin tässä kappaleessa esitettyihin energiatehokkuustoimiin, kun se on taloudellisesti järkevää. Yritys tekee energiatehokkuustoimet joko itse tai hankkii ne ulkopuolisilta palveluntuottajilta. Yritys määrittelee tuotteen hintaan sisältyvät ja erikseen laskutettavat toimet. Toimien kehittäminen ja tarjoaminen edellyttää myös johdon sitoutumista.

Toiminnan organisointi ja suunnittelu

Yritys nimeää yrityskohtaisen ja tarvittaessa toimipaikkakohtaisia energiapalveluvastuuhenkilöitä. Yritys nimeää erikseen vastuuhenkilön, joka toimii yhteyshenkilönä koko toimenpideohjelman toimeenpanoon liittyvissä asioissa.

Yritys toteuttaa sopimusta seuraavasti:

Vuoden kuluessa sopimusjärjestelmään liittymisestä Yritys:

- tunnistaa mahdollisuudet tehostaa asiakkaan energian loppukäyttöä
- laatii suunnitelman asiakkaille tarjottavista energiapalveluista ja energiatehokkuustoimista (jatkossa Suunnitelma) koko sopimuskaudelle. Suunnitelmassa asetetaan määrälliset ja ajalliset tavoitteet tehtäville toimille

Kahden vuoden kuluessa sopimusjärjestelmään liittymisestä Yritys:

- kartoittaa vuodesta 1995 toteutetut varhaiset toimenpiteet, joita on tehty energian loppukäytön tehostamiseksi.
- tarkentaa Suunnitelmansa

Energiatehokkuustoiminnan arviointi

Yritys arvioi säännöllisesti toimien toteutumista ja vaikutusta sekä päivittää tarvittaessa, vähintään kolmen vuoden välein Suunnitelmansa.

Vähimmäisvaatimukset Asiakkaan energiankäyttöön kohdistuvista energiatehokkuustoimista:

Asiakkaille annettava energiatehokkuusviestintä

Yritys tiedottaa Suunnitelmansa mukaisesti asiakkailleen mm. esitteillä, asiakaslehdessä tai verkkosivuilla energiatehokkuudesta.

Asiakkaille vuorovaikutteisesti annettava energiansäästöneuvonta

Yritys tarjoaa Suunnitelmansa mukaisesti asiakkaille mm. puhelinneuvontaa, kulutusmittarin lainaamista, energiankulutuksen laskenta- ja vertailupalveluita tai muita neuvontapalveluita.

Asiakkaan kulutuksen raportointi

Yritys laatii Suunnitelmansa mukaisesti kaikille asiakkaille todettuun kulutukseen perustuvia kulutusraportteja säännöllisesti. Todettu energiankulutus tarkoittaa, että kulutusraportointi perustuu energiamittarin tosi-asiallisiin lukemiin, jotka joko Yritys lukee tai asiakas toimittaa Yritykselle.

Raportoinnissa esitetään kulutuksen vertailuja asiakkaan omaan aikaisempaan kulutukseen tai muihin samankaltaisiin sähkö- tai kaukolämpöasiakkaisiin. Raportoinnissa voidaan hyödyntää erilaisia raportointikeinoja. Raportointimuotoja ja -sisältöä kehitetään niin, että ne palvelevat mahdollisimman hyvin eri asiakasryhmien tarpeita.

Ensimmäisenä sopimusvuonna Yritys raportoi kaikille asiakkailleen vähintään kerran vuodessa asiakkaan energiankäytöstä. Raportointia ja raportointitietä kehitetään niin, että asiakkaalla on riittävä tieto kulutuksen ajoittumisesta energiatehokkuustoimien toteuttamiseksi. Raportointitieteyteen vaikuttaa käyttöpaikan arvioitu energiansäästöpotentiaali. Yritys esittää Suunnitelmassa asiakasryhmittäisen aikataulun, jossa kuvataan miten edellä kuvatut raportointivelvoitteet toteutetaan.

Asiakkaan todettuun kulutukseen perustuva laskutus

Yritys laskuttaa asiakasta todettuun kulutuksen perustuen (2–12 kertaa vuodessa)⁵, kun asiakkaan kanssa on tällaisesta sovittu ja käyttöpaikassa on etäluettava mittari tai asiakas ilmoittaa energiamittarin lukematiedot Yritykseen. Sähköenergiamittarin lukematiedot ilmoitetaan verkonhaltijalle.

Uusien energiapalvelujen kehittäminen ja käyttöönotto

Yritys sitoutuu innovatiivisesti kehittämään asiakkailleen uusia energiapalveluita ja energiatehokkuustoimia, joita voivat olla esim.:

- Energiaa säästävien laitteiden käytön edistäminen yhteistyössä laitevalmistajien kanssa
- Yhteistyö sidosryhmien kuten isännöitsijöiden, huoltoliikkeiden, suunnittelijoiden, urakoitsijoiden, koulujen ja energiatoimistojen kanssa sekä sidosryhmien energiansäästöön liittyvä koulutus
- Energiansäästökampanjoihin osallistuminen.
- Energiakatselmusten kehittäminen ja edistäminen
- Kaukolämpöön liittäminen

Energiapalvelujen ja energiatehokkuustoimien vuosittainen raportointi

Yritys raportoi vuosittain helmikuun loppuun mennessä edellisen vuoden toimista (energiatehokkuustoimien määrälliset tiedot) sekä muiden sopimuksen toimeenpanoon liittyvien toimien toteutumisesta energiatehokkuussopimuksen yhteiseen seurantajärjestelmään.

2.4 Yrityksen veloitteet oman energiankäytön tehostamiseksi

Sopimuksen toiminnallisena tavoitteena on sisällyttää energiatehokkuuden jatkuva parantaminen osaksi yrityksen käytössä olevia tai käyttöön otettavia johtamisjärjestelmiä.

Yritys sitoutuu energiatehokkuuden jatkuvaan parantamiseen kaukolämmön erillistuotannossa sekä kaukolämmön ja sähkön siirrosta ja jakelusta sekä muihin tässä kappaleessa esitettyihin sopimuksen toimeenpanoon liittyviin toimenpiteisiin aina, kun se on taloudellisesti sekä turvallisuus- ja ympäristönäkökohdat huomioita ottaen mahdollista. Energiatehokkuuden jatkuva parantaminen edellyttää myös johdon sitoutumista ja hyvää energianhankintastrategiaa sekä sen toteuttamista.

Yritys, jolla on kaukolämmön erillistuotantoa, soveltaa toimintansa osalta Energiantuotannon toimenpideohjelmassa esitettyjä menettelytapoja.

Toiminnan organisointi ja suunnittelu

Yritys nimeää yrityskohtaisen ja tarvittaessa toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaisia⁶ energiavastuuhenkilöitä. Yritys nimeää erikseen vastuuhenkilön, joka toimii yhteyshenkilönä koko toimenpideohjelman toimeenpanoon liittyvissä asioissa.

Yritys laatii alla olevan aikataulun mukaan toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaisen⁶ energiatehokkuuden tehostamissuunnitelman ja päivittää sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Vuoden kuluessa sopimusjärjestelmään liittymisestä Yritys:

- Asettaa päämäärät
- Määrittelee energiatehokkuustoiminnan vastuut
- Tunnistaa energiankäyttönsä selvittämällä toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaisen⁷ energiankulutuksensa energialajeittain (sähkö, lämpö, polttoaineet)

⁵ Yritys sitoutuu kehittämään sopimuskauden aikana järjestelmiään niin, että todettuun kulutukseen perustuva laskutus mahdollistuu.

⁶ Jos Yrityksellä on suuri määrä pienehköjä ja samankaltaisia toimipaikkoja, voidaan osa toimenpideohjelman toimenpiteistä kohdistaa myös useista toimipaikoista muodostuvaan ryhmään, joka määritellään liittymisvaiheessa.

Kahden vuoden kuluessa sopimusjärjestelmään liittymisestä Yritys:

- Tunnistaa mahdollisuudet tehostaa energiankäyttöä. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi suorittamalla Ministeriön ohjeiden mukainen energiakatselmus tai -analyysi tai muu vastaava selvitys
- Asettaa toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaisen⁷ energiankäytön tehostamisen tavoitteet
- Laatii aikataulun kustannustehokkaiden energiankäytön tehostamistoimenpiteiden toteuttamiseksi

Energiatehokkuustoiminnan arviointi

Yritys arvioi säännöllisesti toimenpiteiden toteutumista ja vaikutusta sekä päivittää tarvittaessa tavoitteitaan ja suunnitelmiaan.

Energiatehokkuuden parantaminen

Yritys toteuttaa suunniteltuja energiatehokkuuden parantamistoimenpiteitä laaditun aikataulun mukaisesti.

Yritys seuraa energiankäyttöä ja energiatehokkuuden muutosta sekä asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Energiankäytön ja sen tehostamisen vuosittainen raportointi

Yritys raportoi vuosittain⁸ helmikuun loppuun mennessä edellisen vuoden energiankäyttöön liittyvistä tehostamistoimista sekä muiden toimenpideohjelmaan liittyvien toimien toteutumisesta toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaisesti⁷ energiatehokkuussopimuksen seurantajärjestelmään. Lisäksi yritys raportoi toimipaikka- ja/tai toimipaikkaryhmäkohtaiset⁷ energiatiedot huhtikuun loppuun mennessä. Energiatietojen raportointi tapahtuu joko antamalla toimialaliitolle lupa liittymisasiakirjan liitteenä olevalla valtuutuksella energiatietojen siirtämisestä tilastoista sopimusjärjestelmän yhteiseen seurantajärjestelmään tai raportoimalla ne itse suoraan seurantajärjestelmään.

2.5 Yrityksen sisäinen toiminta energiatehokkuuden parantamiseksi

Koulutus ja sisäinen viestintä

Yritys järjestää henkilökunnalleen koulutusta siten, että sen henkilökunnalla on omiin tehtäviinsä ja toimintaansa liittyen tarpeelliset tiedot ja valmiudet asiakkaiden energiankäytön tehostamiseen ja valmiudet energian tehokkaaseen käyttöön omassa toiminnassa.

Yritys pitää henkilökunnan tietoisena asetetuista tavoitteista ja toimenpiteistä energiatehokkuuden jatkuvan parantamisen toteutumiseksi sekä saavutetuista tuloksista.

Energiatehokkuuden ottaminen huomioon suunnittelussa ja hankinnoissa

Yritys sisällyttää hankintojen energiatehokkuusohjeet osaksi yrityksen hankintamenettelyjä siten, että osto-, suunnittelu- ja investointitoiminnoissa otetaan huomioon hankintakustannusten lisäksi myös tulevat energiakustannukset ja käyttöikä.

Uuden energiatehokkaan teknologian ja toimintatapojen käyttöönotto

Yritys pyrkii uuden energiatehokkaan teknologian käyttöönottoon aina kun se on teknisesti, taloudellisesti sekä turvallisuus- ja ympäristönäkökohdat huomioon ottaen mahdollista.

Logistiikan energiatehokkuuden huomioon ottaminen

Yritys pyrkii tehostamaan toimintaansa liittyvien kuljetusten ja varastoinnin energiatehokkuutta yhteistyössä alan palveluyritysten kanssa.

⁷ Jos Yrityksellä on suuri määrä pienehköjä ja samankaltaisia toimipaikkoja, voidaan osa toimenpideohjelman toimenpiteistä kohdistaa myös useista toimipaikoista muodostuvaan ryhmään, joka määritellään liittymisvaiheessa.

⁸ Yritys sitoutuu sopimusjärjestelmään liittyessään raportoimaan vuonna 2017 myös vuoden 2016 vastaavat tiedot.

3 Ohjausryhmä

Toimialaliitto nimeää ohjausryhmän ohjaamaan ja seuraamaan toimialan toimenpideohjelman toimeenpanoa. Ohjausryhmään kutsutaan ohjelman toimeenpanon kannalta keskeisten tahojen ja toimialan yritysten edustajia.

Ohjausryhmän tehtävänä on:

- seurata toimenpideohjelman toimeenpanon etenemistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä muiden sopimusjärjestelmään liittyvien velvoitteiden toteutumista ja tehdä tarvittaessa ehdotuksia uusista toimenpiteistä
- seurata toimialan toimenpideohjelman toimeenpanoon ja tavoitteiden toteutumiseen liittyvien etenemisraporttien valmistelua ja hyväksyä ne esitettäväksi energiatehokkuussopimuksen johtoryhmälle
- hyväksyä toimenpideohjelman markkinointisuunnitelma ja seurata sen toteutumista
- ohjata toimenpideohjelman piirissä käytettävien energiatehokkuuden seurantamenetelmien kehittämistä ja käyttöönottoa
- tehdä toimenpideohjelman toimeenpanoon liittyviä kehittämissuhteita

Energiatehokkuusjärjestelmä (ETJ)

Energy Efficiency System (EES)

4.12.2007 / Versio 1

**Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimuksen
energiavaltaisen teollisuuden ja energian tuotannon toimenpideohjelmien liite**

Motiva

Copyright Motiva Oy, 2007

Tämä dokumentti määrittelee energiatehokkuusjärjestelmän minimivaatimukset energiatehokkuuden jatkuvaksi parantamiseksi niille yrityksille, jotka ovat liittyneet Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimukseen ja sitoutuneet toteuttamaan joko energiavaltaisen teollisuuden toimenpideohjelmaa tai energian tuotannon toimenpideohjelmaa. Tekstissä on kuvattu myös suositeltavia, järjestelmää täydentäviä toimenpiteitä, jotka tekstissä on erotettu *kursiivilla*.

Energiatehokkuusjärjestelmä ETJ voidaan integroida yrityksen ISO 14001-järjestelmään tai muuhun yrityksen käytössä olevaan johtamisjärjestelmään tai sitä voidaan soveltaa omana järjestelmänään yrityksen tarpeiden mukaan.

Tekstin kappalenumerointi noudattaa ISO 14001 -standardin (29.11.2004 vahvistettu 2. painos) kappalenumerointia.

Energiatehokkuusjärjestelmä energiatehokkuuden jatkuvan parantamisen työkaluna

Energiatehokkuusjärjestelmä ETJ auttaa yritystä luomaan systemaattisen menettelyn energiatehokkuuden jatkuvan parantamisen periaatteen toteuttamiseksi sekä energiankulutuksen ja kustannusten pienentämiseksi.

Energiatehokkuus on osa yrityksen tuotantotehokkuutta ja kilpailukykyä. Energianhallintaan kuuluu:

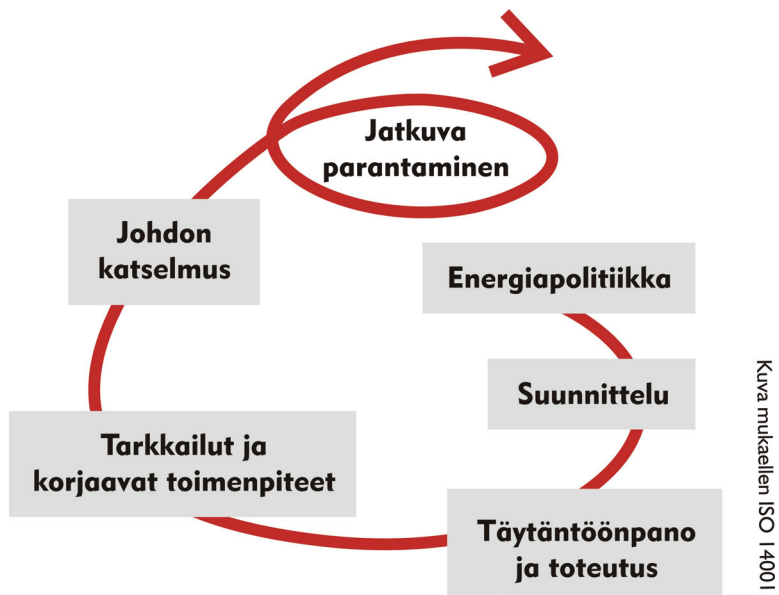
- Olennaisten energiaan liittyvien vaikutusten tunnistaminen (kustannukset, ympäristö, mitoitukset)
- Mitattavien tavoitteiden asettaminen
- Organisatoristen vastuiden määrittäminen
- Tavoitteista johdettujen toimenpiteiden määrittäminen ja toteuttaminen
- Kulutuksen ja tehtyjen toimenpiteiden seurantamenetelmät
- Tavoitteiden tarkastaminen ja jatkotoimenpiteistä päättäminen

Yrityksen toiminnan kannalta energiatehokkuuden jatkuva parantaminen edellyttää:

- Oman energiankäytön tuntemista ja seuranta
- Tietoa omista energiansäästömahdollisuuksista
- Teknialoudellisesti kannattavien energiansäästötoimien määrittämistä ja toteuttamista
- Energiatehokkuuden ottamista huomioon toimintatavoissa, investoinneissa ja hankinnoissa
- Energian hankinnan eri mahdollisuuksien tuntemista
- Hyvää energianhankintastrategiaa ja sen toteuttamista.

Energiatehokkuusjärjestelmää voidaan kuvata 5-vaiheisen ympyrän avulla (Kuva 1):

- Energiapolitiikka: yrityksen tahdon ilmaisu yrityksen sitoutumisesta sovittuihin energiatehokkuustavoitteisiin. Energia-asiat voidaan liittää yrityksen käyttämään johtamisjärjestelmään, jolloin erillistä energiapolitiikkaa ei tarvita
- Suunnittelu: yrityksen energiankäytön kartoittaminen, tavoitteiden asettaminen ja toimenpiteistä ja menettelyistä sopiminen (energia)politiikan mukaisten tavoitteiden ja päämäärien saavuttamiseksi
- Täytäntöönpano ja toteutus: tehostamistoimenpiteiden toteutus; organisointi, henkilökunnan koulutus ja tiedottaminen.
- Tarkkailu ja korjaavat toimenpiteet: tavoitteellinen kulutusseuranta, benchmarking, energiatehokkuuden itsearviointi
- Johdon katselmus: arvioidaan järjestelmän toimivuutta, asetettujen tavoitteiden toteutumista ja päätetään uudet tavoitteet

Kuva 1. Jatkuvan parantamisen periaatteen soveltaminen energiatehokkuusjärjestelmään.

Tässä dokumentissa on käytetty seuraavia termejä ja määritelmiä:

3.1 Poikkeama

Tässä dokumentissa esitettyjen minimivaatimusten jääminen täyttämättä.

3.2 Merkittävä energianäkökohta

Energian tuotantoon ja kulutukseen liittyvä toiminto, jolla on merkittävä vaikutus yrityksen kokonaisenergiankulutukseen.

Huom: energian tuotantoon tai kulutukseen liittyvä seikka on merkittävä myös silloin, jos se

- parantaa energiatehokkuutta
- lisää uusiutuvien energialähteiden käyttöä
- lisää energianhallinnan integraatiota ympäröivän yhteiskunnan kanssa

3.3 Energia

Energialla tarkoitetaan sähköä, lämpöä ja polttoaineita.

3.4 Energian käyttö

Energian käytöllä tarkoitetaan energian kulutusta kohteittain.

3.5 Energianäkökohta

Kaikki tekijät, joilla on merkitystä energian kulutuksen ja tuotannon kannalta, kuten teknologia, organisaation toiminta ja käyttäytyminen.

3.6 Energiatehokkuusjärjestelmä

Osa yrityksen johtamisjärjestelmää, joka sisältää energia-asioita koskevan organisaatorakenteen, suunnittelun, vastuut, toimintatavat, prosessit ja resurssit kehittää, ottaa käyttöön, saa-

vuttaa tavoitteet, tarkastaa ja ylläpitää esim. yrityksen ympäristöpolitiikkaa energia-asioiden osalta tai yrityksen laatimaa erillistä energiapolitiikkaa.

3.7 **Päämäärät ja tavoitteet**

Päämäärä on yleisluontoinen, usein pitkän aikavälin tavoite energiatehokkuuden parantamiseksi ja energiapolitiikan toteuttamiseksi.

Tavoite on yrityksen energiapolitiikkaan perustuva, yksityiskohtainen ja jos mahdollista, mitattavissa oleva suorituskykyvaatimus, joka asetetaan päämäärien saavuttamiseksi ja energiatehokkuuden jatkuvaksi parantamiseksi.

3.8 **Energiapolitiikka**

Yrityksen johdon tahdon ilmaisu energiatehokkuuden tason parantamiseksi. Erillistä energiapolitiikkaa ei tarvita, jos yrityksen sitoutuminen energiatehokkuuden jatkuvaan parantamiseen tulee esiin esim. konsernin ympäristöpolitiikasta, arvoista tai muista ohjaavista kannanotoista.

3.9 **Ehkäisevä toimenpide**

Toimenpide, jolla estetään potentiaalinen poikkeama tai muun ei-toivotun tilanteen syntyminen.

3.10 **Korjaava toimenpide**

Toimenpide, jolla poistetaan poikkeaman syy tai muu ei-toivottu tilanne.

3.11 **Energiatehokkuuden tehostamissuunnitelma**

Yrityksen laatima aikataulutettu suunnitelma toimenpiteistä energian säästön ja energiatehokkuuden jatkuvan parantamisen toteuttamiseksi, arvioimiseksi ja seuraamiseksi.

4.1 Yleistä

Yritys rakentaa ja ylläpitää energiatehokkuusjärjestelmää seuraavissa luvuissa esitetyllä tavalla. Yritys myös määrittelee rajat yrityksensä energiatehokkuusjärjestelmälle.

Seuraavassa minimivaatimukset on kirjoitettu tavallisin kirjaimin *ja suositukset on merkitty kursivilla.*

4.2 Energiapolitiikka

Yrityksen johto määrittelee energiapolitiikan esim. osana olemassa olevaa johtamisjärjestelmää tai jos näin ei voida tehdä, omana politiikkanaan ja ylläpitää sitä sekä varmistuu, että

- a) energiakysymykset sisällytetään yrityksen politiikkaan siinä määrin, kuin se yrityksen toiminta, laajuus ja vaikutukset huomioon ottaen on tarkoituksenmukaista
- b) energiapolitiikka sisältää sitoutumisen energiatehokkuuden jatkuvaan parantamiseen
- c) yritys noudattaa lakia sekä yrityksen energian tuotantoon ja käyttöön liittyviä sitoumuksia
- d) yrityksen henkilöstö tuntee yrityksen energiapolitiikan
- e) luodaan perusteet energian käytön seurannalle ja määritellään tavoitteet energiatehokkuudelle.

Suositus:

- *energiapolitiikka on julkinen.*

4.3 Suunnittelu

4.3.1 Energian tuotantoon ja käyttöön liittyvien näkökohtien analysointi ja tunnistaminen

Yritys luo ja ylläpitää energian tuotantoa ja käyttöä analysoivaa menettelyä tai käyttää KTM:n ohjeiden mukaisia katselmointi- ja analysointiohjeita, joilla

- tuotetaan mittauksiin tai laskelmiin perustuvaa tietoa energiankulutuksesta
- tunnistetaan yrityksen merkittävimmät energian tuotantoon ja käyttöön liittyvät seikat
- määritellään toimenpiteet energiatehokkuuden parantamiseksi sovitulla ajanjaksolla

- tunnistetaan mahdollisuudet energiatehokkuuden parantamiseen pitkällä aikavälillä.

Tietoja päivitetään säännöllisesti.

4.3.2 **Lakisäätteiset ja muut vaatimukset**

Yritys luo menettelyn, jolla tunnistetaan energiatehokkuuteen liittyvä lainsäädäntö, sekä muut sitoumukset ja vaatimukset.

4.3.3 **Päämäärät ja tavoitteet**

- a) Yritys laatii ja ylläpitää dokumentoidut päämäärät ja yksityiskohtaiset, mahdollisuuksien mukaan mitattavat ja aikataulutetut tavoitteet energiatehokkuudelle sekä ylläpitää vuosittain päivitettävää energiatehokkuuden tehostamissuunnitelmaa. Tavoitteita laadittaessa ja päivitettäessä tulee ottaa huomioon
  - Lakisäätteiset ja muut vaatimukset
  - Yrityksen kannalta merkittävät energian tuotantoon ja käyttöön liittyvät näkökohdat.
  - Uuden energiatehokkaan tekniikan antamat mahdollisuudet
  - Taloudelliset, liiketoimintaa koskevat ja muut toiminnalliset näkökohdat
  - Aikaisempien vuosien tiedot ja toteutetut energiatehokkuuteen vaikuttaneet toimenpiteet
- b) Yrityksen tulee varmistaa, että päämäärät ja tavoitteet tukevat laadittua energia-politiikkaa.

4.4 **Järjestelmän toteuttaminen ja toiminta**

4.4.1 **Organisaatio ja vastuullisuus**

Yrityksen ylin johto määrittelee energia-asioille vastuuhenkilöt, roolit, tehtävät, vastuut ja valtuudet. Tämä tieto dokumentoidaan.

Yritysjohto luo edellytykset energiatehokkuusjärjestelmän toteuttamiseksi ja ylläpitämiseksi, mikä tarkoittaa mm. sitä, että

- henkilöstöllä tulee olla riittävä koulutus ja edellytykset suorittaa oma työtehtävä energiatehokkaasti
- käytettävissä on riittävät tekniset ja taloudelliset resurssit.

4.4.2 **Koulutus, tietoisuus ja pätevyys**

- a) Yritys huolehtii erityisesti niiden henkilöiden osaamisesta ja pätevyydestä, joiden vastuualueisiin kuuluu toimintoja, joilla on oleellinen vaikutus yrityksen energiatehokkuuteen
- b) Koulutuksessa käydään läpi
  - energiatehokkuusjärjestelmän vaatimukset niiltä osin, kun ne liittyvät henkilön työtehtäviin ja vaikutuspiiriin
  - yrityksen energiapolitiikka ja energiatehokkuudelle asetetut tavoitteet

4.4.3 **Viestintä**

Yritys määrittelee, miten energia-asioista tiedotetaan sisäisesti ja ulkoisesti.

4.4.4 **Energiatehokkuusjärjestelmän dokumentointi**

Energiatehokkuusjärjestelmän dokumentoinnin tulee sisältää oleelliset osat järjestelmästä (politiikka, päämäärät ja tavoitteet, energiatehokkuusjärjestelmän laajuus) ja tiedot niiden liittymäkohdista muihin asiakirjoihin (esim. ympäristöjärjestelmään, jos energia-asioita ei ole sisällytetty siihen).

4.4.5 **Asiakirjojen hallinta**

- a) Asiakirjojen ja tiedostojen hallintamenettelyt kuvataan yrityksen toimintaohjeissa (mitä tietoja kerätään, mihin ja miten, kuinka kauan, kuka vastaa, jakelut)
- b) Myös ulkopuolista alkuperää olevat asiakirjat tunnistetaan ja niiden hallintamenettelyt kuvataan yrityksen toimintaohjeissa
- c) Oleelliset järjestelmään liittyvät asiakirjat tallennetaan oikealla ja riittävällä tavalla ja ymmärrettävässä ja helposti löydettävissä olevassa muodossa
- d) Oleelliset energiatehokkuusjärjestelmään liittyvät asiakirjat katselmoidaan sovi-
tuin väliajoin, päivitetään tarvittaessa ja hyväksytään.

4.4.6 **Toiminnan ohjaus**

- a) Energiatehokkuus otetaan huomioon investointeja ja tuotannon kehittämistä koskevilla päätöksillä
- b) Tunnistetaan laitteiden ja järjestelmien hankinnassa ja käytössä merkittävät energian kulutukseen liittyvät tekijät (asetetaan energian kulutukseen liittyviä tavoitteita erityisesti niille prosesseille ja laitteille, joilla on merkitystä yrityksen kokonaisenergiankäyttöön)
- c) Energiatehokkuuden kannalta merkittävillä tahoilla (esim. yritykselle palveluja tuottaville yrityksille) tiedotetaan yrityksen energiatehokkuustavoitteista ja -vaatimuksista.

4.4.7 **Valmius ja toiminta hätätilassa**

Energianhankinnan varmistaminen tai laitosten toiminta poikkeustilanteessa ei kuulu tämän energiatehokkuusjärjestelmän sovellutusalaan.

4.5 **Tarkkailu ja korjaavat toimenpiteet**

4.5.1 **Tarkkailu ja mittaukset**

- a) Energian tuotannon ja käytön kannalta keskeisten toimintojen energiankulutus mitataan tai lasketaan, analysoidaan, dokumentoidaan ja raportoidaan säännöllisesti. Tuloksia voidaan verrata esim. toimialan saatavilla olevaan vertailutietoon tai muuhun informaatioon.
- b) Määritellään keskeiset, säännöllisesti huollettavat ja kalibroittavat mittalaitteet. Toimenpiteet dokumentoidaan
- c) Tehtäville nimetään vastuuhenkilöt.

4.5.2 **Vaatimusten täyttymisen arviointi**

Yrityksen tulee määritellä menettely, jolla yritys arvioi energiatehokkuussopimuksen vaatimusten sekä soveltuvien lakisääteisten velvoitteiden ja muiden sitoumusten täyttymistä.

4.5.3 **Poikkeamat, korjaavat ja ehkäisevät toimenpiteet**

Yrityksen tulee määritellä menettely tunnistaa poikkeamat (politiikka, päämäärät, sovitut menettelyt ja tavoitteet tai lakisääteiset vaatimukset), toteuttaa korjaavat toimenpiteet ja seurata niiden tehokkuutta:

- a) Tehtävään nimetään vastuuhenkilö ja hänelle annetaan valtuudet selvittää poikkeamia ja käynnistää korjaavia ja ehkäiseviä toimenpiteitä. Kaikkien korjaavien tai ehkäisevien toimenpiteiden tulee olla oikeassa suhteessa todettuun ongelmaan ja niillä tulee olla vaikutusta energian käyttöön.
- b) Muutokset dokumentoidaan ja niistä tiedotetaan yrityksen määrittelemällä tavalla.

4.5.4 **Tallenteiden hallinta**

Energian tuotantoon, käyttöön ja muuhun energiatehokkuusjärjestelmän ylläpitoon liittyvät tiedot tunnistetaan, tallennetaan vähintään sopimuksen voimassaoloajan ja tarpeettomat tiedot poistetaan.

Ylläpidettäviä tietoja ovat esimerkiksi:

- a) Tuotantolinjakohtaiset energian käyttötiedot energiamuodoittain, kuten sähkö, lämpö ja polttoaineet.
- b) Energiankäytön tehokkuutta kuvaavat tiedot, kuten ominaiskulutusten tai muiden alalle ominaisten mittareiden seuranta
- c) Oma energian tuotanto

Varmistetaan, että tiedostot ovat asianmukaisia ja tunnistettavia ja että ne voidaan yhdistää asiaankuuluvaan toimintoon, tuotteeseen tai palveluun.

4.5.5 Sisäinen auditointi

Yritys järjestää säännöllisin väliajoin, mutta vähintään kerran vuodessa sisäisiä, energia-asioihin liittyviä auditointeja (tai jos järjestelmä on liitetty muuhun johtamisjärjestelmään, tulee sen yhteydessä tarkastella myös energia-asiat). Sisäisten auditointien tarkoituksena on arvioida energiatehokkuuden jatkuvan parantamisen toteutumista ja tuottaa tietoa yrityksen johdolle päämäärien ja tavoitteiden saavuttamisesta.

Yritys laatii auditointisuunnitelman, jossa on määritelty

- a) Auditoinnin laajuus, kriteerit ja auditoinnin menettelytavat
- b) Kuinka usein niitä tehdään
- c) Auditoinnin vastuutahot
- d) Raportin sisältö ja raportointitapa johdolle ja muille tahoille.

Auditoinnissa arvioidaan

- a) Onko energiatehokkuusjärjestelmä energia-asioden hallintaan tarkoituksenmukainen, mitä päivityksiä tarvitaan
- b) Onko energiatehokkuusjärjestelmää toteutettu ja ylläpidetty sovitulla tavalla.

4.6 Johdon katselmus

Johdon katselmuksessa keskitytään mahdollisiin tarpeisiin muuttaa energiapolitiikka, tavoitteita ja muita energiatehokkuusjärjestelmän osia, mikäli tällaiseen on tarvetta energiatehokkuusjärjestelmän auditoinneista saadun tiedon perusteella, olosuhteiden muuttumisen tai jatkuvaan parantamiseen sitoutumisen vuoksi.

Johdon katselmuksen yhteydessä vähintään kerran vuodessa

- a) arvioidaan, energiatehokkuussopimuksen vaatimusten sekä soveltuvien lakisääteisten velvoitteiden ja muiden sitoumusten täyttymistä.
- b) arvioidaan, miten sovittuja periaatteita ja päätöksiä on käytännössä toteutettu ja käydään läpi meneillään olevat (kehitys)ohjelmat
- c) arvioidaan energiatehokkuusjärjestelmän tarkoituksenmukaisuutta ja tuloksia suhteessa asetettuihin tavoitteisiin
- d) päätetään seuraavan jakson tavoitteista
- e) varmistetaan, että tarpeellinen tieto kootaan energiatehokkuusjärjestelmän arvioimiseksi.

Johdon katselmukset dokumentoidaan.